

શ્રી યશોવિજયજી

જૈન ગ્રંથમાળા

દાદાસાહેબ, ભાવનગર.

ફોન : ૦૨૭૮-૨૪૨૫૩૨૨

૩૦૦૪૮૪૬

૩૧૨૩

શ્રી જિનવરાય નમઃ ॥

પદ્મીની ચર્યા

પ્રકાશક :

શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન કાર્યાલય
પંચભાઈની પોળ : : અમદાવાદ

સંપાદક અને પ્રકાશક :

જીવજીલાલ જીગનલાલ સંઘવી

: વ્યવસ્થાપક :

સ્થાનકવાસી જૈન કાર્યાલય : અમદાવાદ

‘સ્થાનકવાસી જૈન’ પત્રના ચોથા
વર્ષના ગ્રાહકોને ભેટ (નં. ૨)

અન્ય માટે કિંમત ચાર આના

પ્રથમાવૃત્તિ

સંવત ૧૯૯૩

મુદ્રક:

શા. મણીલાલ જીગનલાલ
ધી વીરશાસન પ્રી. પ્રેસ
રતનપોળ સાગરની ખડકી

અમદાવાદ

આભાર પત્રિકા

દ. સં. ના આઘ સ્થાપક શ્રીમાન ધર્મસિંહજી મુનિની આ કૃતિ પ્રસિદ્ધ થવાનો મુખ્ય યશ વાંકાનેરના શ્રીયુત સ્વધર્મપ્રેમી મહાશય રા. રા. સંઘવી ચત્રભુજ કચરાભાઈને કાળે ગય છે. એક ઉપર ખીજ ભેટ આપવી એ સ્થાનકવાસી જૈન પત્રને પોષાય તેમ ન હતું, તેથી પ્રસ્તુત ઉદાર મહાશયને તેવી વિનંતિ કરતો એક જ માત્ર પત્ર લખતાં, જેમને સાહિત્ય ઉપર શોખ છે, જેમણે લક્ષ્મીને અસ્થિર, ક્ષણિક ગણી તે પરથી મોહ ઉતારવાનો સુઅવસર મેળવી લીધો છે, એવા તે ઉદાર સજ્જનને મારો નમ્ર માગણી સ્વીકારી સ્થાનકવાસી જૈન પત્રના ચોથા વર્ષના ગ્રાહકોને પોતાના તરફથી ભેટ આપવા આ દ્રૌપદીચર્યા નામક પુસ્તકની ૫૫૦ નકલો ખરીદી મહારા કાર્યને જે પ્રશંસનીય વેગ આપ્યો છે, તે માટે હું તે શ્રીમાનનો અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનું છું.

શ્રીમાન ચત્રભુજ કચરાભાઈ સંઘવીને છેલ્લા થોડાક વખતથી વર્તમાન પત્રોના વાચકો ઓળખી શક્યા છે, તેનું કારણ પોતાની જીવદયા, કેળવણી, સાહિત્ય વગેરે પ્રતિ શુભ લાવના અને ઉદારતા. પોતે હાલ નિઃસંતાન હોય ધર્મ માર્ગેજ ઉભય પતિ-પત્ની પોતાનું જીવન વ્યતિત કરે છે. તેમણે પોતાની અદ્ય છતાં લગભગ આખીયે સંપત્તિ નીચે પ્રમાણે સંસ્થાઓને દાનમાં આપી દીધી છે, તેજ તેમની ઉદારતાની ઝાંખી કરાવે છે.

૩૧. ૨૦૦૦) શ્રી વાંકાનેર સ્થા. જૈન વિદ્યાશ્રીમાળી સંઘને ગચ્છ જમાડવા ખાતે. ૩. ૧૫૦૦) શ્રી ઘાટકોપર સાર્વજનિક જીવદયા ખાતામાં. ૩. ૧૦૦૦) ઢોરોના ઘાસ માટે શ્રી વાંકાનેર મહાજનને. ૩૧. ૨૦૦૦) શ્રી જોરાવર નગરમાં ઉપાશ્રય આંધવા. ૩. ૫૦૦) વાંકાને પાંજરાપોળમાં, ૩. ૭૦૦૦)નું પોતાનું મકાન રાજકોટ બાલાશ્રમમાં. (વીલ) આમ એકંદર તેઓએ ૩. ૧૪૦૦૦)ની સખાવત કરી છે.

આવા ઉદાર ગૃહસ્થનું નામ આ પુસ્તકની સાથે જોડતાં હું પણ મહાર્ સદ્ભાગ્ય માનું છું. કિંમૂહના ! —જીવનલાલ સંઘવી

નિવેદન

આ પુસ્તકના મૂળ લેખક છે દરિયાપુરી સ્થા. જૈન સંપ્રદાયના આદ્ય સ્થાપક શ્રીમાન ધર્મસિંહજી મુનિ. તેમનો સમયકાળ હતો સં. ૧૬૭૦ થી સં. ૧૭૨૮ સુધીનો. શિયલાચારી યતિ વર્ગમાં પ્રથમ દીક્ષા લઈ અનેક સૂત્રોનું રહસ્ય પામી, તેઓ સંવત ૧૬૮૫ માં સાચા ત્યાગને પાંચે વળ્યા. અને પછી તેમણે જે શાસ્ત્રિય અને ઔપદેશિક કાર્ય કર્યું છે, તે ધણુંજ અદ્ભુત અને મનનીય છે. તેમના જીવનનાં ઉત્ત્ત્વળ પૃષ્ઠો જાણાસુઓએ અન્ય પુસ્તકો દ્વારા ઉકેલી લેવાં.

તેઓશ્રીનો શાસ્ત્ર શોખ અપ્રતિમ હતો, લગભગ ૨૭ સૂત્રો પર ભાષ્ય રચીને તેમણે સમસ્ત સાધુ સાધ્વીઓ માટે વાંચણીમાં સરળતા કરી આપીને બારે ઉપકાર કર્યો છે. તીવ્ર સ્મરણશક્તિ, શુદ્ધાચાર, શુદ્ધ દયા, નિર્દોષ, વિવેક, સમન્નવવાની અદ્ભુત શક્તિ એ વગેરે ગુણોથી તેમણે અનેક જાણાસુઓનાં મન જીતી લીધાં હતાં.

તેમણે લખેલ અનેક ગ્રંથો-સમવાયાંગ, વ્યવહાર, સૂત્રસમાધિ વગેરેની હુંડી, ભગવતી, પન્નવણા, કાણાંગ વગેરે સૂત્રોના યંત્ર, ચંદ્રપ્રજ્ઞા સૂર્યપ્રજ્ઞા આદિની દીપ, સાત્રુ સમાચારી, સામાયકની ચર્ચા, દ્રૌપદીની ચર્ચા, ધર્મ-સિંહ બાવની, અનેક યંત્રો, સ્તુતિઓ વગેરેમાંથી અલિંચા “દ્રૌપદીની ચર્ચા” પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે. જે વાંચી વાચકો તે સમયની યતિવાદની શિથિલતાનો, મૂર્તિવાદના અનિષ્ઠ તત્ત્વોનો તથા સૂત્રના શુદ્ધ અર્થોને બદલે કરવામાં આવતાં અનર્થો એ વગેરેનો આછોપાતળો અનુભવ કરી શકશે.

તેમના સાધુ અને શ્રાવક અનુયાયીઓનો જે પુરાતન ભંડારમાંથી તેમના હસ્તલિખિત સાહિત્યને એકત્રિત કરી પ્રકાશિત કરવાનું મન પર લ્યે તો આજે સમાજ પર ધણો ઉપકાર થાય તેમ છે.

આ હસ્તલિખિત પ્રતિ વીસલપુરના ગ્રંથ ભંડારમાંથી મેળવી આપવા બદલ દરિયાપુરી સંપ્રદાયના પં. મુનિ શ્રી મૂલચંદ્રજી મ. નો હું ઋણી છું.

જુની ભાષા ઉકેલવામાં પડતી મુશ્કેલી દૂર કરી પ્રેક્ષુ શુદ્ધિના કાર્યમાં ચોતાના અમુલ્ય સમયનો ભોગ આપી મને સહાય આપનાર દ. સં. ના ચિનયશીલ મુનિશ્રી ભાઈચંદ્રજી મ. સા. નો તથા લીંબડો સં. ના પં. મુનિ શ્રી છોટાલાલજી મ. સા. નો હું ખૂબજ આભારી છું.

આ પુસ્તક જુની ભાષામાં પાના પર જેમ હવું તેમ સહજ શાબ્દિક ફેર સાથે છાપવામાં આવ્યું છે. ભાષા અસહી હોઈ ધીરે ધીરે વાંચતા સમજ સકાય તેમ છે. સમય ઓછો હોઈ તથા જરૂરી આગમો લલ્ય ન હોઈ, તેમજ લહિયાઓની અશુદ્ધિથી, કાળજી છતાં આમાંના પ્રાકૃત મૂળ શ્લોકો-ગાથાઓમાં ઘણી ખરી ક્ષતિ આવી ગઈ છે તે માટે વાચકો દરજુનર કરશે, એવી વિનંતિ કરું છું. કિંબહુના સુજોષુ !

શ્રાવણ શુકલ પંચમી

૧૯૯૩

}

જીવનલાલ સંઘવી.

ૐ નમઃ

શ્રી દ્રૌપદીની ચર્યા

તતેષું તે ધર્મધોષા થેર, તસ્સ સાલતિયસ્સ હેહાવ
ગાઠસ્સ ગંધેષું, અભિભૂયા સમાણી, નતો સાલાધયા ઉણુ-
હાવગાઠાઉ. એગં ખિંદુયં ગહ્યાયા કરયાસિ આસાએતિ,
તિત્તગં ખારં કહુયં, અખધં અભોજ્યં વિસભૂયં જાણિતા.
ધર્મરૂઢ અણુગારં એવં વયાસિ જઠણું ઉમંદેવાણુપિયા
એયં સાલતિયં જવણે હાવ ગાઠં, આહારેસિ, તોણું ઉમં
અકાલે એવ જીવિયાઉ વવરો વિજ્જસિ. તં માણું ઉમં દેવાણુ
પિયા, ઇમં સાલતિયં જવ આહારેસિ. માણું ઉમં અકાલે
એવ જીવિયાઉ વવરોવિજ્જસિ. તં ગચ્છામિણું ઉમં દેવાણુ
પિયા, ઇમં સાલતિયં, એગંત મણાવાએ. અચિત્તેથ્થંડિલે,
પરિઠવેહિં ॥ ૨ ॥

પ્રશ્ન—ધર્મરૂઢ અણુગારે ગુરૂની આજ્ઞા વિના નાગસિરીનું
સાલણું* કેમ ભોગવ્યું ?

ઉત્તર—શ્રી વીતરાગના માર્ગને વિષે ગુરૂની આજ્ઞા છે. જ્યાં
જીવની દયા છે ત્યાં આજ્ઞા છે. એજ પાઠ મધ્યે ગુરૂએ-ધર્મધોષ
સ્થવિરને કહ્યું છે. એગંતે અચિત્ત થંડિલે પરિઠવેહિં અચિત્ત
સ્થંડિલે પરિઠવજે, એ રૂઢી આજ્ઞા છે. તેવો જોગ મલ્યો. સ્થંડિલમાં
પણુ ધણુ જીવોનો વિનાશ દીઠો. તે વારે ધર્મરૂઢ અણુગારે વિચાર્યું
કે એક ખિંદુમાં આટલી બધી કીડીઓની ધાત થઈ તો સર્વ સાલણું
પરઠવતાં ધણુ જીવોનો નાશ થશે. તે વારે વિચાર્યું—અચિત્ત સ્થંડિલ,
નિર્દોષ એવો મહારો કોઠો છે, તે માટે શરીરમાં પ્રક્ષેપ કર્યો.
સાલણું ભોગવ્યું.

*સાલણું=ગોચરી, આહાર પાણી ઇત્યાદિ.

પ્રેરક બોલ્યો. સ્વામી ! ધર્મરૂચી અણુગાર સાલાણું લેખને પાછા વળી, ધર્મધોષ સ્થવિર પાસે કેમ ન આવ્યા ?

ઉત્તર:--સુશિષ્ય હોય તે ગુરનો અભિપ્રાય જાણે. જે મને કેમ કહ્યે કે તમે ભોગવો અને જીવહિંસાની પણ આજ્ઞા ન હોય, આજ્ઞા તેજ દયાની, તે અભિપ્રાય જાણી ગુરની આજ્ઞા માંગવા ન આવ્યા, એટલે એમ જાણ્યું કે જ્યાં જીવની દયા ત્યાં ગુરની આજ્ઞા જ છે, એટલે આજ્ઞા દયા રૂપ જ દીસે છે. કેટલાક એમ પ્રશ્ન કરે છે કે અમારે આજ્ઞા એ ધર્મ કે દયા એ ધર્મ ? તેનો ઉત્તર--આ ધર્મ-રૂચી અણુગારના અધ્યયનથી જાણાયું કે જ્યાં દયા ત્યાં જ આજ્ઞા. અને આજ્ઞા દયા રૂપ જ દીસે છે. એટલે, દયાધર્મ મોક્ષવૃત્તિ કહીએ. શ્રી વીતરાગે ઘણા સૂત્રોમાં ઘણી જગ્યાએ દયાધર્મ વખાણ્યો છે. અને દયા તે આજ્ઞા રૂપ જ છે. વળી સૂત્રની સાખ કહી છે. સુય-ગડાંગના ૯ મા અધ્યયનમાં પાઠ છે:—

જંછન્નંતંવત્તથ્ય , એસા આણાનિયંઠિયા, તથા નદી ઉત-
રતાં, ગુર વાંદવા જતાં જે અજયણા થાય છે તે શક્ય પરિહાર છે.
અને અજયણાએ જતાં જે દોષ લાગે તે વીતરાગને વચને આલોવવું
સદ્દે છે અને પ્રતિમા પૂજતાં જીવહિંસા થાય છે. તેનું આલોવવું
સદ્દેહતા નથી. તો આજ્ઞાધર્મ ક્યાં રહ્યો ? તે માટે વીતરાગની આજ્ઞા
અહિંસા રૂપ છે, વધી વીતરાગે કહ્યું:—સંવરદારને છેડે, ક્ષાસિયં
ધૃત્યાદિક ફરસે, સેવે, તે આજ્ઞાએ આરાધિક હોય, તે માટે એ થોડું
શું લખ્યું છે, તેથી સૂત્રમાં વિચારી વિસ્તાર કરીએ, પણ સર્વ
સિદ્ધાંતનું રહસ્ય એ, જે પરમાર્થ આજ્ઞા ત્યાં દયા, દયા તે આજ્ઞા
રૂપ જ જાણવી, પણ એમ નહિ કે આજ્ઞા જીદી અને દયા જીદી,
એમ ન સદ્દેહિએ, પણ એમ સદ્દેહિએ કે દયા તેજ આજ્ઞા છે. ધર્મ-
રૂચી ઋષિની પેરે. (૧) એ આજ્ઞા દયા એક, પ્રશ્નોત્તર સૂત્ર રીતે
કહ્યો. હવે બીજો પ્રશ્નોત્તર કહે છે. તેહનો પાઠ:—

ઈમત'થિરઉણ' નાગસિરીએ માહણીએ અધનાએ,
અપુના જવ નિખોલીયાએ જાએણ', તહારવેણ', સાહુ સાહુ
રૂવે, ધમ્મરૂઈસ અણુગારસ. માસખમણ પારણગંસિ,
સાલઈએણ' જવગાઢેણ', અકાલે ચેવ જીવીયાઉ, વવરોવિએ.

એ પાઠનો અર્થ કહે છે. અહિંયા ધર્મધોષ સ્થવિરે એમ કહ્યું
જે ધિક્કાર છે નાગસિરી બ્રાહ્મણીને કે જેણે સાલણ' દેધ ધર્મરૂચી
સાધુને જીવથી જીદો કીધો.

અહિં પ્રેરક પૂછે છે. સ્વામી !:—

સુકડેતિ સુપકડેતિ સુછિન્ને સુહુડે મડે ।

સુનિઠિયે સુલઠિત્તિ, સાવજજ' વજજ'એ મુણી ॥

એ ભાષાએ આહારને વખાણે વખોડે તો દોષ લાગે એમ
કહ્યું. તો ધર્મધોષ આચાર્યે નાગસિરીને હીલી-નિંદી તે કેમ ઘટે ?
તેનો ઉત્તર કહે છે.

અંતગડ સિદ્ધાંત મધ્યે ગજસુકુમાર સાધુને અધિકારે—
સોમિલ બ્રાહ્મણે સ્મશાન મધ્યે માથે પાળ બાંધી. ખેરના
અંગારા ધગધગતા માથે મૂક્યા. માથું ફાટયું પણ સોમિલ બ્રાહ્મણ
ઉપર દ્રેષ ન કર્યો. વળી શ્રી નેમીશ્વરજીને કૃષ્ણજીએ પૂછયું:—મહારો
ભાઈ ક્યાં છે ? નેમજી કહે: તમારો ભાઈ જે કામે ગયો તે કામ
તેણે સાધ્યું. કૃષ્ણજી વળી બોલ્યા:—સ્વામી. ગજસુકુમારે પોતાનો
અર્થ કેમ સાધ્યો ? તે વારે શ્રી નેમ બોલ્યા:—હે કૃષ્ણ. કાલ પાછલા
પહોરે મને વાંદીને, મારી આજ્ઞા લેધને સ્મશાને જઈને, લિકખુની
ખારમી પડિમા સાધી, તે પડિમા ધરીને વિચરે છે

તતેણ' ગયસુકુમાલ' અણુગાર' એગે પુરિસે પાસેઈ ।
એકપુરૂષે દીડો કહ્યો, પણ શ્રી વિતરાગે 'થિરઉણ' સોમિલે માહણી,
સાહુ સાહુ રૂવે જીવીયાઉ વવરોવિએ ' એમ કેમ ન કહ્યું ?
વળી કૃષ્ણજીએ પૂછયું:—સે કેણ' ભંતે પુરિસે, અપછિય પછિએ

જાવ પરિવર્તિત, જેણું મમ સહોદરં કણિય ભાયરે, ગય
 સુકુમાલં અણુગારં અકાલે ચેવ જીવિયાઉ, વવરોવેતિ. તમેણું
 અરહા અરિઠનેમિ, કણ્ણવાસુદેવં એવં વયાસી; માણું કણ્ણ
 ઉમંતિસ્સ પુરિસ્સાપત્તો સમાવજ્જહિં. એવં ખલૂ કણ્ણ
 તેણું પુરિસેણું ગયસુકુમાલે અણુગારેસ્સ, સાહિજ્જેદિણે
 અહિંથી પાઠ ખલુકમ્મણિજેરત્થં સાહિજ્જેદિન્ને ત્યાં સુધી જાણવો.
 તતેણું સે કણ્ણે વાસુદેવે, અરહં અરિઠનેમિ, એવં વયાસી,
 સેણું ભંતે પુરિસે મએ કહં જાણિ તત્થે, તએ અરહા
 અરિઠનેમિ કણ્ણં વાસુદેવં એવં વયાસી. જણું કણ્ણા તુમં
 ખારવધએ જીયરીએ, અણુ પવિસ્સમાણું પાસિત્તા, ઠિયએ ચેવ
 ઠિયેણું કાલં કરિસ્સધં, તત્તં તુમં જાણે જાસિ, એસણું સે
 પુરિસ્સે, અહિંયા નેમજ્જએ કૃણ્ણજ્જને સોમિલનું નામ ન બતાવ્યું.
 કહું જે:-રખે કૃણ્ણ, તે પુરુષ ઉપર દ્વેષ કરતો, તે તો ગજસુકુમાલ
 સાધકને સહાયનો દેનારો, વળી કૃણ્ણજ્જએ પૂછ્યું-સ્વામી ! તે પુરુષને
 હું કેમ ઓળખીશ ? તે વારે ભગવંતે કહ્યું:-દારકામાં પેસતાં તને
 દેખીને તે પુરુષ ત્રાસતો થકો જ કાળ કરી જશે. તે વારે તું જાણીશ
 જે એ ગજસુકુમારને સહાયનો દેનારો. પણ એમ ન કહ્યું જે
 ધિક્કાર છે તે સોમિલને, પણ અહિંયાં ધર્મ ધોષ સ્થવિરે
 નાગસિરીને “ધિક્કાર છે.” એમ કહી હેલી નિંદી તે કેમ ? ઇતિ પ્રશ્ન—

ઉત્તર:-શ્રી નેમજ્જએ મોહકર્મ ક્ષય કર્યું છે. સર્વથા રાગદ્વેષ
 ગયો છે અને ધર્મધોષ સ્થવિરને મોહની કર્મ ક્ષય સર્વથા ગયું
 નથી. તે માટે ધર્મરૂચી અણુગારે સાધક ઉપર દષ્ટિરાગે કરી નાગ-
 સિરીને હેલી, નિંદી રજેત કરી. એ હ્રદયસ્થપણનો ભાગ આલોવવા
 ખાતે, પણ કોઈ એમ કહે જે જિનશાસન ઉજળો રાખવા માટે
 નાગસિરીને ધિક્કારી તે ખોટું, એમ હોય તો નેમજ્જ સોમિલને
 ધિક્કારે. ધર્મરૂચી સાધુ કરતાં ગજસુકુમાલને પરિસહ ધણો,
 પણ જિનેન્દ્રના માર્ગને વિષે યથાર્થ ભાખવું. આધે પાછે કહે અવગુણ

થાય. જે ભણી ભગવતી શતક ખીજે ઉદેસે પહેલે સ્કંધકને અધિકારે
ખંધકને ગૌતમ સ્વામી સામા જવા માટે અનુકેર્ષતા, આસનં
ત્યજતિ, યચ્ચભગવતો, ગૌતમસ્યાસયંતં, પ્રત્યત્પુછાનાં
તદ્ભૂવિસયં તચ્ચે ન તસ્ય પક્ષપાત વિષયશ્ચાત્ ગૌતમસ્ય
ક્ષીણ રાગશ્ચાત્ ધતિ વૃત્તૌ ॥ જે ખંધકની સામા ગયા, ત્યાં
વૃત્તિકારે ફલાવ્યું જે રાગ ક્ષય ગયો નહિ માટે, તો ધર્મધોષને પણ
રાગ ક્ષય ગયો નહિ, તે માટે નાગસિરીને ધિક્કારી. અહિંયા
એમ જાણવું. સરાગદષ્ટિએ કહ્યું, પણ વીતરાગની આજ્ઞા નહિ. તે
વારે કોઈ પૂછશે જે ધર્મધોષ સ્થવિરે આલોવ્યું કહ્યું નથી? તેનો
ઉત્તર, ન કહ્યું માટે એમ જાણવું, જે ધર્મધોષ સ્થવિરે આલોવ્યું
નહિ, પણ સૂત્ર નયે એક એક ભવ્ય આલોવવા યોગ્ય સદહિએ.
જેમ અર્ધમુક્ત કુમાર શ્રમણે પાત્રની નાવા કરી, રમ્યા, પણ તે
આલોવવા ખાતે, પણ આલોવ્યું સૂત્રે કહ્યું નથી, પણ એ સૂત્રના પાઠની
રીતે આલોવવા જોગ એ કર્તવ્ય. તેમ અહિંયા પણ આલોવવા
જોગ જાણવું. આલોઈ શુદ્ધ થયા વિના આરાધક પદવી ન હોય.
અત્ર ધર્મધોષનો આલાવો (આધકાર-વર્ણન) નથી ચાલતો. દ્રૌપદીનો
અધિકાર છે તે માટે ધર્મધોષનો સંપૂર્ણ:—

નો ભાગ દષ્ટરાગે, પણ વીતરાગની આજ્ઞા નહી. એમ
જાણવું. વીતરાગની આજ્ઞા એ કે:—જાય સચ્ચા અવત્તવ્વા,
સચ્ચા મોસાયજા મુસા, જાય બુદ્ધેહિં નાઈત્રા, નતં ભાસિજજ
પત્રવં ॥ તથા ન કહે કાણાને કાણો, ચોરને ચોર ન કહે. (દશ
વૈકાં ૭ મે.) એ વીતરાગની આજ્ઞા. તથા વળી કહ્યું: પુઠવી
સમાણે મુણ્ણી, હુવેજ્જા. (દશવૈ. ૧૦ મે) તથા અવિહમ્મમાણે
ફલગાવતઠી (મુયગાંગ ૭ મે) આચારાંગે મુયચ્ચે મૃતકને કોઈ
હીલે નિંદેતોપણ બોલે નહિ, તેમ સાધુને મારે, ગાજો આપે, હીણો
આહાર આપે તો પાછો હીણો જવાળ ન દે. વળી સાધુ ગોચરી
ગયો હોય તો આહાર સારો તથા હીણો મલ્યો, વોહરી નીકળ્યા.

પછી ગૃહસ્થ પૂછે:—સ્વામી, શો આહાર વોહર્યો ? તે વારે તે સાધુ ગૃહસ્થ આગળ ન કહે. જે અમે આહાર સારો કે હાણો વહોર્યો. તો પછી તે ગૃહસ્થને કળેત ક્યાંથી કરે ? એ સૂત્ર વિચારીને યથાર્થ સદહીએ, જે એ ધર્મધોષ સ્થવિરને તથા ધર્મધોષના શિષ્યને ધર્મશ્રી અણુગાર ઉપર દષ્ટિરાગ હતો, તે માટે નાગસિરીને હેલી. અહિં વિતરાગની આજ્ઞા નહિ. એ સૂત્ર સમાધિ જાણવી. એ બીજો પ્રશ્નોત્તર કહ્યો.

હવે ત્રીજો પ્રશ્નોત્તર કહે છે:—અહિં કોઈ પ્રશ્ન કરે; જે નાગસિરીનો જીવ નાગસિરીના ભવથકી દ્રૌપદીના અવતાર સુધી વચ્ચેમાં કેટલો કાલ ભમ્યો ?

ઉત્તર:—સંઘાચાર નામા ગ્રંથ કોઈકનો કર્યો છે તેહની વૃત્તિ દેવેન્દ્રસૂરિએ કીધી. તેમાં ત્રણ આધકાર છે તે પ્રથમ અધિકાર, તે મધ્યે ત્રણ મુદ્રાને અધિકારે જોગ મુદ્રામાંહિ, ધર્મશ્રી સાધુનો અધિકાર છે. ત્યાં નાગસિરીના ચરિત્ર મધ્યે કહ્યું છે તે ગાથા.—

દુષ્ટુત્તો દુષ્ટુત્તો, દુષ્ટુત્તા સાસત્ત મન રએસુ, ભમિયા જહ ગોસાલો, અણુતકાલ ભવારહલો ॥ ૧ ॥ અહિં એમ કહ્યું જે, જેમ ગોશાલો ભમ્યો તેમ નાગસિરી ભવ રૂપીયા અરણુવ માંહિં ભમી. પણ અનંતો કાળ સૂત્ર સંઘાતે નમજે તેનો શો ન્યાય ?

ઉત્તર:—ગોશાલાના અધિકાર મધ્યે કહ્યું છે જે:—ઉત્સણું ચણું કડૂય રૂપેસુ, કડૂય વદલીસુ, સત્યત્યવિણું સત્ય વઝે જાવ કિન્ચ્યા । અહિં એમ કહ્યું કે—પ્રાચે બહુલપણે કટુક વૃક્ષને વિષે, કડૂય વેલને વિષે એ સઘળે “શસ્ત્રવધ” જાવ કહ્યું ત્યાં દાહજનવર ઉપનો, કાળ કરી ભમ્યો. તો અહિં પ્રાચે કડૂય વનસ્પતી તે બાદર વનસ્પતી, અને બાદરપણે જીવ કાયસ્થિત ભમ્યો તે અસંખ્યાતો કાળ, શ્રી પન્નવણા પદ ૧૮ મે કહ્યું છે, જે બાદરેણું ભાંતે બાદરેત્તિ કાલઉ કેવચિરં હોઈ,

ગાયમા ॥ જહુન્નેણું અંતો મુહુત્તં । ઉક્કો સેણું અસંખિ-
જજંકાલં, અસંખિજજાઓ ઉસપિણીઉસપિણીઓ કાલઓ,
ખેત્તઓ અંગુલસ્સ અસંખિજજઘં ભાગં, ઇતિ પત્તવણા
સૂત્રને ન્યાયે નાગસિરી અસંખ્યાતો કાળ ભમી કહીએ, અને
ગોશાલો અસંખ્યાતો કાળ ભમશે એમ કહીએ. અનંતો કહે એ
સૂત્રથી વિરૂદ્ધ ॥૩૧॥

હવે ચોથા પ્રશ્નના ભેદ કહે છે:—

તતેણું સે દોવ એ રાયા, કંપિલપુરં નયરં । અણુપિ-
વિસ્સઘં (ર)ત્તા । વિઉલં અસણું પાણું ખાઈમં સાઈમં, ઉવ-
ખડાવેઘં (ર)ત્તા । કોહંખિય પુરિસે સદાવેઘં (ર)ત્તા । એવં
વયાસી ગછહણું તુજઝે દેવાણુપિયા. વિઉલં અસણું પાણું
ખાઈમં સાઈમં સુરંચ મજજં ચ, મહુચ મંસંચ સિંધૂચ
પસન્નંચ સુખહુ પુદ્ધં વત્થ ગંધ મદલાલંકારંચ વાસુદેવ પા-
મોખાણ્યા રાયસહસ્સાણું, આવાસેસુ સાહરહુ તે વિસાહરંતિ ।

તતેણું તે વાસુદેવ પામોખાણું તં વિઉલં અસણું પાણું
ખાઈમં સાઈમં જાવ પસન્નંચ આસાએમાણી (૪) જાવ વિહુ-
રંતિ ॥ એ દ્રૌપદ રાજાનો ઘર સમદષ્ટી નહી, માંસ સામટાં કેલવ્યાં
માટે ॥૧॥ પરણવાને અવસરે દેહરો પ્રતિમા પૂજી તે કામદેવની ॥૨॥
પૂજતી વેળા દ્રૌપદી સમદષ્ટિણી નહી. નિદાન ભોગકાલ આવ્યું
નથી. નિયાણા સહિત વરતે છે તે માટે ॥૩॥ હવે જિણ પડિમાણું
અચ્ચણું કરેઘં કરેઘંત્તા ॥ જીની પ્રતિ મધ્યે એટલોજ પાદ છે
અને પાદાંતરે એટલો પાદ છે તે કહે છે ॥ નહાયા કયમ્મલિ
કમ્મા કાયકોઉય મંગળ પાયછિત્તા, સુદ્ધપ્પવિસાયં મંગલા-
યં વત્થાયં । પવર પરિહિયા, મંજણ ઘરાઉ પડિ નિખમઘ
(ર) તા ॥ જેણેવ જિણ ઘરે, તેણેવ ઉવા ગચ્છઘં (ર) તા ॥
જિણુઘરં અણુ પવિસ્સઘં આલોએ પરિણામં કરે ઘં (ર)

તા, વંદઈ નમંસધતા. લોમહૃથગય પરામુસઈ (૨) તા, એવં
જહા સૂરિયામો, જિણુ પડિમાઉ અચ્ચેઈ, તહેવ ભાણિયવ્વં,
જવ ધૂવ ડહઈતા; વામં જાણુ અચ્ચેઈ, દાહિણું જાણુ ધરણિ-
તલંસિ નિહદું, તિકખુતો મુદ્ધાણું ધરણીતલંસિ, નિમઈ
ઇસિ અચ્ચણુમઈ કરયલ જવ તિકદું, એવં વયાસી, નમો-
થુણું અરિહંતાણું ભગવંતાણું જવ સંપતાણું, વંદઈ નમં
સઈ, જિણુધરાઉ પડિનિખમઈ, એટલા સુધી પાઠાંતર છે. ॥
નહાયા૦ વાયનાંતર પાઠ છે. નહાયા કય બલિકમ્મા, કય કોઉ
મંગળ પાયછિતા, શુદ્ધ પવેસાઈ મંગલાઈ વથાઈ પવર
પરિહિયા મંજજણુ ધરાઓ પડિનિખમઈ (૨) તા. જેણુવ
જિણુ મંદિરે તેણુવ ઉવાગછઈ ॥ એટલે કેટલીક નવી પ્રતિમાંહિં
જિણુધરે કેટલીક નવી પ્રતિમાંહિ જિણુમંદિરે છે. પણ નિર્ણય નથી.
પણ જૂની પ્રતિમધ્યે જિણુધરે જિણુમંદિરે, એ પાઠ મધ્યે એકે
પાઠ નથી. એટલું જ છે જિણુ પડિમાણું અચ્ચણું કરેઈ (૨)
તા, જેણુવ અંતે ઉરે તેણુવ ઉવા ગચ્છઈ (૨) ઇત્યાદિ પાઠ
છે. પણ જિણુધરે જિણુમંદિરે એ પાઠ કોઇકે પ્રક્ષેપ્યો જાણુવો.
કારણ કે ક્યાંક જિણુધરે ક્યાંક જિણુમંદિરે, એ પ્રક્ષેપ્યા વિના
પાઠાંતર ન હોય. એ મૂળ પાઠમાં ગણુધરના કરવામાં સમાસ ફેર
વિના પાઠ ફેર ન હોય. જિણુ પડિમાણું અચ્ચણું કરેઈતા.
અહીયાં કેટલાક એમ કહે છે જે દ્રૌપદીએ તીર્થંકરની પ્રતિમા પૂજ.
૧ અને પૂજ તે વેળા દ્રૌપદી સમદષ્ટિ (૨) અને સમકિતી ન હોય
તો નમોથુણું કેમ કહે ? તો સમકિતધારીનો જ ધર હતો તે માટે
ધરે દેહરાસર હતો. તો પૂજ પણ હતી એમ કહે છે. તેહનો શો
ઉત્તર ? ઇતિ પ્રશ્ને. અથ ઉત્તર:—જિણુ શબ્દે અર્થ ઘણા છે. જેમ
મંસ શબ્દે માંસ કહીએ. તથા મંસ તે વનરપતિના અર્થ છે. તથા
મંસ શબ્દે અવર્ણવાદનો અર્થ છે. દશ વૈકાલીકે, પિઠિમંસં ન
ખાઇજજા ॥ ઇતિ વચનાત્ ॥ તથા સિદ્ધાંતમાં એક રાહુ દેવના

ભગવતી સૂત્રે સતક ૧૨ મે ઉદ્દેશે ૬ કૃ નવ નામ કહ્યાં છે. તે મધ્યે મગર ૧ મછર ૨ નક ૩ ગ્રાહ ૪ દિલી ઈત્યાદિક જલચર જીવને નામે નામ છે. પણ અહિં જલ કેમ કહીએ ? તે માટે શબ્દ એક પણ અર્થ ધણા. સર્વ જીવ ગામ શબ્દે આવે. ત્યાં માંસ કહે, તો મૃષાવાદ લાગે. અર્થનો અનર્થ થાય. પણ અવસર પ્રસ્તાવ દેખી અર્થ કરે તો દોષ ન લાગે. તે માટે કેટલાક છલ શબ્દમાં ભૂલ્યા. ગાથા ૥૧૥ જિજ્ઞુ વચણે ન કુસલા, જિજ્ઞુવચણું પરમતથયં ન જાણુંતિ. સદ્છલેણુ છલિયા, ભાસંતિતે અલિય વચણાઈ ॥ ૧ ॥ ઇતિ જિજ્ઞુ કહેતાં શ્રી વીતરાગનાં વ૦ વચનને વિષે, ન૦ નહી, કુ૦ કુશલ ડાહ્યા, જિ૦ વીતરાગનાં વચનનાં, પ૦ પરમાર્થ નયે, ન૦ ન જાણે, સ૦ શબ્દ છળ ॥ જિન પડિમા રૂપ તે । છલ શબ્દ તેણે કરી છ૦ છલ્યા ભડક્યા, તેણે કરી ભા૦ કહે છે, અજ્ઞણપણે, મિથ્યાત્વ મોહનીને વશે કરી, અ૦ અલીક મૃષા વચનોને, જિજ્ઞુ પડિમા શબ્દે તીર્થકરની પાડમા ॥ ઇતિ ॥ એહવા મૃષાવાદ બોલે છે. જે જિન વચનને વિષે અજ્ઞણ પુરુષ છે તે. હવે જે જાણુ પુરુષ છે તે શો અર્થ કરે છે ? તે લખીએ છીએ.

જિન એહવું જે નામ છે તે ॥ ૧૪ પ્રકારે જિન નામ કહી બોલાવે ॥ તે સંક્ષેપમાં લખીએ છીએ ॥ શ્રી તીર્થકરને જિન કહીએ ॥ ૧ ॥ શ્રી સામાન્ય કેવલીને જિન કહીએ ॥ ૨ ॥ અવધજ્ઞાનીને જિન કહીએ ॥ ૩ ॥ મનપર્યાવ જ્ઞાનીને જિન કહીએ ॥ ૪ ॥ આરમા જીવસ્થાનકના ધરણુહાર સાધુને જિન કહીએ. ॥ ૫ ॥ ચૌદ પૂર્વધરને જિન કહીએ ॥ ૬ ॥ દશ પૂર્વધરને જિન કહીએ ॥ ૭ ॥ ૧૧મા જીવકાણાના ધરણુહાર સાધુને જિન કહીએ. ॥ ૮ ॥ આગલી ચઉવીસી આવતીને જિન કહીએ ॥ ૯ ॥ જિન નામે દ્વીપ છે તેહને જિન કહીએ ॥ ૧૦ ॥ જિન નામે સમુદ્ર છે તેને જિન કહીએ ॥ ૧૧ ॥ કંદર્પને જિન કહીએ ॥ ૧૨ ॥ નારાયણજીને જિન કહીએ ॥ ૧૩ ॥ બૌદ્ધને જિન કહીએ ॥ ૧૪ ॥

એ ચૌદ મધ્યે કંદર્પને જિન કહીએ એમ કહ્યું તે કયા ગ્રંથની સાક્ષી કહીએ, તે લખીએ છીએ.

હેમી અનેકાર્થી (હેં નામમાલા હેમાચાર્ય કૃત ઉ. ૪) મધ્યે કહ્યું છે. વિતરાગૌ જિનો ચૈવ નારાયણો જિનસ્તવા ॥ કંદર્પોચ જિનોસ્થાત્ જિનસામાન્ય કેવળી ॥ ૧ ॥ અર્થ=વિં અરિહંત સકળ કર્મ કષાય મોહ પરિસહ ૨૨ જીતે, તે માટે જિન ॥ ૧ ॥ વાસુદેવ તરતમાંહી ૩ ખંડ લુગ્ગયે જીતે તે માટે જિન ॥ ૨ ॥ કામદેવે સકળ સંસારને જીત્યો તે માટે કંદર્પને જિન કહીએ ॥૩॥ સામાન્ય કેવળીએ પણ ચાર ધનધાતીયા કર્મ જીત્યા, તે માટે જિન કહીએ. દ્રૌપદી તે વેળા વિષયાર્થી છે, ભરથાર સારો પામું એહવી ઇચ્છા છે તે ઇચ્છાએ જન્મને જિન પડિમા પૂજી છે. તો તે અવસર દેખતાં જિન શબ્દે કામદેવની પડિમા પૂજી છે, પણ તીર્થ- કરની પડિમા પૂજી કહી છે તે ખોટું ॥૧॥ વળી જહા સૂરિયાભો ! જિન પડિમાઓ અમ્યેષ્ઠ, જેમ સૂરિયાભ દેવતાએ જિનપડિમા પૂજી તેમ દ્રૌપદીએ જિન પ્રતિમા પૂજી, સૂરિયાભની જિનપડિમા તે કોની પડિમા ? ઇતિ પ્રશ્ન—

ઉત્તર—સૂરિયાભે જિનપડિમા પૂજી તે જિનપડિમા કોઈ તીર્થ- કરની પડિમા નહી. તે કહીએ છીએ.

એ જિનપડિમા શબ્દે તીર્થકરની પડિમા નહિ. તે કેમ જણાય. જે સૂરિયાભે જિનપડિમા પૂજી છે ત્યાં આગળ ૨—૨ જક્ષપડિમા ૨ નાગ પડિમા ૨ જૂત પડિમા ઇત્યાદિક કહી છે. જેટલી સારસ્વતી, જિનપડિમા તેટલી સઘળી એવી. સર્વ થઈને ૪ નામ પણ પાંચમું નામ મલ્લે નહિ. તેણે કરી જણાયું જે તીર્થકરની પડિમા નહિ. તીર્થકર પાસે, જકખાદિકની પડિમા ન હોય, કદાચિત્ ગણુધરાદિકની હોત તો, વિશ્વાસ ઉપજત, વળી વિચારતાં તે તો ન કહી. તો તીર્થકરની પડિમા નહિ. અને ભળાવી તો જહા સૂરિયાભો,

જિન પડિમાઓ અચ્ચેઈ, સૂરિયાભે જિનપડિમા અચ્ચી. ભલાવી તે માટે એ જિનપડિમા, તે ઘરખારીની ઉપમા, ભોગી, નિભોગીની ઉપમા દેવાય. તીર્થંકર તો અભોગી, અભોગીને તેહવી પૂજા નહિ તે માટે, તીર્થંકરની પડિમા નહિ. તથા કોઈક કહેશે જે, તો સૂરિયાભ પ્રમુખ દેવ સંખંધી, પડિમા સાસ્વતી માટે. કયા જિન તીર્થંકરનું નામ લેવાય ? નામાદિ ૪ નિક્ષેપામાંહિ, તે એ કે નિક્ષેપામાંહિ નહિ. તે માટે કોઈ તીર્થંકરનું નામ ન લેવાણું. રૂપલાનન પ્રમુખ (૪) નામ તે કોઈ પ્રત્યેક (૨) પડિમાનું નામ નહિ. તો પૂછીએ છીએ. દ્રૌપદીએ પૂજી તે તો અશાશ્વતી, ૨૪ તીર્થંકર મધ્યે, કયા તીર્થંકરની ? તે નેમિનાથ પ્રમુખ, આગલ્યા પાછલ્યા કોઈ તીર્થંકરનું નામ લઈને ન કહ્યું, કે અમુક તીર્થંકરની પ્રતિમા. ॥ દ્રૌપદી સરીખી પૂજનારી અને તીર્થંકર સરીખા દેવાધિદેવની પૂજા, ત્યાં પૂજનારીનું નામ કહ્યું અને તીર્થંકરનું નામ ન કહ્યું તે શું ? વળી પ્રદ્યુમ્નની ૮ પદરાણી ૨ વધુ ॥ એવં ૧૦ ॥ ગૌતમ કુમારાદિ ૪૧, થાવચ્ચા પ્રમુખ ૧૦૦૦ ઇત્યાદિકે નેમનાથ પાસે દીક્ષા લીધી. એમ ઘણે સ્થળે ચારિત્રના લેનારા ત્યાં ગુરૂનું નામ કહ્યું. ક્યાંક તીર્થંકર જયવંતા નહી ચાલ્યા હોય ત્યાં સ્થવિર પ્રમુખ સમુચ્ચયે કહીને પણ એમ કહ્યું. અને અહિં કોઈ તીર્થંકરનું નામ, અમુકની પડિમા, અથવા તીર્થંકરનું બિરદ પણ ક્યાંઈએ ન કહ્યું. સૂર્યાભે પૂજી તે પડિમા ૨ જક્ષની, ૨ નાગ પ્રમુખની પડિમા છે. એ બિરદ તો તીર્થંકરનું નહિ. દ્રૌપદીને તે ભળાવી તેણે કરી જાણીએ છીએ. જે તીર્થંકરની પડિમા નહિ. તીર્થંકરની હોત તો નામ કહેત. ॥ ૩ ॥ આથી એ તીર્થંકરની પડિમા જણાતી નથી. જે આટલાં પહેલા ૧૫ ક્ષેત્ર મધ્યે અનંતી ચોવીસી, અનંતા તીર્થંકર કહ્યા. વર્તમાન આ ચોવીસીના ૨૪ તીર્થંકર સર્વ શ્રાવક શ્રાવિકા થઈને અનંતા અનંત ભેદે થયા. જે તીર્થંકરની પ્રતિમા પૂજાતી હોત તો, પૂર્વે એને

કોઈએ ઘડાવી હોત, ભરાવી પૂજી હોત, તો તો સૂત્ર પાઠે તેહનાં નામ હામ જિન સંકાએ ચાલત, પણ જે તીર્થંકરની પડિમા નહી. દીપ, ધૂપ પુષ્પાદિકે પૂજન ન હોય. છકાય આરંભ માટે. જિનમતનું મંડાણ તો દયા ઉપર છે, માટે જિન પડિમા પણ, તીર્થંકરની પડિમા નહિ. (૪) તથા વળી પૂછીએ છીએ. જે તીર્થંકરની પ્રતિમા છે તો કહો. સૂત્રપાઠ ભણીને એ કોણ મિથ્યાત્વીએ ઘડી ? શું સમકિત દષ્ટિએ ઘડી ? ॥ ૧ ॥ ઘડ્યા પછી તે વંદનીક, કિંવા પ્રતિષ્ઠા કીધા પછી વંદનીક ? (૨) તે પ્રતિષ્ઠા કરે તે સંયતિની કરે કિંવા અસંયતિની કરે ? ॥ ૩ ॥ કઈ રીતે પૂજવા યોગ્ય ફલદાયક થાય ? તે સૂત્ર મધ્યે કહ્યું હોય તો પાઠ ભણીને કહો. જે ભણી સૂત્ર મધ્યે સમકિત પામીને પ્રવર્તનની વિધિ:—૧-૧૨ વ્રત ૧૧ પડિમા, સામાઈક, પોષા પ્રમુખનો વિધિ સૂત્રપાઠ તથા પંચ મહાવ્રત, ૧૨ ભિક્ષુ પડિમા, રતનાવળી પ્રમુખ તપ, અણુસણ એ સર્વની વિધિ અને તેહના સૂત્ર પાઠ. તેમ જે પુદ્ગલની પ્રતિમા કરી અને પૂજનિક થાય. એહવા ગુણુ આણુવા માટે ૧૦૮ કુપના પાણી ૧૦૮ વનરપતિ ફૂલ, સતકનામ હામે પ્રતિષ્ઠા કરવા માન મધ્યે ઈત્યાદિ પ્રમુખ ઘણા સાવધ કર્તવ્ય આવે છે. પ્રતિષ્ઠા કલ્પ મધ્યે કોણિકે ઘાલ્યા છે. તેહનો વિધિ સૂત્ર પાઠે આલાવા (અધિકાર) જોઈએ. સૂત્ર મધ્યે જેહ ભણી જિનમાર્ગનું મંડાણ સર્વ તીર્થંકર ભાષિત સૂત્રપાઠ ઉપર અને તેહની પ્રતિમા મુક્તિ પદ આપે. તેહની વિધિ સૂત્રપાઠે સર્વથા જોઈએ. તે તો સૂત્ર મધ્યે વિધિ પાઠ ન મળે. મૂક્તિ પ્રાપ્તિને અર્થે થતી હોત તો વિધિ સૂત્રપાઠે હોત. તે માટે એ તીર્થંકરની પ્રતિમા એહવી પ્રતિત નજ આવે અને વર્તમાનકાલે કરનારે પ્રતિષ્ઠા કલ્પ કીધો છે. તીર્થંકરના ગુણુ આણુવા માટે નહિ. તે માંહિ તો ૧૦૮ કુપના પાણી ૧૦૮ સમૂલીવનરપતિ પ્ર. ઘણાં આરંભના પાઠ લખ્યા છે. તે જોતાં તો સર્વ કામી વસ્તુ જણાય. તેણે કરીને એ દ્રૌપદીએ

પૂજા તે તીર્થંકરની પડિમા જણાતી નથી. વિવેક હોય તો વિચાર-
જો. ॥ ૫ ॥ એટલે ૫ જવાબે કરી તીર્થંકરની પ્રતિમા નહિ
પણ કામદેવની પ્રતિમા છે.

હવે સૂત્ર પાઠે દેવતાની પ્રતિમા દરે છે તે લખીએ છીએ.
તથા ઠાણાંગે તએા જિણા પત્રંતા, અવધિજ્ઞાની ૧ મનપર્યવ-
જ્ઞાની ૨ કેવળજ્ઞાની ૩ એ ત્રણને જિન કહીએ. કેવળજ્ઞાની અને મન-
પર્યવજ્ઞાનીની તો એ પડિમા નહિ. જે ભણી એ ૨ જિન નીરારંભી,
છ કાયને આરંભે ભક્તિ પૂજા માને નહિ. પ્રરૂપે પણ નહિ.
અનુમોદે પણ નહી. ઘણા શ્રાવક શ્રાવિકાએ તીર્થંકરને વાંઘા, પણ
ફૂલની માલા ધાલી નહિ. દીપાદિક ન કીધા તો જાણીએ છીએ
જે જિન પડિમા કહી તો જિન શબ્દે અવધિજ્ઞાનીને કહીએ.
વિભંગજ્ઞાનીને પણ અવધિ કહીએ. યથા મિથ્યાત્વી દેવતા ઉલ્લિણા
આલોએમાણુ અરણિકાદિ પ્રમુખને અધિકારે તથા અવધિવિભંગ-
ગનું દર્શન પણ, અવધિ દર્શન, તે માટે અવધિવિભંગજ્ઞાનીમાંહે
સર્વ ૪ જાતિના દેવને જિન કહીએ. તે જિન સંખંધી તે અંગીકાર
કીધા તે માટે, જિન પડિમા સંખંધી વાચી નામ:-જેમ દેવદત્તનું
ધર એ જિન સંખંધી નામ જાણવું. પણ દેવદત્તની મૂર્તિ, એમ જ
સમજવું, તે એ મૂર્તિ આકાર છે. કોઈ દેવતાની પડિમા તે જિન-
પડિમા. તે જિન તો છ કાયના આરંભી અનિરારંભી પૂજા, ભક્તિ
માને. નાગભૂત યક્ષાદિકની પૂજા પ્રત્યક્ષ આરંભાદિકે હોય છે. તે
માટે જિન શબ્દે અવધિ વિભંગજ્ઞાની કોઈ દેવવિશેષ તેણે માની
તે પણ પોતાની કીધી. તે માટે તેહની પડિમા તે જિન પડિમા. પણ
તીર્થંકરની નહિ. જે તીર્થંકરની પડિમા, તો એવડો છ કાયનો આરંભ
કેમ? પ્રશ્ન વ્યાકરણ મધ્યે તો દયા તે પૂજા કહી છે. યથા પૂજા
જનો ઇતિ વચનાત્ ॥ પૂજા યજ્ઞ તે જોતાં એ તીર્થંકરની પ્રતિમા
નહિ. એ તો સૂત્રની સાખે. જે જિન શબ્દ ૩ બોલે પ્રવર્તે. તે
મધ્યે અવધિજ્ઞાની પણ આપ્યા. તે માટે સૂત્ર સાખે. દેવદત્તને

જિન કહીએ. અવધિ માટે; જિન શબ્દના એટલા અર્થ કહ્યા છે.
યદુક્તા વિતરાગો જનોદેવ: ॥ ૧ ॥

જિન સામાન્ય કેવળી ॥ ૨ ॥ જિન કંદર્પ વાસસ્તિ ॥ ૪ ॥
॥૧ ઇલાદિક મધ્યે કંદર્પ દેવનું મંદિર તથા કામદેવનું મંદિર દ્રૌપદીને
પરણવાના અવસરને અનુમાને જાણીએ છીએ. વરની વાંચ્યા છે માટે એ
જિન પડિમા તીર્થંકરની નહિ. જે જાણી ધરેથી પડિમા ઘડાવી માટે
ત્યાંથી નીપજે અને નીપજ્યા પછી પ્રતિષ્ઠા કરે ત્યાં સુધી પણ છ કાયનો
આરંભ ચાલ્યો જાય. તો તીર્થંકરની પડિમા કેમ મનાય? ॥ ૬ ॥
વળી કેટલાક બોલ્યા જે, એ પૂર્વોક્ત ૬ જવાબે કરી એ દ્રૌપદીએ
કંદર્પદેવની પડિમા પૂજી કહી તે સત્ય, પણ સૂત્રમધ્યે કંદર્પદેવનું
ચિન્હ કહ્યું હોય તો કહો. જેથી જાણીએ. કે એ કંદર્પદેવની જ
પડિમા. ચિન્હ વિના કેમ જાણીએ કે એ દેવતાની જ પડિમા?
ઈતિ ચિન્હ પ્રશ્ન:--

ઉત્તર-સૂત્ર ઉવવાઈ મધ્યે, પૂર્ણભદ્ર ચૈત્યને આધિકારે, યક્ષનું
વર્ણન કર્યું છે તે લખીએ છીએ.

જ્ઞાએ સત્યતેસજણસંઘટેસ પડાગે પડાગાઈપડાગમંડિ-
એ સલોમહુથે લોમમંય પ્રમાર્જન યુક્તં ઇતિ ઉવવાઈ વૃત્તૌ
॥ ૩. ૧૨ ॥ ત્યાં ઉવવાઈ ઉપાંગે કહ્યું, કે તે યક્ષ કેવો છે?
સલોમહુત્ય કહેતાં લોમહરત પુંજણી, મોરપીંછી, તેણે કરી સહિત
એટલે પૂર્ણ ભદ્ર યક્ષની પડિમાને મોરપીંછીની પુંજણી છે. તે મોર
પીંછીની પુંજણીએ, જે કોઈ તેહના સેવક પૂજના કરનારા હોય તે,
તે મોર પીંછીની પુંજણી લઈ પ્રતિમાને પૂજે. પૂજને પછી પૂજ
કરે. તેમ અહીંયા પણ દ્રૌપદીએ આલોએપણામં કરેછ (૨) તા
વંદછ જુમંસઈ (૨) તા; લોમહુત્યગં પરામુસઈ એટલે અહીંયા
દ્રૌપદીએ પણ મોર પીંછીની પુંજણીએ પૂજ્યા પછી પ્રતિમાની અર્ચા
કરી તે માટે તે ઉવવાઈ ઉપાંગને મેળે એ દ્રૌપદીની પડિમા તે
દેવતાની પડિમા; પણ તીર્થંકરની પડિમા નહિ. ॥ ૭ ॥

વળી કોઇ પૂછે જે તીર્થકરના માર્ગમાંહિ મોરપીંછીની પુંજણી રાખવી ઘટે કિંવા ન ઘટે ? ઈતિ પ્રશ્ન—અથ ઉત્તર—તીર્થકરના માર્ગને વિષે મોરપીંછીની પુંજણી રાખવી ન ઘટે. તે સાક્ષી પાંચમા ઠાણા મધ્યે પાઠ છે જે નિર્ઋથનિર્ઋથીનીને પાંચ જાતના રજોહરણ રાખવા કહ્યા છે તેના નામ. ઉન્નિએ૦ ઉનનો ૧ ઉંદિએ૦ ઉંદના વાળનો ૨ સાણાએ૦ (૩) શણનો પચ્ચાપિચ્ચિએ૦ (૪) તૃણ કુટીનો ॥ ૪ ॥ મુંજપિચ્ચિએ૦ (૫) મુંજ કુટીત એ પાંચ રજોહરણ મધ્યે ઉત્સર્ગ માર્ગે ઉનનો રજોહરણ કરવો. અપવાદે આગલા ૪ નો પણ કરવો. પણ મોરપીંછ યતિને રાખવો ન કહ્યો. તથા શ્રી પ્રશ્ન વ્યાકરણ પાંચમા સંવરદ્વાર મધ્યે મોરપીંછ નામ લઘ નિષેધ્યા છે. નયેઉણ ઈતિ વચનાત એટલે સાધુને મોરપીંછની ના કહી છે. તો તીર્થકરની પ્રતિમા હોય તો મોરપીંછની પુંજણી ન હોય. અને દ્રૌપદીએ મોરપીંછની પુંજણીએ પૂંજી તે માટે તીર્થકરની પ્રતિમા નહિ. ॥ ૮ ॥ વળી જે તીર્થકરની પ્રતિમા હોય તો સ્ત્રીજન ફરસ કરે નહિ. વેગળેથી પ્રણામ કર્યા હોત તો વિશ્વાસ ઉપજત, પણ અહીં તો કહ્યું જે લોભ હૃત્યગ પરામુસર્ધ તે માટે તીર્થકરની પ્રતિમા નહિ. પણ દેવની પ્રતિમા; માટે શરીરે ફરસ કીધો. જિનરોહાની કથા મધ્યે સૂત્રપાઠ પચ્ચપિચરોય, નંદી-સૂત્રે તે રોહિ રાજ પ્રત્યે પોતાના પાંચ પિતા કહ્યા છે. તે રાજએ તે રોહાની માતાને પૂછ્યું છે. તે વારે માતાએ કહ્યું છે, કે જ્યારે હું નગર બહાર વૈશ્રમણ દેવની પ્રતિમા પૂજતી હતી ત્યારે તેના રૂપ પર મોહિત થઈને મેં સ્પર્શ કર્યો હતો. ॥ ૧ ॥ તે માટે એ સંસારિકની પૂજા, સંસારની અર્થો, પણ ધર્મમધ્યે નહી. તેમ દ્રૌપદીએ શરીરે ફરસ કીધો છે. તે દેવતાની પ્રતિમા માટે, પણ તીર્થકરની પ્રતિમા જ નહિ. વળી વિશેષે જે મિથ્યાત્વી દુષ્ટ રાજને ધરે અશાશ્વતી પ્રતિમા છે. અને લોભપુંજણીએ પુંજી કહી તે માટે એ મિથ્યાત્વીધરે મિથ્યાત્વ દેવનીજ પ્રતિમા, પણ તીર્થકરનીજ નહિ. ઇતિ

સત્યં ॥ ૧૦ ॥ ઈતિ જિન પડિમા. આશ્રયે ૧૦ પ્રત્યુત્તર પુરા થયા.

જિનપડિમા તે કામદેવની જ પડિમા. તે ઉપર ૬ હેતુ લખીએ છીએ. પ્રતિજ્ઞા. ૧ હેતુ ૨ દષ્ટાંત. ૩ ઉપનય. ૪ સમાપ્તિ. ૫ કારણ ૬ એ ૬ ના અર્થ નમિ પ્રવજ્યાં અધ્યયન ૯ મા ઉત્તરાધ્યયનથી જાણવા. ૧ દ્રૌપદીએ પરણવાને અવસરે કામદેવની પડિમા પૂજી. ઇતિ પ્રતિજ્ઞા તે પક્ષઃ ॥ ૧ ॥ ૨ કોણ હેતુએ કામદેવની પડિમા પૂજી. મોરપીંછની પુંજણીએ પુંજી કહી તે માટે, કામદેવની પડિમા એ હેતુ ॥ ૨ ॥ ૩ કોણ દષ્ટાંતે, સાગરદત્ત સાર્થવાહની ગંગદત્તા ભાર્યાને દષ્ટાંતે, જેમ ગંગદત્તાએ ઉંખરદત્ત જક્ષની પડિમા મોરપીંછીએ પૂજી. પુત્ર વાંચ્છા જાણીને. તેમ દ્રૌપદીએ વરની વાંચ્છા જાણીને, કામદેવની પડિમા પૂજી. ઇતિ દષ્ટાંત. સાક્ષી વિપાક સૂત્ર અધ્યયન ૭ માં ॥ ૩ ॥ ૪ જ્યાં જ્યાં મોરપીંછની પુંજણી ત્યાં ત્યાં કામદેવની પડિમા ઇતિ ઉપનયઃ ॥ ૪ ॥ ૫ તરમાત્ તથા ન્યાયેણુ તે માટે તે ન્યાયે કરી દ્રૌપદીએ પરણવાને અવસરે, કામદેવની પડિમા પૂજી. ઇતિ નિર્ગમનં ॥ ૫ ॥ ૬ કિંકારણું, લોભ હરત પરમશવિનં, કામદેવ પડિમા ન ભવં ઇતિ કારણું ॥ ૬ ॥ એ છ હેતુ કારણુ કરી દ્રૌપદીએ કામદેવની પડિમા પુજી. ઇતિ પ્રથમ પ્રશ્નનો ઉત્તર કહ્યો. જિન પડિમા આશ્રી. ૧૦ ઉત્તર કહ્યા.

હવે ખીજે પ્રશ્ને કહ્યું હતું કે દ્રૌપદીએ જિન પડિમા પૂજી તે વેળા સમકિતધારિણી કિંવા નહિ. તેહનો ઉત્તર એ કે દ્રૂપદ રાજનું ધર મિથ્યાદષ્ટિનું દીસે છે. દ્રૂપદ રાજાદિ દ્રૌપદી સુદ્ધાં સર્વ મિથ્યાત્વી જણાય છે તે એ સૂત્રઃ-તતેણું સેદુવએરાયા, કંપિલપુર નયરં, આણુ પવિસઘં (૨) તા, વિઉલં અસણું પાણું આ ઈમં સાધમં, ઉવખડાવેઘં (૨) તા. કોડંબિય પુરિસે સદાવેઘં (૨) તા. એવં વયાસી ગચ્છહતુખ્મે દેવાણુપિયા,

અસણું પાણું ખાઈમં, સાઈમં, સુરંચ, મજ્જં ચ, મંસં ચ,
 સિંધુંચ, પસનં ચ, સુખહુ પુષ્ક, વત્થ ગંધ મદલાલંકારં ચ;
 વાસુદેવ પામોખાણું, રાય સહસ્સાણું આવાસેસુ સાહરહ,
 તે વિસાહરંતિ. એ સૂત્ર પાઠ મધ્યે કહ્યું જે દ્રુપદ રાજાએ મઘ,
 માંસ મોકલ્યાં. તો વિચારી જીઓ કે પરણતી વેળા, મઘ માંસ
 સામટાં કેલવ્યા છે. તે તો સમકિતદષ્ટિ ન કરે. અને શ્રાવક હોય,
 તો ત્રસ જીવ ઉદેરી હણવાના પચ્ચખાણુ હોય. તો માંસને અર્થે ત્રસ
 જીવને હણે કેમ ? તે માટે દ્રુપદ રાજાનું ઘર જ મિથ્યાત્વ દષ્ટિનું.
 વળી કોઈ પૂછે જે સમકિતદષ્ટિ રાજા શું માંસને અર્થે જીવ ન
 હણે ? તે કયા સૂત્રની સાક્ષી. ઉપાસક દશાંગ અધ્યયન ૮ માં મધ્યે
 કહ્યું જે:-તતેણું રાય ગિહેનયરે, અન્નયા ક્યાઈ, અનાઘાએ
 હુઠે આવિહોત્યા. અહિં એમ કહ્યું જે શ્રેણિક રાજાએ સમકિતદષ્ટિ
 માટે અમારીનો પડહ વગડાવ્યો. કે જેથી કોઈ ત્રસ જીવ ન મારે. તો
 પછી સમકિતદષ્ટિ હોય તે ત્રસને હણે ને માંસ કેલવે એ કેમ બને ?
 માટે તે દ્રુપદ રાજા મિથ્યાત્વી દીસે છે ॥૧॥ વળી કોઈ કહેશે કે પિતા
 મિથ્યાત્વી હોય તો શું દીકરી સમકિતદષ્ટિણી ન હોય ? તેનો
 ઉત્તર:-મિથ્યાત્વ અનાદિ કાળનું છે. અને સમકિત તો નવું
 પામે છે. તે માટે સૂત્ર મધ્યે કહ્યું નથી કે તે વેળા દ્રૌપદી સમકિત
 દષ્ટિણી હતી. અને શ્રાવિકા પણ કહી નથી. તો ક્યાંથી કહીએ ?
 ॥ ૨ ॥ વળી વિશેષે જે શ્રી નમિનાથ ૨૧ માં તીર્થંકર
 અને શ્રી અરિષ્ટનેમિ ૨૨ માં તીર્થંકરનું આંતરં પ લાખ વરસનું
 છે. એવડું આંતરં છે તે માટે. તે દ્રૌપદીને પરણવાની વેળાએ નેમ
 પ્રભુના શાસનનું પ્રવર્તન થોડું થયું જણાય છે. જે પ્રવર્તન ઘણું
 હોય તો ત્રસ જીવની હિંસા એવડી ન હોય. વળી કોઈ પૂછે જે તે
 વેળા શ્રી અરિષ્ટનેમિ બાવીસમાં તીર્થંકરનું પ્રવર્તન હશે.
 તેનો ઉત્તર:-જે શ્રી અરિષ્ટનેમિ ૨૨ માં તીર્થંકરનું પ્રવર્તન
 હોય તો શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવ સમકિતદષ્ટિ હોય. અને જે સમકિતદષ્ટિ

હોય તો માંસાદિ ભોગવે નહી. અને કલું જે-તતેણું તે વાસુદેવ પામોખા, તં વિપૂલં અસણું પાણું ખાધમં સાધમં સુરંચ મજ્જંચ મંસંચ સિંધૂંચ, પસન્નં ચ આસાએ માણા ॥૪॥ વિહરંતિ, એ સૂત્રપાઠને અનુમાને, તે વેળા કૃષ્ણજી સમકિતદષ્ટિ નહિ. અને માંસ ભોગવતાં નરકનું આયુષ્ય બાંધે અને સમકિત છતે નરકનું આયુષ્ય ન બાંધે, તો એ સૂત્ર પાઠ કેમ મળે ? સમકિત છતે માંસ ન ભોગવે એ સત્ય, એમ સિદ્ધાંત મળે તે માટે, તે વેળા કૃષ્ણજી સમકિતદષ્ટિ નહિ, પછી શ્રી નેમીશ્વરનું પ્રવર્તન થયું ત્યારે કૃષ્ણજી સમકિત પામ્યા. તે માટે તે દ્રૌપદીએ જિન પડિમા પૂજી તે વેળા સમકિતધારિણી નહિ. બાળક માટે ॥ ૩ ॥

હવે સૂત્રને પાઠે તે વેળા દ્રૌપદી મિથ્યાત્વી જણાય છે તે લખીએ છીએ. જ્યાં સુધી મિથ્યાત્વ મોહનિ કર્મનો ઉદય હોય ત્યાં સુધી સમકિત ન પામે. મિથ્યાત્વ મોહનીનો ક્ષયોપસમ હોય ૭ પ્રકૃતિનો તે વારે સમકિત પામે. અને દ્રૌપદીએ પાંચ પાંડવ પાસે જઇને વરમાલા ધાલી. તે પહેલો મિથ્યાત્વનો ઉદય તે માટે, જિનપડિમા પૂજતી વેળા સમકિતદષ્ટિણીને એટલે જ્યાં સુધી નિદાન મિથ્યાત ભોગવીને, ક્ષયોપસમ નથી થયો ત્યાં સુધી સમકિત નહી. તેણીએ નિદાન કીધું છે. તે અનુભાગ બંધનું. તે તો સાક્ષાત્ ભોગવવું જોઈએ. પ્રદેશ બંધે ભોગવે. એમ સમજવું જે નિદાન ભોગવ્યા પહેલાં સમકિત ન પામે. તે માટે સમકિતદષ્ટિણી નહિ. ॥ ૪ ॥ વળી વિશેષે કરીને પરણ્યા વિના પાછલા દિન કુમારિકાવસ્થાએ તથા પરણ્યા પછી પણ પૂજી કહી નથી તે માટે એ પૂજા તે પરણ્યાના પ્રયોજનના કામની જણાય છે. તે માટે આગલી પાછલી પણ પૂજા નહિ, માટે તે સમકિતદષ્ટિણી નહિ ॥ ૫ ॥ તથા વળી એ વિશ્વાસ કે જે જિણ પડિમાણું અચ્ચણું કરેઈ. એટલો જ પાઠ છે. અને વાચનાંતરે જહા સૂરિયાભં નમોઽથુણું ઈત્યાદિ.

મૂળ પાઠમાંહે તો સૂર્યાબને લખાવી નહિં એ વિચારવાનું સ્થળ. અને વાચનાંતરે તો સૂર્યાબને લખાવી. સુરિયાલ તો અનંતા અલભ્ય કૃષ્ણપક્ષી મિથ્યાત્વીપણે સર્વ જીવ સૂર્યાલ અનંતીવાર થયા. સમકિતદષ્ટિપણે થયા. તેણે તો ઉપજતી વેળા જિનપડિમા પૂજી, તે સર્વની કુળરીતિ. સમકિતદષ્ટિ મિથ્યાદષ્ટિની. કાંઈ વિગતાવિગત કહી નહિ. સુરિયાલની ઉપમા દેવાનું શું કારણ ? એ દેવતા સહુ સમકિતદષ્ટિ નહી. જે ઉપમા દેવી હતી તો ઋષભદેવથી માંડીને મહાવીર સુધી સમકિતદષ્ટિ મનુષ્ય, શ્રાવક શ્રાવિકા મનુષ્ય, અસંખ્યાતા થયા, તેમાંના કોઈએ પૂજી હોત તો તેની ઉપમા દેત. જેમ સિદ્ધાર્થ, તથા ત્રીશલાદેવી પ્રમુખ. શ્રાવક શ્રાવિકા તથા ઉદાર્ઠ રાજા અને સુઆહુકુમારના પોસાને જેમ શંખ, કામદેવ તથા આણંદની ઉપમા આપી તેમ અહિં ઉપમા દીધી નહીં. આથી દ્રૌપદી સમકિતદષ્ટિ હતી, એવી પ્રતિત નથી આવતી. ॥ ૬ ॥ તથા વલી જે પૂર્વ કૃત સંસારના ભોગની અર્થી, ભોગનિયાણાની, પાંચ વરતી ભાગનારી. તેણીએ પરણતી વેળા પૂજી. તેમ બીજી કોઈ ભોગનિયાણાની કરનારી તથા નિયાણાની અણુ કરણુહારી અને પરણતી વેળા તેણીએ પૂજી એવી કોઈ દ્રૌપદી સરખી સૂત્રમાંહિ બતાવી નહિ, કે જેથી વિશ્વાસ ઉપજે જે એ નિદાન અનુદય થકી. એટલે એ ૭ બોલે કરી, દ્રૌપદી પૂજની વેળાએ સમકિતદષ્ટિણી નહી ॥૭॥ અત્ર એમ કહ્યું જે નિદાન ભોગવ્યા, ઉદય આવ્યા વિના સમકિત ન પામે. તો દશાશ્રુતરકંઠ મધ્યે કહ્યું જે પ્રથમના ૪ નિદાન મનુષ્યનાં ભોગ સંબંધી. તે ભોગવ્યા પછી પણ તે ભવ મધ્યે સમકિત ન આવે. ધર્મ સાંભળવા જ અયોગ્ય. અને નિદાન ભોગવીને દક્ષિણગામી નારકી મધ્યે ઉપજે. આગળ દુર્લભબોધી હોય. એમ કહ્યું તે તો મલ્યું નહી. કારણકે દ્રૌપદી તે ભવમધ્યે દીક્ષા પામી. કૃષ્ણ પ્રમુખ અને રૂં કોઈ ૧૦ મું. નિયાણું દિસે છે. તેણે ભોગવ્યા વિના, અને ભોગવ્યા પછી

પણ સમકિત-દિક્ષા પામતા દીસે છે. દ્રૌપદીની પેરે. તથા કૃષ્ણાદિકની પેરે. ઇતિ પ્રશ્ને:

ઉત્તર:-નિયાણું તે ૯ મું દસમું નથી. નિદાન ભોગવ્યા વિના સમકિત ન આવે; તે પણ સત્ય. ભોગવ્યા પછી, જે સમકિત ન આવે અને આવે તેહનો એ ભેદ, પન્નવણા પદ ૨૩ માં મધ્યે ઉત્કૃષ્ટ મિથ્યાત્વના અંધની સ્થિતિ ૭૦ કોડા કોડી સાગરની અને સંઝી જઘન્ય સ્થિતિ અનંત કોડા કોડી સાગરની, મિથ્યાત્વ ન વાધે તો, અનંત કોડા કોડી સાગર વચમાં રહી. તેમ સ્થિતિ જાણવી. ઉત્કૃષ્ટ મિથ્યાત્વને રસે ઉત્કૃષ્ટી ૭૦ કોડા કોડી સાગરની સ્થિતિ આંધે. તે ૩૦ મહા મોહનીના સ્થાનક કહ્યાં. તે ઉત્કૃષ્ટે રસે ઉત્કૃષ્ટિ સ્થિતિ. ॥ ૧ ॥ મધ્યમ રસે મધ્યમ સ્થિતિ ॥ ૨ ॥ જઘન્ય રસે જઘન્ય સ્થિતિ આંધે ॥ ૩ ॥ તે ભવને વિષે સમકિતાદિક, ૩ વાનાં ન પામે તે ઉત્કૃષ્ટ રસનો ધણી, જઘન્ય રસનો ધણી, સમકિતાદિક ૩ યથાયોગ્ય પામે. ભજના તે માટે. દ્રૌપદીને ઉત્કૃષ્ટિ સ્થિતિ નહિ. તે માટે દ્રૌપદીને ભવે દીક્ષા પામી. જે ભણી ૩૦ મોહનીના સ્થાનક સેવતાં સહુ મહા મોહની જ આંધે. કોઈ જઘન્ય મધ્યમ સ્થિતિ પણ આંધે. પણ પાઠ મધ્યે તે મહામોહ કહ્યું તે ઉત્કૃષ્ટ રસ આશ્રી. તેમ દશાશ્રુતસ્કંધ મધ્યે કહ્યું, તે પણ ઉત્કૃષ્ટ રસની સ્થિતિ આશ્રી. વાસુદેવ પ્રમુખ જ૦ મધ્યમની સ્થિતિ માટે સમકિત પામ્યા. દ્રૌપદી પણ તેમ જ એટલે નિદાન ભોગવ્યા પછી સમકિતાદિક ૩ વાના પામે. પણ નિદાન ભોગવ્યાના કાલ પહેલાં, જઘન્ય મધ્યમ ઉત્કૃષ્ટિ સ્થિતિ વાળાનો કોઈ સમકિતાદિક ન પામે. એ ચાલણા કીધી. તેનો પ્રત્યુત્તર દ્રૌપદી સમકિતદષ્ટિણી નહિં. તે ઉપર ચાલણા સહિત ૮ બોલ કહ્યા. ॥ ૮ ॥ વળી કોઈ પૂછે જે દ્રૌપદીએ નારદ આવ્યો તે વારે નારદ અસંજતીને અસંયતિ કહ્યો, આદર ન દીધો. તે વેળા સમકિતદષ્ટિણી કહીએ ? ઇતિ પ્રશ્ને:-

ઉત્તર:-નારદને આદર ન હોયો તે વેળા તો નિયાણું ભોગકાળે આવ્યું છે. તે માટે સમકિતદષ્ટિણી હોય, પણ પહેલાં સમદષ્ટિ જણાતી નથી. ઇતિ ઉત્તર ॥ ૬ ॥ વળી અહીં કોઈ કહેશે કે જે દ્રૌપદીએ નારદને અસંજય અવિરય. ઇત્યાદિ કહ્યા માટે સમકિતદષ્ટિણી નહિ. યથા ભગવતી શતક ૧૮ માં ઉદ્દેશા ૮ માં ભગવંત ગૌતમ-સ્વામીને અન્ય તીર્થીએ કહ્યું છે; તુષ્ભેષુ અજઞ્ઞો તિવિહંતિ-વિહેષુ, અસંયય, અવિરય ઇત્યાદિ બોલ કહ્યા છે. તથા ભગ-વતી શતક ૮ મે ઉદ્દેશે ૭ મે અન્ય તીર્થીએ સ્થવિર ભગવંતને તિવિહંતિવિહેષુ અસંજય ઇત્યાદિ કહેલ છે. તો અસંજય અવિરય કહ્યા માટે દ્રૌપદી તે વેળા સમકિતદષ્ટિણી કેમ? ઇતિ પ્રશ્ને-અથ ઉત્તર:-જો દ્રૌપદી તે વેળા મિથ્યાત્વદષ્ટિણી હોય તો મિથ્યાત્વી તાપસને અસંજય અવિરય ઇત્યાદિક કેમ કહે? મિથ્યાત્વી મિથ્યાત્વીને અસંજય ન કહે. સ્વયંભતિને કોઈ હીણો ન કહે. અને અન્ય તીર્થીએ ગૌતમ સ્વામીને અસંજયતી કહ્યા તે અન્ય તીર્થી મિથ્યાદષ્ટિ માટે અને દ્રૌપદી સમકિત દષ્ટિ માટે નારદ મિથ્યાત્વીને અસંયતિ કહ્યો. એટલે સમકિત દષ્ટિ, મિથ્યા-ત્વીને અસંયતિ કહે અને મિથ્યાત્વી સમકિતદષ્ટિને અસંયતિ કહે. માટે દ્રૌપદી તે વેળા સમકિતદષ્ટિ છે. હવે સમાહાર જવાબ કહીએ છીએ. એક નામ શ્રાવક સૂત્રે નથી અને પાંચ ભરતાર શ્રાવિકાને કેમ કહીએ? ત્રણ વ્યવસાય કહ્યા છે. ઠાણાંગે, તે ધર્મ વ્યવસાય, તે સાધુજીને, ધર્માધર્મ વ્યવસાય મનુષ્ય તીર્થ્યને, જે ભણી અનુવ્રત પાળે તે માટે, અને વળી અધર્મ વ્યવસાય તે દેવતાદિ ૨૨ દંડક મધ્યે. તો દેવતા અધર્મ વ્યવસાયે, તેહને ભળાવી તે માટે દ્રૌપદી તે વેળા સમકિતદષ્ટિણી નહિ. નિયાણું ભોગવ્યા પહેલા ધર્મઉદય ન આવે. સૂરિયાભ અવિરતી છે તેહને ભળાવી છે. તો જણાય છે કે તે શ્રાવિકા નથી અને જ્યારે પરણી ત્યારે મદ્યમાંસ સામટાં કેળવ્યાં છે તે તો શ્રાવકને ત્રસ જીવ

ઉદેરી હણવાના પચ્ચખાણુ હોય. વિવાહને કાળે તો ઘણા માંસ કેળવ્યા. એજ અધ્યયનમાં કહ્યું છે. ડાહ્યા હોય તે વિચારી જોજો. ॥ ૧૦ ॥ અત્ર પંચાવયવરૂપ હેતુ કારણ મહા પ્રતિમા પૂજના અવસરે દ્રૌપદી મિથ્યા દષ્ટિણી. ઇતિ પ્રતિજ્ઞા પક્ષં ॥ ૧ ॥ પૂર્વકૃત નિદાન ઉદય બલવાન ઇતિ હેતુ ॥ ૨ ॥ કુમારાવસ્થાએ વાસુદેવ વત્, ઇતિ દષ્ટાંત ॥ ૩ ॥ ષટ્કાય મધ્યે ધર્મ-બુદ્ધિ વિના મિથ્યાત્વં ભવતિ. ઇતિ કારણું. એ પંચાવયવહેતુ કારણે કરી, દ્રૌપદી પ્રતિમા પૂજવાની વેળાએ મિથ્યાદષ્ટિણી જાણવી. ઇતિ બીજા પ્રશ્નનો જવાબ કહ્યો. ॥ ૧૦ ॥ હવે ત્રીજા પ્રશ્ને એમ કહ્યું હતું જે સમકિત ન હોય તો નમોત્યુણું કેમ કહે ? નમોત્યુણું કહ્યું માટે સમકિતદષ્ટિ હતી. કેટલાએક એમ કહે છે તેનો પ્રત્યુત્તર સાંભળો.

જુની પ્રતિ મધ્યે નમોત્યુણુંનો પાઠ નથી. પાઠ એટલો જ છે- જિનપડિમાણું અચ્ચણું કરેઈ, જુની પ્રતિ મધ્યે તો એટલો જ પાઠ છે, તેણે કરી જાણીએ છીએ જે નમોત્યુણું કહ્યું નથી ને નમોત્યુણુંનો પ્રસ્તાવ પણ નથી દેખાતો, એવં જહા સુરિયાભો જિણ પડિમાઓ અચ્ચેઈ, તહેવ ભાણિયવ્વંજવ ધૂવં ડહઈ વામંજાણુ અચ્ચેઈ, દાહિણું જાણું, ધરણિ તલંસિ નિહદુ-તિખુત્તો મુદ્દાણું, ધરણિતલંસિ, ઈસિ પચ્ચણુમઘ કરચલ જવત્તિકદુ, વંદઈ નમંસઈ એટલો પાઠાંતરનો પાઠ ભાસે છે. પછી કોણે કે સૂરિયાભના અલાવાથી સૂરિયાભને ભળા-વી માટે પાઠાંતર પાઠ મધ્યે આટલો પાઠ પ્રક્ષેપ્યો ભાસે છે. જેમ તેમ પ્રતિમા ઠરાવવા માટે, પણ અવસર જોયા વિના જહા સૂર્યા-ભનો પાઠ, નમોત્યુણું કાંઈ અહિંયા ન જાણીએ, યથા જહા સૂર્યાભો પાઠ કહ્યો. અને સૂર્યાભે તો ૩૧ બોલ પૂજ્યા. તે કહે છે:—જિન પ્રતિમા પૂજ ૧ બારસાખ પૂજ્યું ૨

ઉત્તરંગ પૂજ્યું ૩ ઉત્તર પૂજ્યો ૪ દીવડી પૂજ ૫ મણી પીઠ પૂજ
૬ દ્રહપાણીનો પૂજ્યો ૭ વાવ પૂજ ૮ પૂતળી પૂજ ૯ ગઢપ્રાકાર
પૂજ્યો ૧૦ આરામ પૂજ્યો. ૧૧ વણુરાય પૂજ્યો. ૧૨ આરસાખ
પૂજ ૧૩ થૂલ પૂજ્યો. ૧૪ ચૈત્યવૃક્ષ પૂજ્યું. ૧૫ હથીયાર પૂજ્યા
૧૬ પુસ્તક પૂજ્યાં ૧૭ પાવડીયારાં પૂજ્યા ૧૮ ત્રિક ચોક પૂજ્યું. ૧૯
પોળ પૂજ ૨૦ વન પૂજ્યું. ૨૧ કાનન પૂજ્યું. ૨૨ ઉત્તંગ પૂજ્યું.
૨૩ દંડધ્વજ પૂજ્યો. ૨૪ આભરણ પૂજ્યા ૨૫ ઉત્પત્તિ સેન્યા
પૂજ ૨૬ તોરણ આર પૂજ્યું ૨૭ અચ્ચરચરિવટ પૂજ્યા ૨૮ પોળનું
તોરણ પૂજ્યું ૨૯ ઉદ્યાનવન પૂજ્યું ૩૦ વનખંડ પૂજ્યું ૩૧ જાવ-
ધૂવ ડહધ કહું છે તે જાવ શબ્દ માટે એટલા બોલ દ્રૌપદીએ પૂજ્યા
હોવા જોઈએ, પણ અહિંયા એમ નથી. એ ૩૧ બોલ તો નહિ, પણ
એક બોલ જિણ પડિમાનોજ પૂજ્યો માટે જહા સૂરિયાભો એ પાઠાં-
તર. જેમ એ ૩૦ બોલ પાઠાંતર મધ્યે નહિ તેમ નમોત્યુણું પણ
નહિ. જે એ ૩૦ બોલ દ્રૌપદીએ પૂજ્યા માનીએ તો નમોત્યુણું
પાઠાંતરનું મનાય. જહા સૂરિયાભો કહું માટે. સર્વ બોલ જેમ ન
આવે તેમ નમોત્યુણું પણ ન આવે. ॥ ૧ ॥ તથા વહી કોષ
કહેશે કે, નમોત્યુણું કર્યાનો પાઠ છે તે શું ન જોઈએ ? નમોત્યુણું
કહે સમકિત દીસે છે. તેમ છતાં પાઠ ઉત્થાપો છો ? તેહનો
ઉત્તર કહીએ છીએ. યથાર્થ સદ્દહણા વિના સમકિત ન કહીએ.
યથાર્થ સદ્દહણા વિના નમોત્યુણું કરતા દીસે છે તેને શું સમ્યક્દષ્ટિ
કહેશે ? વિચારી જોજો. નમોત્યુણું કહે પણ સમકિત ન હરે. અનુયોગ-
દ્વારમાં કહું છે કે: ક્ષોકોત્તર દ્રવ્યાવશ્યકના કરણહાણ દિન પ્રત્યે વાર
બે આવશ્યક કરે, તે માંહી નમોત્યુણું કરે અને વિતરાગે સમકિતદષ્ટિ
ન કહ્યા. આજા બહાર કહ્યા. તો જુઓને જે કોઈ એમ કહે છે જે
સમ્યક્દષ્ટિ ટાળી નમોત્યુણું કોણ કરે, તે વાત સૂત્ર વિરુદ્ધ દીસે

* જ્યાંથી ઘણા રસ્તા નીકળે તે ચોક-ચોટું ઇત્યાદિ.

છે ॥ ૨ ॥ તથા શ્રી નંદીસૂત્ર માંહિ એમ કહ્યું જે ચૌદપૂર્વના ભણુનારને મતિ સમી હોય, જવ દસપૂર્વના ભણુનારને પણ મતિ સમી હોય અને નવ પૂર્વના ભણુનારને મતિ સમી પણ હોય અને મિથ્યાત્ પણ હોય એટલે નમોત્યુણું આદિ ઘણા ગ્રંથ ભણે પણ મતિ મિથ્યાત્વી હોય અને સમી પણ હોય તો એ મેળે જોતાં જે એમ કહે છે જે સમ્યક્દષ્ટિ ટાળી અનેરા કોઈ નમોત્યુણું ન કહે તે વાત સૂત્રથી વિરુદ્ધ દીસે છે તથા પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ પ્રમુખ ઘણાએ નમોત્યુણું કહે છે, તે કાંઈ સમ્યક્દષ્ટિ જાણ્યા નથી. ડાહ્યા હોય તે વિચારી જોજો ॥ ૩ ॥ તથા દેવતા સમ્યક્દષ્ટિ તથા મિથ્યાત્વી સિદ્ધાંતને વિષે પ્રતિમા આગળ નમોત્યુણું કરે છે તે શ્રી સિદ્ધાંતને મેળે રાજ્યસ્થિત સદ્દહીએ છીએ જે ભણી ઉપજતી વેળાએ રાજ્યસ્થિત માટે અનેક વસ્તુની પૂજા તથા પ્રતિમા આગળ નમોત્યુણું ભણવું ૧ વાર કરે છે અને જો ધર્મસ્થિત હોય તો વારંવાર શું ન કરે ? તથા સમ્યક્દષ્ટિ મિથ્યાત્વી મધ્યે સમ્યક્દષ્ટિ નમોત્યુણું કરત અને મિથ્યાત્વી ન કરત, તો ધર્મ સ્થિત તથા તે પર ખીજું કરે છે તો ધર્મસ્થિત કેમ કહીએ ? તથા નવગ્રીવેકે અને પાંચ અનુત્તર વિમાનને વિષે રાજ્યસ્થિત નથી તો પ્રતિમા પણ નથી. અને વળી પ્રતિમા આગળ નમોત્યુણું કરતાજ નથી. તે પ્રતિમા અપૂજ્ય રહે છે. પગે પણ નથી લાગતા, વાંદતા પણ નથી, તો એમ જાણે છે એ ક્ષોકસ્થિત છે, પણ ધર્મસ્થિત નથી ॥ ૪ ॥

વળી સૂર્યાભનું નમોત્યુણું તે ક્ષોકોત્તર પક્ષ મધ્યે નહિ. તે એ સૂર્યાભ પહેલા ભવ્ય જીવ, ભવ્ય અભવ્ય મિથ્યાદષ્ટિ પ્રમુખ ૧૨ ખોલવાળા સૂર્યાભપણે અનંતીવાર ઉપજ્યા. તેણે સર્વે નમોત્યુણું અનંતીવાર કીધાં, સમકિતદષ્ટિ તો તીર્થંકરનો ભાવ પડિમા ઉપર ન આણે પણ અભવ્યમિથ્યાત્વી સૂર્યાભ પણ જિન પડિમાને તીર્થંકર ન જાણે અને નમોત્યુણું પણ

તીર્થકરના ભાવ આણી ન કરે. બેહુને પરંપરા રીતી છે. જે નમોત્યુણું સમકિત દષ્ટિનું જ કર્તવ્ય સ્વરૂપ હોત તો, અભવ્યમિત્થ્યાદષ્ટિ સૂર્યાભે કયાં કયાં કીધું અનંતપ્રત્તાને આલાવે, અનંતીવાર ૩૨ લાખ પ્રમુખ વિમાને સર્વ જીવ ઉપન્યા. ॥ ૫ ॥ અનુત્તર વિમાન વર્ણને સર્વ જીવ વિમાને દેવપ્રમુખ પણે ઉપન્યા. તે પહેલા સૂર્યાભના કહેણની પરંપરાએ એણે પણ કીધું. એ કુળ પરંપરા.

લોકીક મધ્યે પણ તીર્થકર જાણીને પડિમા આગળ કારણે તથા તીર્થકરનો ભાવ આણી સમકિત દષ્ટિએ નમોત્યુણું નથી કીધું. તીર્થકર જાણી કરે તો મિત્થ્યાત્ લાગે. જેમ ભરતેશ્વરે ૧૩ અઠમ કીધા. અભયકુમારે અઠમ કીધા. કૃષ્ણજીએ અઠમ કીધા. તેને જે લોકોત્તર જાણે તો મિત્થ્યાત્ લાગે. એ નમોત્યુણું તો પદાભિષેકને આરણુકારણુ મધ્યે જાણવું. ૩૫૮ બોલ પૂન્યા તે સર્વ આરણુકારણુ મધ્યે નિર્જરાનું કારણ નહિ. એ નમોત્યુણું એજ સ્થળે પૂર્વે સર્વ ભવ્ય અભવ્યાદિક સૂરિયાભ થયા તેમણે કહ્યું તે માટે. એ ન્યાયે પણ કહ્યું. તે પડિમા તિન્નાણું તારયાણું કાંઈ નથી. અને તે આગળ કહ્યા માટે લોકોત્તર ગુણો ઉપજે. પણ જ્ઞાતી થાળી મધ્યે ભોજનવત્. તે માટે એ નમોત્યુણું પૂર્વના સર્વ સુરિયાભની પરંપરા માટે, લોકિક કર્મબંધન, પણ નિર્જરાનો હેતુ નહિ. સ્તુતિમંગળનો લાભ એ મધ્યે નહિ. જેમ કોઈક નમોઝ્કાર ગણીને ચાલે તે આરણુકારણુ મધ્યે તેમ એ સુરિયાભે નમોત્યુણું કીધું. તે પદાભિષેકના આરણુ કારણુ મધ્યે, જાણવું. જેમ એ સુરિયાભે લોકિક મધ્યે નમોત્યુણું કીધું તેમ દ્રૌપદીએ પરણતી વેળા જિણુ પડિમા આગળ નમોત્યુણું કર્યું હશે તો આરણુ કારણુ લોકિક મધ્યે, પણ લોકોત્તર ગુણુ ન ઉપજે. કર્મબંધનો હેતુ જાણવો. જહા સુરિયાભો કહ્યું માટે. સુરિયાભના નમોત્યુણુંનો જવાબ લખ્યો છે ॥ ૫ ॥

નમોત્યુણું એ છળ શબ્દ માટે ભૂલ્યા. પ્રતિમા આગળ દેવતાએ તથા દ્રૌપદીએ નમોત્યુણું જાવ સંપત્તાણું કહ્યું તેથી કાંઈ સિદ્ધને નથી કીધું. તે ભણી વિમાનના અધિપતિ, પદ્મભિષેક પછી એકવાર કરે તે દેવતા, ભવ્ય ૧ અભવ્ય ૨ સમકિતદદષ્ટિ ૩ મિથ્યાત્વ દદષ્ટિ. ૪ સુલભ બોહી. ૫ દુર્લભ બોહી. ૬ આરાધક, ૭ વિરાધક. ૮ પરિત્ સંસારી. ૯ અનંત સંસારી. ૧૦ ચરિમ. ૧૧ અચરિમ. ૧૨ એ બાર જાતિનાં વિમાનાધિપતિ હોય. જે ભણી આ ૧૨ બોલના નમોત્યુણું સૂરિયાલ હોય તે ભણે. એ કુળ પરંપરા સ્થિતિ બંધ માટે કરે, એ સંજ્ઞા માત્ર, ધના અણુગારાદિક તથા આણુંદાદિક શ્રાવકે નમોત્યુણું અરિહંત સિદ્ધને કીધા છે, તેમ દેવતા દ્રૌપદીનાં ન જાણવા. એ છલ શબ્દ માટે ભૂલવું નહિ ॥ ૬ ॥ તથા શબ્દ એક અને અર્થ- માંહિ ફેર ધણો. એક કર્મ નિર્જરાનો હેતુ અને એક બંધનો હેતુ, જેમ શંખશ્રમણોપાસકે પોસો કર્યો કહ્યો છે. ભગવતી શતક. ૧૨ ઉદ્દેશે ૧ જેણેવ પોસહસાલાએ તેણેવ ઉવાગચ્છંધ (૨) તા. પોસહસાલં અણુપવિરસંધ (૨) તા. પોસહસાલં પમજજંધ (૨) તા. ઉચ્ચાર પાસવણુ ભૂમિઓ પડિ લેહેંધ (૨) તા. (૨) દહલ સંથારગં સંથરંધ (૨) તા. (૨) દહલ સંથાર- ગં દુરૂહંધ (૨) તા, પોસહસાલાએ પોસહિએ બંભયારીઓ, ઉમૂક્કમણિ સુવણે, વચગય માલાવણુગાવિલેવણે, નિખિત સત્થ મૂસલે, એગેઅબીએ દહલ સંથારો ઉવગએ, પકિખયં પોસહું, પડિજગરમાણે વિહુરંતિ, એ શંખશ્રાવકનો અધિકાર. હવે ભરત રાજને અધિકારે, જંબુદ્વીપ પત્રતિએ:-તતેણુંસે ભર- હેરાયા, અભિસેખાઉ હુત્થિરયણુઓ, પચ્ચોરૂહંતિ (૨) જેણેવ પોસહસાલા, તેણેવ ઉવાગચ્છંધ (૨) તા. પોસહસાલં અણુપવેસંધ (૨) તા. પોસહસાલં પમજજંધ (૨) દહલ સંથારગં સંથરંધ (૨) તા, દહલસંથારગં દુરૂહેંધ (૨) તા,

માગહતિતથ કુમારદેવસ્સ. અઠમ ભત્તં પડિ ગિન્હુધં (૨) તા. પોસહસાલાએ પોસહિએ. બંભયારી ઉમુક્કમણિ સુવણે. વવગયમાલા વણુગવિલેવણે; નિખિત્ત સત્થ મૂસલે. દલ્લ સંથારોવગએગે અબ્બીએ, અઠમ ભત્તં. પડિ જાગરમાણે-વિહરંતિ. એ ૨ પાઠ પોસહિએ ઇત્યાદિક વિહરંતિ સુધી ઉ. ૨ નો ૧૧૩૧ પાઠ સરિખો છે. પણ વૃત્તિ મધ્યે જે અર્થ ફલાવ્યો છે તે લખીએ છીએ. એ એણુ મિલ્યાપિ સ્પષ્ટં નવરં આવ સત્થમાવાસ-મિતિ અથભરતઃ કિં ચક્રે ઇત્યાહ. તએણું મિત્યાદિ તતઃ સભરતો રાજા આભિષેકયાત હસ્તી રત્નાત્ પ્રત્યાવ રોહતિ પ્રત્યક રૂહા વય ત્રૈવ પૌષધશાળા, તત્રૈવોપાગછતિ ઉપાગત્યં ચ પૌષધશાલામનુપ્રવિશ્ય પૌષધશાળા પ્રમાજ્જન્તિ પ્રમાજ્જવાદર્ભં સંસ્તારક સંસ્રેણાતિ સંસ્તીર્યચ દર્ભં સંસ્તારકં દુરૂહંતી આરોહંતી અરૂ-હંચ મા ગધ; તીર્થકુમાર નામ્નો દેવસ્ય સાધનાયેતિ. શેષઃ અથવા ચઉત્થર્થેષષ્ટિ. તેન માગધ તીર્થ કુમારાય દેવાય અષ્ટમ ભક્તમ્ સમય પરીભાષયોપવાસ ત્રૈય મુચ્યંતે યથા અષ્ટમ ભક્તમિતિ સાવયં નામ તચ્ચેવં એકૈકસ્મિન્ દિને દ્વિવારંભોજનૌચિતાન દિન ત્રયસ્યપણું ભક્તાનાં મુત્તર પારણુક દિનચોરેકૈકસ્ય ભક્તસ્યચ ત્યાગેનાષ્ટમં ભક્તં ત્યાજ્યં અત્ર તત્રથા પ્રગૃહ્ણાતિ અનેનાહાર પૌષધ મુક્તં પ્રચુહ્યં ચ, પૌષધશાલાયાં પૌષધિક પૌષધત્વાત્ પૌષધ ના મેહાલીવત્ દેવતા સાધનાર્થક. વૃત્ત વિશેષા અભિગ્રહ ઇતિ યાવત્.

નત્વેકાદશપ્રત રૂપસ્તદ્દેવત્, સંસારિકાયઃ ચિંતના નૌચિંત્યાત્ નત્વોવ મેકાદસપ્રતિકો ચિતાની, તત્ વતો બ્રહ્મચર્યં ઘનુષ્ઠાનાનિ મુત્રેકથ મુપાત્તાનિ ઉચ્યતે, એહી કાર્યં સિદ્ધિ

રપિ, સંવરાનુષ્ઠાન પુર્વકૈવલવતિત ઉપાયે પેયભાવ દર્શનાથ”
અભયકુમાર મંત્રો, શ્રી વિજયરાજે ધમિલાદિનામિવ અત
એવ પરમ જગદ્ગુણ પુણ્ય પ્રકૃતિકાઃ સંકલ્પ માત્રેણુસી સાધ-
યિષિત સુર સાધનમિદ્ધિ નિશ્ચયં જનનાનાજિન ચકીણાતેડ-
તિસાનો, દયિનઃ કષ્ટાનુષ્ઠાન નેડબાદા.

એ વૃત્તિનો આશય, એ કે ચક્રવૃત્તિએ પોષો કર્યો. તે દેવતાને
સાધવાને. વ્રત વિશેષ અભિગ્રહ પણ અગિઆરમું વ્રત નહિ એ
સંસારિક કાર્ય કહ્યું. તેમ સુરિયાભાદિ દેવતા તથા દ્રૌપદીએ નમો-
ત્યુણું કર્યું તો સંસાર સાધક સ્તુતિ પણ લોકોત્તર સ્તુતિ નહિ, (૭)
નમોત્યુણું કર્યું માટે સમકિતદષ્ટિ એમ ન જાણવું. સાક્ષી શ્રી જીવા
ભિગમ સૂત્રે. વિજય નામા દેવે પ્રતિમા પૂજી છે, નમોત્યુણું પણ
કર્યું છે. અને સૂર્યાભે પણ પ્રતિમા પૂજી નમોત્યુણું કર્યું છે અને
વિજય દેવને સમદિક્ષી તથા ભવસિદ્ધિ ન કહ્યો. સૂર્યાભને ભવસિદ્ધિ
કહ્યો. સૂર્યાભે પ્રતિમા પૂજી નમોત્યુણું કીધું તેમ વિજયદેવે પૂજી
નમોત્યુણું કીધું. એક ભવ્ય થયો એક ન થયો. તો દેવતા પ્રતિમા
પૂજે નમોત્યુણું કીધે સમકીતદષ્ટિ હોય તો બીજાને સમકીતદષ્ટિ
કહ્યા જોઈએ. અને આરમા દેવલોક ઉપરાંત પ્રતિમા જાણી નથી
તો નમોત્યુણું ક્યાંથી કરે તો તે સમકીત દષ્ટિ કયે પ્રકારે છે ? (૮)
વળી વિશેષે દ્રૌપદીનાં નમોત્યુણું આશ્રી જવાબ લખીએ છીએ—
દ્રૌપદીએ નમોત્યુણું સમકિતના રસ વિના કીધું તે કઈ રીતે ? પૂર્વે
સમકિત દષ્ટિ વિના કોઈ મિથ્યાત્વીએ નમોત્યુણું કીધું છે ?

ઉત્તર—ભગવતી શતક ૧૨ મે ઉદ્દેશે અનંતપ્રુતાને આલાવે.
સર્વ જીવ ભવ પસાદિ દેવ, જીવ નવગ્રીવેક સુધી દેવપણે ઉપન્યા.
૧૨ દેવલોક સુધી જિન પડિમા છે. ત્યાં વિમાનના અધિષ્ઠાયક
ઉપજતી વેળા સર્વ પ્રતિમાદિ પૂજે. નમોત્યુણું પણ કરે. તે સર્વ

જીવ મધ્યે અભવ્ય કૃષ્ણપક્ષી મિથ્યાત્વીએ અનંતીવાર નમોત્યુણં કીધા. નમોત્યુણં કીધે સમકિત હરે નહિં. જેમ પદોત્તર રાજા પ્રમુખે અઠમ કીધા પણ છ કાયના આરંભ કીધા તેમ તામલીએ છઠ આંખિલ પ્રમુખ કીધાં છે. આગલ પાછલ છ કાયના આરંભ કીધા. તેમ દ્રૌપદી આરંભીએ નમોત્યુણં કીધું કબુલ નહિ. જેમ મિથ્યાત્વી અઠમ છઠ આંખેલ આદિક તપ કરે, પણ જિનમતમાંહિ ન ગણાય. જેમ દેવતામાંહિ મિથ્યાત્વીએ પણ નમોત્યુણં કીધાં પણ જિનમતમાંહિ ન ગણાય. તથા સર્વ અભવ્યે, સર્વ મિથ્યાત્વીએ મનુષ્યમાંહી અનંતીવાર નમોત્યુણાદિ સિદ્ધાંત લણ્યા માટે સમકિત દષ્ટિ ન થયા. કોઇ મિથ્યાત્વી ૭૨ કલા તથા ૬૪ કલા મધ્યે નમોત્યુણં લણે તો પછી આર્તિ ઉપજે, નમોત્યુણં લણ્યું તેને કાંઇ સૂત્ર થઈ ન પરગમ્યું. તેમ દ્રૌપદીને સૂત્ર થઈ પરગમ્યું નહિ. અને દ્રૌપદીનું નમોત્યુણં વાચનાંતરને પાઠે છે. શ્રી ભરૂચના ભંડાર મધ્યે તાડપત્રની પ્રતિ ૭૦૦ વરસની છે તે મધ્યે એટલો પાઠ છે:—જિણુ પડિમાણું અચ્ચણું કરેઈ (૨) તા, જેણેવ અંતે ઉરે; તેણેવ ઉવાગચ્છછ (૨) તા. પણ નવી પ્રતિ, વાચનાંતરને પાઠ લખે છે, પણ અસલી જીની પ્રતિ મધ્યે નથી. તે માટે નમોત્યુણુંનો નિરધાર નહિ. અને જો કીધું તો અનંતવાર, મિથ્યાત્વ પણામાંહિ કીધું. સમકિતદિહી દેવ તે પ્રતિમા આગળ નમોત્યુણું માંહી “ અરિહંત સિદ્ધના ગુણ કીર્તનનો તે મિથ્યાત્વી લાલ ન જાણે (ઉ. ૬.) જાણે તો મિથ્યાત્વ લાગે. અને મિથ્યાત્વી નમોત્યુણું કરે તેથી કાંઇ તેને સમકિત ન આવ્યું. જો નમોત્યુણું કીધે સમકિત આવે તો અભવ્યે અનંતીવાર કીધું. તે કાંઈ ભવ્ય ન થયા. સમકિત તે સમકિતને રસે હોય. તે માટે દ્રૌપદીએ જો નમોત્યુણું કીધું તો સમકિતના રસ વિના કીધું. પરમાર્થ શૂન્ય મૂલગી, તે વેળા સમકિત દષ્ટિણી નહી. પરણ્યા પછી સમકિત પામ્યાની ના પણ ન કહેવાય. દીક્ષા પામી. પાંચમે દેવલોકે પહોંચી ૧૧૮૧૧ તથા સંગમ દેવતા અભવ્ય. આવશ્યક

નિવૃત્તિ બાવીસહસ્ત્રી હરિભદ્રસૂરિની કીધી. સામાયક અધ્યયનની ટીકા પાના ૨૯૩ તે મધ્યે પાને ૯૦ માં અભવ્ય સંગમનો અધિકાર છે. મહાવીરના ઉપસર્ગ મધ્યે જ્યારે શકેન્દ્રે કહ્યું—મહાવીરને ચળાવી કોઇ ન શકે, ત્યારે સંગમ ખોલ્યો:—ઈહ સંગમો નામ સોહમ કમ્પવાસી દેવો, સક્ર સામાણિઓ, સેભણુઈ દેવ-રાયા, અહો રાગેણ ઉદલચઈ, કોમાણુસો દેવે, નચાલિસઈ, અહ ચાલેમિ, તાહેસકકોત ન વારેઈ મા જાણિહિતિ, પર નિસ્સાએ ભગવંતવોકમ્મ કરેઈ એસો આગતો, અહિંઈ સમો દેવતા સકદેવેન્દ્રને સામાનિક અને અભવ્ય કહ્યો છે. સંદેહ દો-હાવણી ગ્રંથ છે તેની વૃત્તિ ગ્રં. ૪૭૫૦ છે. સર્વત્ર ૫૦ છે. તે મધ્યે કહ્યું છે. નન્વે વંતહિ સંગમકઃ પ્રાયમહા મિથ્યાદષ્ટિ દેવે. વિમાનસ્થ સિદ્ધાયતન પ્રતિમા અપિનાયતન મિતિચેત, ન નિત્ય ચૈત્યેષુદિ સંગમ વદ્ભવ્યડપિદેવા. મદિય મદીય મિતિ આદુમાનાત કલ્પસ્થિત વ્યવસ્થાનુરોધાત તદ્ભૂત પ્રભાવાદ્વા ન કદાચિતડસમજસક્રિયા:—આરભતે એ સંગમ દેવતાને અભવ્ય કહ્યો છે. જ્યાં અભવ્ય કહ્યું છે, ત્યાં ઇન્દ્રનો સામાનિક દેવતા કહ્યો. તો સામાન્યક દેવતા ઇન્દ્ર સરીખા વિમાનનો ધણી હોય, તે તો જ્યારે ઉપજે ત્યારે ઉપજ્યાની કરણી કરે. સંગમની પેરે. ખીજ પણ અભવ્ય દેવતા પોતાના કલ્પની સ્થિતિ માટે સિદ્ધાયતનસ્થ પ્રતિમાને માને છે. આશાતના વર્ણ છે. જુઓ જે અભવ્ય સરિખા પ્રતિમા પૂજે, નમોત્યુણું કરે એમ કહ્યું. તો નમોત્યુણું કીધે સમકિત કેમ હરે? સમકિતદષ્ટિ જ નમોત્યુણું કરે એમ નહિ ॥ ૧૦ ॥ વળી વિશેષે કરીને જે મિથ્યાત્વી નમોત્યુણું કરે તે કહીએ છીએ. ગોશાલાના છ દિશાચાર તથા ગોશાલાના આવક, ગોશાલાને તીર્થેકર જાણીને નમોત્યુણું કરે તો શું સમકિતદષ્ટિ કહીએ? પણ મિથ્યાત્વી થકાં નમોત્યુણું કીધે સમકિતી કેમ કહીએ? તથા જમાલી આવશ્યક કરે તે વારે નમોત્યુણું કરે,

તે તો સમકિતદાષ્ટ નહિ તથા દિગંબર પ્રતિમા પૂજે છે. તે અને નમોત્યુણું કરે તો શું સમદષ્ટિ કહીએ ? પણ નમોત્યુણું કીધે ધર્મ કરણી ન આવે. મિથ્યાત્વી પણ નમોત્યુણું કરે ॥ ૧૧ ॥

હવે ૫ હેતુ (૧) કારણ. મિથ્યાત્વીના નમોત્યુણા ઉપર કહીએ છીએ. ૧ મિથ્યાત્વી પણ નમોત્યુણું કરે. એ પક્ષઃ ॥ ૧ ॥ ૨ કયો હેતુ ? કુલ પરંપરાની ચાલે એ હેતુઃ ॥ ૨ ॥ ૩ કયા દષ્ટાંતે, વિન્યદેવાદિકને દષ્ટાંતે ॥ ૩ ॥ ૪ જે જે સંસારની ઇચ્છાએ તથા કુલ પરંપરાની ચાલે નમોત્યુણું કરે તે તે મિથ્યાત્વ ॥ ૪ ॥ ૫ તરમાત્ તથા ન્યાયેણુ, મિથ્યાત્વીપણે નમોત્યુણું કરે એ ન્યાય ॥ ૫ ॥ ૬ કિં કારણું, સંસારની ઇચ્છા તથા કુલ પરંપરાની ચાલ વિના મિથ્યાત્વીને નમોત્યુણું ન હોય. ॥ ૬ ॥

હવે દ્રૌપદી આશ્રી ૬ બોલ ઉતારીએ છીએ. ૧ દ્રૌપદીએ નમોત્યુણું કીધું હશે તો તેથી કર્મની નિર્જરા ન થઈ, કર્મનો અંધ ॥ ૧ ॥ એ પક્ષ (૨) શા માટે મિથ્યાત્વપણે ? સંસારની ઇચ્છાએ કીધું તેમાટે એ હેતુ ॥ ૨ ॥ કયા દષ્ટાંતે, વિન્ય દેવ ૧ તથા સંગમ ૨ તથા જમાલી ૩ સૂર્યાલ તથા દ્રવ્ય લિંગી સાધુ તથા ભરતાદિના અહમ તથા ગોસાલાદિકના શ્રાવકને દષ્ટાંતે ॥ ૩ ॥ ૪ જે જે મિથ્યાત્વપણે તથા સંસારની ઇચ્છાએ નમોત્યુણું કરે તે તે કર્મ અંધ એ ઊપનય ॥ ૪ ॥ ૫ તે માટે તે ન્યાયે કરી. દ્રૌપદીએ નમોત્યુણું કીધું હશે તો કર્મનો અંધ થયો. એ સમાપ્તિ ॥ ૫ ॥ ૬ કિં કારણું, નમોત્યુણું કહે મિથ્યાત્વ ન હોય તો કર્મનો અંધ ન હોય. એ કારણ ॥ ૬ ॥ એ ૧૧ પ્રશ્નોત્તરે નમોત્યુણુંનો જવાબ કહ્યો, ઇતિ ૩૧ પ્રશ્નોત્તરે કરી દ્રૌપદીનો અધિકાર જાણવો. ૧૦ ઉત્તર જિણ પડિમાના ૧૦ મિથ્યાત્વ દષ્ટિણીના ૧૧ નમોત્યુણુંના એવં ૩૧ ઉત્તરે કરી કહ્યું જે વિવાહને અવસરે પૂજી, વળી સૂર્યાલને લખાવી તે દેવની કરણી તેમ એહની

પણ ધરની સ્થિતિ જાણવી. એટલે દ્રૌપદીની જિજ્ઞાસુતા તે કામ-
દેવની પડિમા ॥૧॥ તે વેળા મિથ્યાત્વ દષ્ટિણી ॥૨॥ સમક્તિના
રસ વિના નમોત્યુષ્ઠું કહ્યું જાણવું ॥૩॥ એ દ્રૌપદી આશ્રી ૩ બોલેનો
ઉત્તર કહ્યો ॥૩॥

હવે ઓઘ નિર્ચુકિત ગ્રંથને અભિપ્રાયે પ્રતિમા પૂજા તે વેળા
દ્રૌપદી સમક્તિ ધારિણી નહિ, તે દેખાડે છે.

દ્રવ્યંમિ જિજ્ઞાસુર ઇતિવ્યાખ્યા, ઓઘનિર્ચુકિત વ્યાખ્યેયં,
દ્રવ્ય લિંગી પરિગૃહીતાનિ ચૈત્યાનિ કિં સમ્યગ્દષ્ટિન સંભાવિ-
તાનિ ॥ ઇતિ કસ્માત્ યસ્માત્ દ્રવ્ય લિંગી મિથ્યાદષ્ટિત્વાત્
યદેવંતર્હિ દિગંઞર સંબંધીની, ચૈત્યાનિ કિં સમ્યગ્દષ્ટિર્ન
સંભાવિતાનિ એતત્ સત્યં યદેત્ સત્યં તર્હિ સ્વર્ગલોકેષુ,
શાશ્વતાનિ ચૈત્યાનિ, સૂર્યાભાઘાદેવાઃ સમ્યગ્ દૃષ્ટયઃ પ્રપૂજ્યતે
તચૈત્યાનિ સંગમવત્ અભવ્યદેવાઃ મદીયં મદીયં મિતિ
ખલુમાનાત્, પ્રપૂજ્યતે પૂર્વાપર વિરૂદ્ધંનસ્યાત્ ॥ નનુ સૂર્યા
ભાઘા દેવાઃ સ્વર્ગ લોકેષુ સાસ્વતાનિ, ચૈત્યાનિ પ્રપૂજ્યંતિ.
તત્કદપ સ્થિતિવશાનુરોધાત્, અત એવ વિરૂદ્ધં ન સંભવતિ
યદેવંતર્હિ દ્રૌપદા, સમ્યક્કૈશુરણ્યાયાતિ, ચૈત્યાનિનમસ્કૃતાનિ-
તાનિ કિં દ્રવ્યલિંગ પરિગૃહીતાનિ, ન ભવં
મિત્યાહ, દ્રૌપદી ન સમ્યક્ત્વ ધારણીસ્યાત્ કથં
ઓઘ નિર્ચુકત્યા ઇત્યુકતં, ઇત્થી જલુસંકં તિવિહં
તિવિહેષુ વજ્રજ્ઞે સાહુ ઇતિ વચનાત્, સ્ત્રી જન સંસ્યશી,
સ્ત્રિવિધિ ત્રિવિધેન, સાધુનાં વર્જનીયઃ સાધોશ્ચ અકદપનીયઃ
કસ્માચરતઃ સમ્યક્ત્વ ભાવાત્, દ્રૌપદી આગમેષુશ્રૂયતે.
લોભ હૃત્યં પરામુસઈ, લોભ હૃતેન પરામૃસતિ પરિ
માર્જયતીત્યર્થઃ ૧ તત્પરિમાર્જનેન જિનસ્ય સંસ્ય શૌ-

જાતઃ જિનસ્ય સ્ત્રી જન સરપશેન આશાતનાસ્યાત્
 આશાતના સમ્યક્ત્વાભાવઃ અત એવ દ્રૌપદી ન સમ્યક્ત્વ-
 ધારિણી. સંભાવ્યતેપુનઃ ઓઘ નિર્ચુક્તિચિરંત નદી કાયાં,
 ગંધ હસ્તયાચ્યૈર્ણયુક્તઃ. દ્રૌપદાનૃપ પુત્રિકા, નિદાન
 કૃતિભિ, ભર્તાર પંચસ્યાછતા નિદાન ભોજ્યત તથા જનૈક
 પુત્રઃ પુનઃ પશ્ચા સાધુસકાશમાખ્યદ્વરં, સમ્યક્ત્વ માર્ગે
 ધિરતેન્મિથ્યાત્વ મહાન્ વશાચ્ચ પ્રતિમા પૂજયાચ પુષ્પાદિ
 ભિઃ જિન પ્રતિમા અભિધાનં, તસ્ય પ્રકટં ન વેએવ
 કસ્યંજનં તત્પૂજ્ય તં કુતાસ્તિ પુસ્તક પૂરેદસ્યત ।
 ઇતિ પાઠાંતરે મિથ્યાત્વં જનાર્હુ જન વિધિ. ધંનુજ
 કથંપ્રાપ્યતે, મુગ્ધાર્યતિ જિન, દ્રૌપદિ મિદં કુર્યા જિના-
 શાતના ॥ ૪ ॥

એટલા સુધી દ્રૌપદીનો ઉત્તર કહ્યો. હવે સ્વયં પરને ઉપકાર
 બુદ્ધિએ નિક્ષેપાદિના ઉત્તર લખીએ છીએ. તથા કોઈક કહેશે. તીર્થકરના
 નિક્ષેપામાંહી પોતાનો ભાવ ધાકે. તેથી મુક્તિ ફળ પ્રાપ્ત હોય. ઇતિ
 ચાલણા પ્રશ્ને. ઉત્તર—એમ સ્થાપના નિક્ષેપા મધ્યે ભાવ આણુ-
 વાથી તે વસ્તુની ગરજ સરે, તો તે દાડમ આંખાદિક વૃક્ષ, રૂપીઆ,
 સોનૈયા પ્રમુખ નાણું ધેવર પ્રમુખ હાથી ઘોડા ગાય પ્રમુખની સ્થાપના
 કરી માંહિ ભાવ ફળના સ્વાદનો દૂધાદિકનો રાખીએ તો મીઠા મધૂ-
 રાનો સ્વાદ આપે. તે તો દીસતું નથી. તો તીર્થકરની પડિમાએ
 મુક્તિફળ રસ કેમ પામીએ નિક્ષેપા જેતાં પણ ઠરતી નથી વળી
 દૃષ્ટાંતે કરી કહીએ છીએ. શ્રી તીર્થકર દેવનું ૩૫ અનોપમ છે,
 તો તે ૩૫ પણ સરીખી પડિમા નહિ અને ગુણે તો કાંઈએ નહિ.
 તો તે પુદ્ગળ પ્રતિમા, આરાધ્યક માટે જિનસ્તવન કહીએ છીએ.

॥ રાગ કેદારે। મલ્હાર આખ્યાનની દેશી. ॥

શ્રી જિનવરગુણ શશિકર નિર્મળ, સકલ સુખદાતાર, જનમન
 મોહન રૂપ અનોપમ, વિશ્વજિન આધાર ॥૧૧॥ સુરપતિ કોડાકોડ
 મળીને, પ્રતિબિંબ જે નીપજવે, સાર પદાર્થ સાહિત સોહાવે, તો
 જિનવર તોલ નાવે ॥૨॥ સમવસરણ સુરવર મલી આવે, આવે તે
 માનવવૃંદ, વિવિધ જાતિનાં માનવ આવે, પામે તે પરમાનંદ ॥૩॥
 હંસ મયુર સુક કોકિલ ચાતુક, મૃગપતિ મૃગ પ્રમુખાણી, શ્રી જિન-
 વરજીની વાણી પ્રીછે, સાતા લહે સર્વ પ્રાણી ॥૪॥ એહવેં ગુણે
 કરી જિન વિરાજે, પૂરે વંછિત ધ્યાને, પણ તે માનવની બુદ્ધિ
 કેહવી, જે કૃતમ દેવને માને ॥ ૫ ॥ પંચ મળીને કરી સ્થાપના,
 તેહને જિનવર કહી બોલાવે, જે વેળા જિનના ગુણ જોઇએ, તે
 ગુણ કિહાંથી લાવે ॥૬॥ જિમ ચિતારે કેસરી ચિતરીઓ, પ્રત્યક્ષ
 સંઘ ઉન્માદ, ગજદળ ભંજનની વેળાએ, તિહાં કોણુ કરે સંઘનાદ.
 ॥૭॥ બાળકને માતાને ય અભાવે, કરે કૃતમ સ્વરૂપ, માય કહી તેહને
 ધવરાવે, કિમ સ્વાદ લહે પય રૂપ ॥ ૮ ॥ ધેવર ઠામે જાણીને
 પ્રીછે, કપુરીયાં આલ્હાદ, ધેવર ભાવ ધરીને જમતાં, નાવે ધેવરનો
 સ્વાદ ॥ ૯ ॥ કલ્પવૃક્ષનાં ફળ અતિ સુંદર, જેહનો સ્વાદ અપાર,
 કનકફળ તસ ઉપમ જાણે, તે મૂર્ખમાં સિરદાર ॥ ૧૦ ॥ ગવરી
 દૂધ સાકર શું ભેળી, પીધિ સુખ ઉપજાવે, તાસ ભરોંસેં આક તણા
 પય પીએ તે ઘણું વરાસે ॥ ૧૧ ॥ તિમ તીર્થંકર સપટંતર કિમ
 આવે કૃતિમ દેવ; ચતુર હોય તે કરે પરીક્ષા, કરે જિનવરની
 સેવ. ॥ ૧૨ ॥ તે જિનવરની સેવા કીજે, જે સેવા કીધી જાણે,
 એકે જ્ઞાન નહિ જેહમાંહે, તેહને કવિજન કિમ વખાણે ॥ ૧૩ ॥
 કેવળજ્ઞાન સહિત બિરાજે, વલી અતિશય ચોત્રીશ, તે જિનવરની
 સેવા કીધે વંછિત ફળ જગીશ. ॥ ૧૪ ॥ અતીત અનંતા અતિ
 જયવંતા, જિનવરજી જગલાણુ, ધર્મસંઘ મુનિ કહે, સેવક જનને
 ક્યોં સકળ કલ્યાણુ ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ શ્રી જિન સ્તવન સંપૂર્ણ ॥૫॥

તથા વળી કોઈ કહેશે જે તીર્થંકરનું નામ લઈ કેમ સ્તવો છો ? નામ નિક્ષેપો થાય છે. જેમ નામ નિક્ષેપો માનવા યોગ્ય તેમ સ્થાપના નિક્ષેપો પણ માનવા યોગ્ય. ઇતિ પ્રશ્ને. અથઉત્તર—તીર્થંકરનું નામ લઈએ, તે કાંઈ નામ નિક્ષેપો નથી. તે તો નામ એવી સંજ્ઞા છે. નામાણિ જાણિકાણિવી, દ્વંત્રાણુગુણાણુ પન્નવાણુવા, તેસિં આગમ નિષ્ણે, નામે નિરૂપવિયાસના ॥ ઇતિ અનુયોગ દ્વારે ॥ તે નામ સંજ્ઞા, પણ નિક્ષેપો નહિ. વસ્તુને પટંતરે સદ્ભાવથી વસ્તુનું નામ તે નામ સંજ્ઞા. તે વસ્તુ સગુણને પટંતરે કહીએ. બોલાવીએ. નિર્ગુણ વસ્તુનું નામ સગુણ વસ્તુ બોલાવીએ ત્યાં તે નામ નિક્ષેપો થાય. પણ સુગુણા મહાવીરનું નામ તે નામ સંજ્ઞા, પણ નિક્ષેપો નહિ. ઇતિ નામ નિક્ષેપાનો ઉત્તર કહ્યો ॥ ૬ ॥

હવે નિક્ષેપા ચારનું સ્વરૂપ કહીએ છીએ. તે મધ્યે એક લોકોત્તર ભાવ નિક્ષેપો આરાધ્યક, લોકોત્તર ભાગને વિષે સમક્તિદષ્ટિ, ભાવ અરિહંત દેવને વંદનીક સદ્દે, માંહિ અરિહંતના ગુણ સહિત માટે, પણ નામ અરિહંત તથા સ્થાપના અરિહંત, તથા દ્રવ્ય અરિહંતને વંદનિક સદ્દે નહી. માંહિ અરિહંતના ગુણ રહિત માટે. જત્યય જંગ્મણેજ્જ નિખેવં નિખેવે નિરવિસેસં, જત્યવિય ન જાણે-જ્જ, ચઉક્કમં નિખેવે—॥ ૧ ॥ શ્રી અનુયોગ દ્વાર મધ્યે એકેક પદાર્થના ચાર ચાર નિક્ષેપા કહ્યા. છેલ્લો લોકોત્તર ભાવ નિક્ષેપો, આરાધ્યક કહ્યો. એ ગાથાને મેળે, અરિહંતના ૪ નિક્ષેપા થાય. ૧ નામ અરિહંત. ૨ સ્થાપના અરિહંત ૩ દ્રવ્ય અરિહંત ૪ ભાવ અરિહંત. ત્યાં નામ અરિહંત પ્રમુખનો અર્થ લખીએ છીએ.

જેમ માતા પિતા પોતાના પુત્રનું નામ રૂપલ તથા વર્ધમાન, જિનદત્ત તથા જિન પાલિઓ તથા જિનરખીઓ એવું નામ આપે, તેમ કોઈક પોતાને છાંદે, જીવનું તથા અજીવનું અરિહંત એવું નામ આપે તે નામ અરિહંત. જેમ શ્રાવકનું અર્હનક એવું નામ.

॥ ૧ ॥ તથા મલ્લિ કુમારીના ભાઈના ધરને વિષે મલ્લિનાથનું
૩૫ ચિતારે ચિતર્યું તથા મલિનાથે પોતાની સુવર્ણમય પ્રતિમા
કરાવી; માંહિ પોલી, માથે છિદ્ર, માંહી દિન દિન પ્રત્યે તેણે
એકેકો કવલ મૂક્યો. વિણસી, દુર્ગધ થયો. તો તેણે ૬ રાજને
પ્રતિબોધ્યાનું નિમિત્ત થયું. તો તેથી ૬ રાજ પ્રતિબોધ્યા.* તે ૩૫
અનિત્ય અસાર દેખાડવે કરી, તથા તે ૩૫ ચિતર્યું તથા તે પ્રતિમા
સ્થાપના અરિહંત, અથવા અનંતે કાળે અછેરાને પ્રભાવે, પંચમ
આરામાંહિ વેષધારી અસાધુએ નામ માત્ર આચાર્યે ચૈતાલાં કરાવ્યાં
તે સ્થાપના અરિહંત. એ બેહુ નિક્ષેપા નિર્ગુણ માટે વંદનીક નહિ,
અને વંદનીક હોય તો ચિતારાને દેશવટા કેમ આપે ? કવલ કેમ મૂકે ?
આશાતના થાય. તથા કમલપ્રભા આચાર્યે જિણાલાં (જિનાલયો) સાવઘ
કહ્યા. તથા પ્રશ્ન વ્યાકરણ સૂત્ર મધ્યે આશ્રવદ્વાર માંહી થૂલ દેહરાં

* જેમ એ પ્રતિમાને, પાસે આવીને મલ્લી કુંવરી ન સમજાવે
તો પુતળી કામમાં ન આવે. એ તીર્થંકર નિશ્ચયવાદીએ એ નિમિત્તે
એ ૬ રાજ પુતળી દેખી મોહ્યા. પછી ઉઘાડી ત્યારે દુર્ગધે મ્હોં
ઢાંક્યા. ત્યારે મલ્લીનાથ બોલ્યા—મુખ કેમ ઢાંકો છો ? ત્યારે છ
રાજ બોલ્યા.—દુર્ગધ છે માટે. ત્યારે મલ્લીનાથે ઉત્તર દીધો:— કે જો
પુતલી મધ્યે દિન દિન એકેક કવલ નાખવાથી આટલી દુર્ગધી છે,
તો મ્હારા શરીરમાંહિ કેમ રાચો છો ? એમ કહ્યાથી બુઝ્યા. શ્રી
મલ્લીજીનના કહ્યાથી બુઝ્યા, પણ પૂતલી દેખી બુઝ્યા નથી. પૂતળી
દેખી મોહ્યા છે ખરા. ॥૩૫॥ અને જો સ્ત્રીનું ૩૫ દેખી બુઝે તો સ્ત્રીએ
તો ઘણીએ દેખી હશે તેવારે કેમ ન બૂઝે ? ચક્રવર્ત્યાદિક બ્રહ્મ-
દત્ત પ્રમુખ બૂઝ્યા જોઈ એ, પણ ૩૫ સ્ત્રીનું દેખી બૂઝે નહિ. પૂતલી
દેખી બૂઝે તેવું નથી ॥૩૫॥ વલી પૂછજો જે બુઝ્યા પછી ૬
રાજ પૂતલીને પગે લાગ્યા નથી જેમ સમુદ્રપાલ કુમાર ચોર દેખી
બૂઝ્યા પણ ચોરને પગે ન લાગ્યા.

પ્રતિમા કહ્યાં તથા પાંચમ આશ્રવદ્વાર મધ્યે પ્રતિમા પરિગ્રહમાંહિ આણી છે. એવો પરિગ્રહ મોક્ષમાર્ગનો દ્વંદ્વદાતા નથી. એહ સરીખું પાસ કહ્યું છે તે સૂત્ર ચેષ્ઠયાણિય ધ્યાદૌ. તથા પાંચમા સંવર દ્વાર માંહિ પ્રતિમા સામું જોવું નિષેધ્યું તો સ્થાપના અરિહંત વંદનિક કેમ હોય ? ॥૨॥ તથા દ્રવ્ય અરિહંતના ૫ નિક્ષેપા થાય. જાણુય શરીર દ્રવ્ય અરિહંત ૧ ભવિય શરીર દ્રવ્ય અરિહંત ૨ લોકિક દ્રવ્ય અરિહંત ૩ કુપ્રા વ્યનિક દ્રવ્ય અરિહંત ૪ લોકોત્તર દ્રવ્ય અરિહંત ૫ ત્યાં ભાવ અરિહંતદેવ મુક્તિ પહોંચ્યા તેહનું જીવ રહિત શરીર તે જાણુય શરીર દ્રવ્ય અરિહંત, જેમ ધૃતનો ઘડો હતો. ॥૧॥ તથા ગૃહ વાસે વસે છે અને આગમોક કાલે અરિહંતના ગુણ આવશે. તે ભવિય શરીર દ્રવ્ય અરિહંત જેમ ધૃતનો ઘટ હશે. (૨) તથા લોકમાંહિ દ્રવ્ય અરી વેરી શત્રુ મહિવાસી પ્રમુખ. જેણે તે લોકિકદ્રવ્ય અરિહંત જેમ કૃષ્ણજીનું નામ કહ્યું છે ॥૩॥ તથા કુપ્રા વ્યનિકમાંહી. રાગદ્વેષ અણુજીતે, કેવળજ્ઞાન અને અતિશય વિના દેવ કહેવડાવે છે. તે કુપ્રા વ્યનિક દ્રવ્ય દેવ અરિહંત. જેમ હરિ-હર બ્રહ્મા ॥ ૪ ॥ તથા જમાલી, ગોસાલા પ્રમુખ જિન શાસન માંહી નામ ધરાવી કેવળજ્ઞાની અરિહંતપણું કહેવરાવ્યું, તે લોકોત્તર દ્રવ્ય અરિહંત ॥૫॥ એ પાંચ દ્રવ્ય અરિહંત. અવંદનીકમાંહિ અરિહંતના ગુણ નહિ તે માટે એકેક એમ કહે છે—ભરતરાજાએ મહાવીરનો જીવ મરિચિ ત્રીદંડીને વંદના કરી. આગલ અરિહંત થશે તે માટે તેહનો પ્રત્યુત્તર—તે વાત સિદ્ધાન્તમાંહી નથી. અને સૂત્ર સાથે પણ મળે નહિ. તેમનાથે સભામાંહિ કૃષ્ણજીને કહ્યું. તમે ખારમા તીર્થ કર થશો. તે વારે કોષ્ઠએ કૃષ્ણજીને વાંઘા નહી તથા મહાવીર દેવે સભામાંહિ કહ્યું—શ્રેણિક રાજા પહેલા તીર્થકર થશે. તે વારે શ્રેણિક રાજાને કોષ્ઠએ વાંઘા નહી, તથા સમવાયંગ મધ્યે ઋષ-ભાદિક ચોવીસ તીર્થકરને વંદના કરી પણ આગમ્યા કાળે ચોવીસી થશે તેહને વાંઘા નહી. તથા જીવ રહિત અરિહંતના શરીરને તથા

ગર્ભાવાસે અરિહંતને તથા શાશ્વતી જિનપડિમાને દેવતાએ વંદના કરી. તે તીર્થંકરની આજ્ઞા નહી. પોતાને છાંદે દેવતાની સ્થિતિ માટે તથા સિદ્ધાંતમાંહિ ભગવંતે ચરિત્રાનુવાદે કહ્યું છે પણ લોકોત્તર માર્ગ માંહિ નથી કહ્યું ॥૬૧॥

હવે ભાવ અરિહંત વંદનીકનો પાઠ લખીએ છીએ. સમણે ભગવંત મહાવીરે મહામાહણે, ઉપત્તનાણુ દંસણુ ધરે,.....
.....જવપન્નુવાસણિજ્જે. ઉપાસક દશાંગના ૭ મા અધ્યયન મધ્યે મહાવીર દેવને ભાવ મહા ગોપ કહ્યા, તથા ભાવ સાર્થવાહ કહ્યા તથા ભાવ નિજ્જમ્મી કહ્યા, ભાવ અરિહંત વંદનીક કહ્યા છે. તથા નમોત્યુણું, અરિહંતાણું, ભગવંતાણું, જવ સંપત્તાણું:-એનો અર્થ-નમોત્યુણું કહેતા નમસ્કાર હોજો, અરિહંતાણું કહેતા અરિહંતને, તે અરિહંત ચાર છે. નામ અરિહંત ૧ સ્થાપના અરિહંત ૨ દ્રવ્ય અરિહંત ૩ ભાવ અરિહંત ૪ ત્યાં ભાવ અરિહંતને નમસ્કાર કરવા માટે ભગવંતાણું પ્રમુખ ગુણવાચી પદ કહ્યા છે. એટલે નમોત્યુણુંને ગુણે કરી સહિત ભાવ અરિહંતને નમસ્કાર કીધો. તથા રાયપસેણી નિવૃત્તિ માંહિ પણ એમજ અર્થ કર્યો છે. તથા આવશ્યક સૂત્રની વૃત્તિ માંહિ પણ એમજ અર્થ કીધો છે. વળી વૃત્તિકારે કહ્યું છે. ત્રણે કાળના દ્રવ્ય અરિહંતને લોકના પૂર્વ આચાર્યે વંદના માની છે તે એ વચન મેળે સ્થાપના અરિહંત તથા દ્રવ્ય અરિહંત વંદનીક તે લોકના પૂર્વાચાર્યને મતે, પણ તીર્થંકર ગણધરના ભાષ્ય સૂત્રને મતે નહી. તથા નિયુક્તિની ગાથા માંહિ પણ ભાવ અરિહંતને જ નમસ્કાર ફલાવ્યો છે, તે માટે કેવળજ્ઞાની ૩૪ અતિશય સહિત, ૩૫ વચના-તિશયે કરી ખિરાજમાન એવા ભાવ અરિહંતને વંદનીક માને, સદ્દે. તેહને સમક્ષિત જાણવું. જેમ ગોસાલાએ પોતાનું માન મૂકી, પોતાના સંઘ મધ્યે કહ્યું જે શ્રમણ ભગવંત મહાવીર અરિહંત જિનકેવલી

સાચા અને હું છદ્મસ્થ છું. અરિહંત જિન કેવલી નહી. એમ આશ્વોષ, નિંદી સાચું સદ્દેહું તો સમક્ષિતની પ્રાપ્તિ કહી, તે માટે ભાવ અરિહંત વંદનીક ॥૭॥

હવે ચાર નિક્ષેપા ગુરૂ ઉપર કહીએ છીએ. ક્ષોક્ષેતર માર્ગને વિષે સમક્ષિતદષ્ટિ ભાવગુરૂ સુસાધકને વંદનિક સદ્દેહે. માંહિ ગુરૂના ગુણ સહિત માટે. પણ નામ ગુરૂ તથા સ્થાપના ગુરૂ તથા દ્રવ્ય ગુરૂને વંદનીક સદ્દેહે નહીં, માંહિ ગુરૂના ગુણ નહિ તે માટે ॥૩॥ સે ભયવં તિર્થંકર સંતિયં આણુંનાઇ કમ્મેજ્જ, ઉદાહુ, આયરિયં સંતિયં, ગોયમા, ચઉવિહા આયરિયા ભવંતિ, તંજહા, નામાયરિયા (૧) ઇવણાયરિયા (૨) દ્વવાયરિયા (૩) ભાવાયરિયા (૪) તત્થણું જે તે ભાવાયરિયા તે તિર્થંકર સમા એવ દડવા, તેસિં સંતિયં, આણું-નાઈ કમ્મેજ્જ, સેભયવં ક્યરેણું, સેભાવાયરિયા ભવંતિ, ગોયમા, જે અજ્જપવધ્ધએ વિ, આગમ વિહિએ, પયં પએણાણુસંચરંતિ, તે ભાવાયરિયા, જેઉણું વાસસયદિખીએવિ, વાયા મેત્તેણુંપિ, આગમઓવાહિ કરંતિ, તે નામ ઇવણાહિંભિ ઉભધ્યંવે,

આચાર્યને ગુરૂ એકજ કહીએ. આચાર્યના ૪ નિક્ષેપા, નામ આચાર્ય ૧ સ્થાપના આચાર્ય. ૨ દ્રવ્ય આચાર્ય ૩ ભાવ આચાર્ય ૪ ત્યાં ભાવ આચાર્ય તીર્થંકર સરીખા વંદનીક કહ્યા. અને દ્રવ્ય આચાર્ય નામ આચાર્ય સરીખા તથા સ્થાપના આચાર્ય સરીખા કહ્યા. એટલે ત્રણ નિક્ષેપા અવંદનિક જાણવા. ભાવ નિક્ષેપો વંદનીક જાણવો. ગુરૂના ચાર નિક્ષેપા થાય. નામગુરૂ ૧ સ્થાપના ગુરૂ. ૨ દ્રવ્યગુરૂ ૩ ભાવગુરૂ ૪ ત્યાં કોષ્ઠકે જીવ અજીવનું નામ કરે તે નામ ગુરૂ (૧) ગુરૂનો આકાર આશ્વેષે તે સ્થાપના ગુરૂ (૨) એ એ નિક્ષેપા ગુણ રહિત માટે અવંદનીક જાણવા. તથા દ્રવ્યગુણના પાંચ નિક્ષેપા થાય. ત્યાં ગુણવંત ગુરૂએ કાલ કર્યો, તેહના જીવ રહિત શરીરને જાણુય શરીર દ્રવ્યગુરૂ કહિએ. તથા જીવને શરીરે ગુરૂના ગુણ આવશે, પણ આવ્યા નથી તેહના શરીરને ભવિય શરીર દ્રવ્યગુરૂ

કહીએ. ૧૨૧૧ તથા કલાચાર્ય ૭૨ કલા પ્રમુખ ભણાવે તે લોકિક દ્રવ્ય ગુરૂ ૧૧૩૧ તથા ૩૬૩ અન્યદર્શની મિથ્યાત્વી કુપ્રા વચન સંભળાવી, લોકને પાખંડ ધર્મ દેખાડે છે તે કુપ્રાવચનીક દ્રવ્યગુરૂ ૧૧૪૧ તથા જિનશાસનમાંહિ નામ ધરાવી સાધુનાકગુણ રહિત આધાકર્માદિક સદોષ આહાર ઉપગરણ ઉપાસરો ભોગવે કરી, છકાયનાં જીવની અનુકંપા રહિત તથા લગામ વિના ઘોડાની પેરે હીંડે, તથા ગજની પેરે નિરંકુશ, તથા શરીર, હાથ, પગ પ્રમુખ પ્રક્ષાલવે કરી તથા વસ્ત્રો વગેરેનો વિભુષા કરી, જિનની આજ્ઞા બાહિર રહીને લોકોત્તર આવશ્યકાદિ ધર્મ સાચવે, તે લોકોત્તર દ્રવ્યગુરૂ. પાસતથા કુસીલીયાદિ તથા નિન્હવ પ્રમુખ અસાધુ ૧૧૫૧ એ પાંચ દ્રવ્યગુણ અવંદનીક; માંહિ જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર ગુરૂના ગુણ નહી માટે, તથા સુદર્શન શેઠ શ્રાવકે શુક પરિવ્રાજકને તથા મલ્લિકુમારી પ્રમુખે ચોખી સન્યાસણીને કુપ્રા વચનીક દ્રવ્ય ગુરૂ જાણી વંદના ન કરી તથા સદાલપુત્ર કુંભાર શ્રાવકે ગોસાલાને તથા જમાલી અણુગારના કેટલાક શિષ્યે જમાલીને તથા સેલગ રાજ-ઋષિને પાસતથા કુસલીયાદિક જાણી લોકોત્તર દ્રવ્યગુણ જાણી, વંદના ન કરી. ૪૯૯ શિષ્ય મૂકીને નિકળ્યા તે માટે દ્રવ્ય ગુરૂ અવંદનીક જાણવા ૧૧૩૧ તથા લોકોત્તર ભાવગુરૂ સાધુ વંદનીક પૂજનિક જાણવા. જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર ગુરૂ, ગુરૂના ગુણ સહિત માટે ૧૧૬૧ વચ છકંકાય છકં, અકપોગિહિ ભાયણું, પલિયં નિસિજ્જય, સિણાણું સોભ વજ્જણું ૧૧૭૧ દશવૈકાલિકના છઠા અધ્યયન મધ્યે એ અઠાર ગુણે કરી સહિત સુસાધુ ગુણવંત જાણવા. તથા સમવાયંગ મધ્યે અણુગારના ૭૨ ગુણે કરી સહિત સુસાધુ લોકોત્તર ભાવગુરૂ તરણુતારણ જાણવા. એહવા ગુણવંત ગુરૂને વંદનિક પૂજનિક, સદાહિ માને. તેહને શુદ્ધ સમકિત, જેમ શ્રેણીક રાજાને સમકિતની પ્રાપ્તિ કહી, અનાથી નિર્ઘ્રથ લોકોત્તર ભાવગુરૂને વંદનીક પૂજનીક તરણુ તારણુ સાચા સદાહિએ તેમ ૧૧૩૧૧૮૧

હવે ૩ બોલે ધર્મ, તે ધર્મના ચાર નિક્ષેપા કહીએ છીએ. લોકોત્તર માર્ગને વિષે, અતીત અનાગત વર્તમાન ત્રણે કાળના તીર્થંકર દ્વારા ધર્મ પ્રરૂપે. તે ભાવ ધર્મ સમકિંત દષ્ટિ, મોક્ષદાયક કરી સદેહે. પણ નામ ધર્મ સ્થાપના ધર્મ, મોક્ષદાયક કરી સદેહે નહિ. અવિરતિ ધર્મ માટે. ધર્મના ૪ નિક્ષેપા થાય. ૧ નામધર્મ ૨ સ્થાપના ધર્મ ૩ દ્રવ્યધર્મ ૪ ભાવધર્મ. ત્યાં જીવનું તથા અજીવનું ધર્મ એવું નામ કરે. તે નામ ધર્મ. તથા ધર્મવંતનો આકાર આલેખે તે સ્થાપના ધર્મ. ૥ ૨ ૥ તથા દ્રવ્ય ધર્મના ૫ ભેદ. ધર્મવંતનું જીવરહિત શરીર તે જાણુય શરીર દ્રવ્ય ધર્મ ૧ તથા આગમીક કાળે જીવને શરીરે ધર્મ કરશે તે ભવિય શરીર દ્રવ્ય ધર્મ ૥ ૨ ૥ તથા લોકનું આવરણ તે લોકિક દ્રવ્ય ધર્મ. ૥ ૩ ૥ તથા સૌચ ધર્મ તથા તિર્થાલિષેક ધર્મ તથા દેહરામાંહિ લીપવું, પ્રતિમાને પૂજવું, પખાલવું, ધૂપ દીપનું કરવું. તે કુપ્રાવચનીક દ્રવ્ય ધર્મ. ૪ તથા જમાલી પ્રમુખ નિન્હવનો આચાર તથા પાસત્યા કુસીલીયાદિ અસાધુનું આચરણ તે લોકોત્તર દ્રવ્ય ધર્મ. ૫ એ નામ ધર્મ ૧ સ્થાપના ધર્મ ૨ દ્રવ્યધર્મ ૩ મોક્ષ દાયક નહી. આરંભ અવિરતિરૂપ પાખંડ ધર્મ માટે, ધાવચ્ચા પુત્ર અણુગારે સુદર્શન શેકને કહ્યું જે રૂઢિરે ખરડયું વસ્ત્ર રૂઢિરે ધોતાં શુદ્ધ ન હોય, તેમ આરંભે જીવ ધર્મ સ્થાનકે વળી આરંભ કરતાં શુદ્ધ ન થાય. એહને દષ્ટાંતે કરી સાવઘ દાનધર્મ, સૌચધર્મ, તિર્થાલિષેક ધર્મ છંડાવી, જીવદયારૂપ ભાવ ધર્મ અદરાવ્યો. તથા કમલપ્રભા આચાર્યે નિઃસંક, નિર્ભય થઈ સભામાંહિ કહ્યું, યદ્યપિ જિણાલાં, જિનનાં દેહરાં તે સાવઘ કરણી, હું મને કરી અનુમોદું નહિ, લાભ ન કહું. તે દ્રવ્યધર્મ સાવઘ કરણીમાંહિ સ્થાપ્યા, માટે તીર્થંકર ગોત્ર નામ કર્મ ઉપરાજ્યું. અને જેહને એ વચન રચ્યું નહી તેણે કમળપ્રભનું નામ ફેરવી સાવઘ આચાર્ય નામ કહ્યું. જિણાલાં સાવઘ કહ્યા માટે. તે માટે મુક્તિ માર્ગે સાવઘ પાપ

કરણી આરાધ્ય નહી તથા અરિહંત ભગવંતે એકાંત દયા ધર્મ પ્રરૂપ્યો, તે ભાવધર્મ સાચો મોક્ષદાયક સદેહે તેહને શુદ્ધ સમક્તિ જાણવું. સંવેવિજ્ઞેય અતીતા જ્ઞેય પદુપન્ના, જ્ઞેય આગમિરસા, અરહંતા, ભગવંતો, તે સંવે એવમાર્ષખંતિ, એવં ભાસંતિ, એવં પન્નવંતિ, એવં પ્રરૂવંતિ, સંવેપાણા, સંવેભૂયા. સંવે જીવા, સંવે સત્તા, નહંતવ્યા, ન અજ્ઞા વેયવ્યા, ન પરિધેતવ્યા, ના પરિતાવેયવ્યા, ન કિલામેયવ્યા, ન ઉદ્વેયવ્યા, એસ ધર્મ સુધ્ધે, નિતિએ, સાસએ, સમેચ્ય લોગં, ખેયન્ને હિંપવેધએ તંજહાઉઠિએ સુવા, અજુઠિએ સુવા, ઉવઠિએ, સુવા, અજુવઠિએ સુવા, સોવહિએ સુવા, અજોવહિએ સુવા, સંજોગરએ સુવા, તચ્ય ચેયં, તહાચેયં, અસિચેયં, પવુરચધ તં આઈઉનનિહે, ન નિખેવે, જાણિઉ ધર્મ જહાતહા ॥છઃ॥

આચારાંગના ૪ ચોથા સમક્તિ અધ્યયન મધ્યે એકાંત જીવદયાએ, લોકોત્તર ભાવધર્મ સદેહે, તેહને શુદ્ધ સમક્તિ કહ્યું. ॥૩૯॥ હવે પાસત્યાદિક અસાધુ સિદ્ધાંતનો માર્ગ આદરી તે માર્ગે ચાલે નહી, અને પોતાને છાંદે વિરૂદ્ધ માર્ગે ચાલે. તે સંસાર સમુદ્ર તરવા તારવા સમર્થ નહિ તે કહીયે છીએ. આચારાંગના બીજા લોક વિજય અધ્યયન મધ્યે ભગવંતે ભાખ્યું, સુધર્મા સ્વામી જંબુ પ્રત્યે કહે છે. એ જે આગળ કહેશે તે તીર્થંકર દેવે કહ્યું કે લોકમાંહિ પ્રત્યક્ષ પાસત્યાદિક અસાધુ સંસારસાગર તરી પાર પામે નહિ, અનેરાને પાર પહોંચાડે નહિ. તે એટલા માટે, આદરવા યોગ્ય સિદ્ધાંતનો માર્ગ આદરી અંગીકાર કરી, પછી પ્રમાદને વશે સિદ્ધાંતને વશે સિદ્ધાંતને માર્ગે ચાલે નહિ, અને સિદ્ધાંત વિરૂદ્ધ કુગુરની કહેલી કુડી પરંપરા આગળ કરી, પોતે ખોટા માર્ગે ચાલે-પ્રવર્તે, તે માટે, તે વિપરીતાચારી સંસાર સમુદ્ર તરવા અસમર્થ ॥ છઃ ॥

વળી ખીજ અંગ મધ્યે લગવંતે કહ્યું કે:-જેમ સહિદ્ર નાવા પોતે તરે નહિ, તે વારે માલ મિલકત સહિત ખેસનારને તારે નહિ. તેમ અસાધુ તરવા તારવા અસમર્થ. જહા આસાવણીનાવિ જાઈ અંધો દુરહિયા, ઇચ્છે પારમાગન્તુ અંતરાયં વિસીયઇ ॥ ૧ ॥ તુ સમણા એગે મિચ્છદિદ્ધિ અણારીયા, સોયં કસિણ માવત્તા, આગંતારો મહુલયં ॥ ૨ ॥ તથા લગવતી અંગ મધ્યે લગવંતે કહ્યું કે:-મૂળ ગુણ પંચ મહાવ્રત સુદ્ધાં પાળે નહિ, અને સાધુનો વેશ રાખે, માથે ક્લોચ કરાવે, અણુવાણે પગે ચાલે તે અસંવુડ અણુગાર ઘણાં કર્મ ખાંધી સંસાર માંહિ પરિભ્રમણ કરે. ॥ ૭: ॥ અસંવુડેણું ભંતે અણુગારે કિં સિજ્ઞઇ, યુજ્ઞઇ મુચ્ચઇ, પરિનિવ્વાઇ સંવ્વ દુકખાણુમંતં કરેઇ. ગાયમા નો ઇણેઠે સમઠે ॥

એમ સિદ્ધાંત માંહિ ઘણા અધિકાર છે. હવે સિદ્ધાંતમાંહિ સાધુના જે ગુણ કહ્યા છે. તેણે ગુણે કરી જ્યાં સુધી સહિત છે, જ્યાં સુધી સાધુનો આચાર પાળે છે. જ્યાં સુધી વીતરાગની આજ્ઞા આરાધે છે, ત્યાં સુધી સાધુ સદ્દેશવા. અને ગુણ રહિત થયા તે વારે તે સાધુ સદ્દેશવા નહિ ॥ ૩ ॥ સાક્ષી દશ વૈકલિક સૂત્ર મધ્યે. લગવંતે સાધુના ૧૮ ગુણ કહ્યા. પાંચ મહાવ્રત, છઠું રાત્રિભોજન વિરમણવ્રત, ૬ છકાયના જીવની જયણા ૧૨ તથા સદોષ આહાર ઉપાસરો વસ્ત્ર પાત્ર વર્ણ અને નિર્દોષ ભોગવે ૧૬ તથા દેસ સ્નાન-સર્વ સ્નાન વર્ણ ૧૭ તથા શરીરની તથા ઉપગરણની શોભા વર્ણ ॥ ૧૮ ॥ એ અઢાર ગુણે કરી સહિત હોય ત્યાં સુધી તે સાધુ કહ્યા. તથા એ અઢાર ગુણ માંહિ સત્તર ગુણ પાળે છે અને અનેરો એક ગુણ પાળતો નથી તો તે નિર્ગ્રન્થ પણા થકી બ્રષ્ટ કહ્યું. તીર્યકરદેવે ॥ ૭: ॥

વળી લોકમાંહિ સાધુ થકી અસાધુ ઘણા છે. તેહને લોકસાધુ કહે

છે. પણ સિદ્ધાંતના જાણ હોય તો અસાધુને સાધુ કહે નહિ. સાધુને જ સાધુ કહે. નિર્ગુણ સાધુને સાધુ ન કહિએ. તો પ્રતિમાને તીર્થંકર શ્રી પાર્શ્વનાથ, મહાવીર ઝાયા કેમ કહિએ? બહુવે ધમે અસાધુ લોએ પુરુષોત્તિ સાધુણે, ન લવે અસાધુ સાધુત્તિ, સાધુ સાધુત્તિ આલવે ॥ ૧ ॥ નાણુ દંસણુ સંપત્તિ, સંજમેય તવે રયં, એવં ગુણુ સમા ઉત્તં, સંજયં સાધુ માલવે ॥ ૨ ॥ દશ વૈકાલિકના ભાષા અધ્યયન મધ્યે એહવા અધિકારને મેળે સાધુના ગુણુ રહિત થકા પોતાના વડેરાનાં નામ ધરાવી, શિષ્ય પ્રશિષ્યની પરંપરાને, પ્રતિબંધે પ્રવર્તે. તે સાધુ કેમ કહેવાય ? માટે સાધુને ગુણુ કરી સાધુ કહ્યા. અને ગુણુ રહિત થયા તે વારે અસાધુ કહ્યા. તે માટે ગુણુવંતની પરંપરા પ્રમાણુ જણાય છે, પણ પોતપોતાના વડેરાનું નામ ધરાવ્યાની પરંપરા પ્રમાણુ દીસતી નથી મહાવીરદેવનો હાથ દીક્ષિત શિષ્ય જમાલી અણુગાર તથા ગોસાલો ગુણુવંત, ગુણુ હતા તે વારે સાધુ કહ્યા તથા સંભોગી કહ્યા તથા વંદનીક હતા, અને ગુણુરહિત થયા તે વારે અવંદનીક થયા. તથા નેમનાથના શિષ્ય થાવચ્ચા પુત્ર અણુગાર તેહના શિષ્ય શુકદેવ સાધુ, તેહના શિષ્ય શેત્રક રાજઝપિ, ગુણુવંત હતા તે વારે સુસાધુ કહ્યા અને ગુણુ રહિત થયા તે વારે પાસત્યા કુશીલીયાદિ કહ્યા. વળી ગુણુવંત ઉગ્ર વિહારી થયા તે વારે સાધુની પરંપરા માંહિ કહ્યા. જે શિષ્ય પ્રશિષ્યની પરંપરા પ્રમાણુ હોય તો એહને પાસત્યાદિકપણું કેમ કહે. તથા ચતુર્વિધ સંધને અવંદનીક કેમ કહે તથા ગર્ગાચાર્યે પોતાના શિષ્ય અવનીત જાણી તજ્યા. તથા જમાલીના ગુણુવંત શિષ્યે જમાલીને ગુણુરહિત ગુરૂ જાણીને તજ્યા. ॥ ૩ ॥ ॥ ૧૦ ॥ તથા કોઈ કહેશે જે એહવા ગુરૂ છે તો તે ગુરવાદિક મધ્યે ગુણુ નથી તો તેહને અવગુણુ થાશે, તમે તેની નિંદા શાની કરો છો ? ઇતિ નિંદા પ્રશ્ન:-તેના ઉત્તર:-સસમયે જિનમત

સ્થાપવાની આજ્ઞા કહી. અને પરસમયે પરમત નિરાકરવાની આજ્ઞા કહી. તથા સાચો માર્ગ પ્રરૂપતાં, સાચું સ્થાપતાં અને ખોટું ઉત્થાપી, નિરાકરતાં નિંદા ન કહીએ. ઠાણાંગમાંહિ ભગવંતે ચાર પ્રકારે વિદ્યેપની કથા કહેવાની આજ્ઞા કહી. પરસમય કહે. ॥ ૧ ॥ પર સમય કહે, સ સમય સ્થાપે. ॥ ૨ ॥ પર સમયનો કોઈક સાચો શબ્દ કહે, પછે તેહનો મિથ્યાવાદ કહે. ॥ ૩ ॥ મિથ્યાવાદ કહી સમ્યક્વાદ સ્થાપે. ॥ ૪ ॥ વિષેવણી કહ્યાઓ, ચઉવિહાઓ પત્રતાઓ તં જહા, સસમયં કહેઈ (૨) તા, પરસમયં કહેઈ ॥ ૧ ॥ પરસમયં કહા વિત્તા ભવધ ॥ ૨ ॥ સમ્માવાયં કહેઈ (૨) તા, મિષ્ઠાવાયં કહેઈ (૨) તા, મિન્ધાવાયં કહેઈ ॥ ૩ ॥ મિન્ધાવાયં કહિત્તા, સમ્માવાયં ઠાવિત્તા ભવધ ॥ ૪ ॥ ચોથા ઠાણા મધ્યે તથા વિતરાગ દેવનાં વચન સાચાં પ્રરૂપતાં કેટલાએકને નિંદા સ્વરૂપ થઈ ભાસે છે. તે સિદ્ધાંત સાચું જોતાં નથી. જે ભણી ભગવંતે જે સાધુ અસાધુનો માર્ગ કહ્યો છે. તે નિંદા કરીને તથા ગોશાક્ષે આધાકર્માદિ ૪ વસ્તુ સ્થાપી તે વારે આર્દ્રકુમાર સાધુએ તેહના સેવણહારને ગૃહસ્થ કહ્યા, પણ સાધુ ન કહ્યા. એવો શુદ્ધ માર્ગ પ્રરૂપ્યો. તે સાંભળી ગોશાક્ષા પ્રમુખને રૂચ્યો નહી, તે વારે ગોશાક્ષે કહ્યું તમે સૌની નિંદા કરો છો. તે વારે આર્દ્રકુમાર ખોટ્યા-હું નિંદા કરતો નથી. તીર્થંકર દેવે જેવો માર્ગ કહ્યો છે, તેવો માર્ગ પ્રરૂપું છું. સાચું કહેતાં નિંદા નથી. જેમ સહુ પોતપોતાના શાસને સ્વર્ગ કહે છે. પરશાસન નિરાકરે છે. તેમ હું પણ જિનશાસન સાચું પ્રરૂપું છું. એમ કહી, ગોશાક્ષો, બૌદ્ધ, તથા સંખ, બ્રાહ્મણ, હસ્તિ તાપસ પ્રમુખ ઘણા વાદીઓને નિરાકરી સાચો માર્ગ સ્થાપ્યો.

એ ન્યાયે બીજા અંગના આર્દ્રકુમારના અધ્યયન મધ્યે નામ લઇને આગલાની ભુંડી એમ ઉઘાડે તે નિંદા, પણ સત્ય માર્ગનું પ્રરૂપવું.

તે નિંદા નહિ. ॥ ૩ ॥ તથા શ્રી સિદ્ધાંત માંહી ઠામ ઠામ તીર્થંકર દેવે તથા ગણુધરે તથા બહુ શ્રુત સાધુએ તથા શ્રાવકે તથા સમકિત દષ્ટિએ સાચો માર્ગ સ્થાપ્યો છે અને ખોટો માર્ગ નીરા કર્યો છે. તે નિંદા કરી નથી. આચારાંગના ૪ થા સમકિતના અધ્યયન મધ્યે તીર્થંકર દેવે હિંસાધર્મના સ્થાપકને અનાર્ય કહ્યા. તે નિંદા કરી નથી. તથા બોજ અંગમાંહિ અન્ય દર્શની અને અસાધુનો માર્ગ નિરાકરી (પ્રતિકારી) સંવર માર્ગ સ્થાપ્યો. ૩૬૩ પરવાદી અધર્મ પક્ષમાં કહ્યા, તથા જે સમણુમાહણુ હિંસાધર્મ પ્રરૂપે તે સંસારમાંહિ રખડે, ગાઢા દુખી થાય. વારંવાર જન્મ મરણુ કરે, દારિદ્રી દુર્ભાગી થાય. હાથ પગાદિકનો છેદ પામે અને જે દયા ધર્મ પ્રરૂપે, તે સંસાર કંતારમાંહિ રખડે નહિ. દુખી ન થાય. હાથ પગાદિકનો છેદ ન પામે. તે સીઝે, ખુઝે, સર્વ દુઃખનો અંત કરી મુકિત પામે. એવું કહ્યું. તે નિંદા કરી નથી. તથા પાંચમે અંગે મહાવીરદેવે સોમલિ આહ્મણુ આગળ આરંભયુક્ત યાત્રાદિક નિરાકરી, તપ નિયમ સંયમ સઝાય ધ્યાનરૂપ જીવદયા યાત્રા સ્થાપી. તે નિંદા કરી નથી. તથા જમાલી નિન્હવનું કેવલીપણું ગૌતમ સ્વામીએ નિરાકર્યું તે નિંદા કરી નથી. તથા ઉત્તરાધ્યયન મધ્યે હરકેશી ચંડાલ અણુગારે આહ્મણુ આગળ દ્રવ્ય સ્નાન, દ્રવ્ય યજ્ઞ નિરાકરી ભાવસ્નાન, ભાવ યજ્ઞ સ્થાપ્યો તે નિંદા કરી નથી. તથા પુરોહિતના પુત્રે પોતાના પિતા આહ્મણુ આગળ વેદનું ભણવું, કુપાત્રને પોષવું પ્રમુખ નિરાકરી સંયમ ધર્મ સ્થાપ્યો, તે નિંદા કરી નથી, તથા ક્ષત્રીય રાજઋષિએ સંયતરાજઋષિ આગળ ક્રિયાવાદી અક્રિયાવાદી અજ્ઞાનવાદી વિનયવાદી નિરાકર્યાં. તે નિંદા કરી નથી. તથા અનાથી નિર્ઘ્રે શ્રેણિકરાગ આગળ સંસારનું અનાથપણું અને અસાધુનો માર્ગ મહાવ્રત મૂળગુણુ સુદ્ધા પાળે નહિ. સુમતિ શુભિ શન્ય અને અણુવાણે પગે ચાલે, ક્ષોય કરાવે, ભૂમિ પર સૂવે, તો પણ તે પોલી મૂડીની પેરે તથા ખોટા નાણાની પેરે અસાર કહ્યા. તે મણી સરીખા, કાચની પેરે મૂલ્ય ન

પામે તથા આહાર ઉપગરણ ઉપાસરો આધાકર્મો પ્રમુખ સદોષ ભોગવે. અમ્મીની પેરે મળે તે મૂકે નહી. તે અસાધુ શત્રુ સરીખા. દયા રહિત કહ્યા; તે નિંદા કરી નથી. તથા રાજેમતી સાધ્વીએ કહ્યું. જે રહનેમિ તુજને ધિક્કાર હો. જે ભણી વમી વસ્તુ વાંછે છે? તુજને મરણુ શ્રેય છે. પણ અણાચાર આચરવો શ્રેય નહિં. તે નિંદા કરી નથી. તથા જ્યઘોષ મહામુનિએ વિજ્યઘોષ બ્રાહ્મણુ આગળ વેદ્યજ્ઞ જ્યોતિષ પુરાણુ બ્રાહ્મણુગુરુ સાવઘ કરણી નિરાકરી, ભાવવેદ ભાવયજ્ઞ ભાવજ્યોતિષ ભાવપુરાણુ ભાવબ્રાહ્મણુ ગુરુતારણુ-તરણુ, એવા અધિકાર સ્થાપ્યા. તે નિંદા કરી કેમ કહીએ? વિચારી જોજો. તથા છઠે અંગે થાવચ્યાપુત્ર અણુગારે શુક પરિવ્રાજક આગળ સાવઘ યાત્રા નિરાકરી. જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર રૂપ જીવદયા યાત્રા સ્થાપી, તે નિંદા કરી નથી. તથા સાતમે અંગે કુંડકોલિક શ્રાવકે નિયતવાદી ગોશાલામતિ દેવતાને નિરાકર્યો. તે ઉપર મહા-વીરદેવે સાધુ સાધ્વીને કહ્યું જે તુમ્હે વિશેષે અન્ય તીર્થોકને નિરુત્તર કરવા તે તથા સદાલપુત્ર કુંભાર શ્રાવકે ગોશાલાને નિરાકર્યો તે તથા છઠે અંગે મહીકુમારીએ ચોખી સન્યાસણી આગળ રૂધિરે ખરડયું વસ્ત્ર રૂધિરે શુદ્ધ ન હોય. એવે દષ્ટાંતે કરી સાવઘ દાન ધર્મ શૌચ ધર્મ તીર્થોલિષેક ધર્મ નિરાકરી દયાધર્મ સ્થાપ્યો. તે નિંદા કરી નથી. તથા આઠમે અંગે નેમનાથના ૬ અણુગારના ત્રીજા સંઘાડાને દેવકી રાણીએ કહ્યું જે દ્વારિકા નગરીમાંહિ ઉચ્ચ નીચ મધ્યમ કુલે આહાર નથી મળતો? જે ફરી ફરી એકજ ઘરે આવો છો? તે નિંદા કરી નથી. તથા અનંતે કાળે પંચમ આરા માંહિ મહાપતિ અસાધૂના રાજ અછેરાને પ્રભાવે, અનેક અનાચાર પ્રરૂપ્યા, ચૈતાલાં કરાવ્યા. દ્રવ્ય પૂજા પ્રરૂપી, દયા ધર્મ દૂર કર્યો. તે અવસરે કમળપ્રભ આચાર્યે ‘જો કે જિનાલયો છે:તો પણ તે સાવઘ છે’ એમ કહી સાવઘ કરણી નિષેધી. તો તીર્થંકર નામકર્મ ઉપાન્યું.

॥૩॥ ૧૧ ॥ એ નિંદા આશ્રી ઉત્તર કહ્યા ॥ છ: ॥

હવે મિથ્યાત સહિત ધર્મ કરણી કરે તે આશ્રી કહે છે. મિથ્યાત મૂક્યા વિના જે ધર્મ કરણી કરે તે બાળ તથા અકામ નિર્જરા; પણ સકામ નિર્જરા નહિ. ભગવતી અંગના ઉમા શતકના રજા ઉદ્દેશા મધ્યે ભગવંતે ભાખ્યું જે કોઈ જીવ અજીવ ત્રસ સ્થાવર એ નવ પદાર્થ જાણે નહિ, અને આરંભનાં પચ્ચ-ખાણુ કરે તે દુઃપચ્ચખાણી કહ્યો તથા મૃષાવાદી કહ્યો. તથા તે ત્રિવિધ ત્રિવિધ કરી અસંત અવિરતિ તથા એકાંત બાળ કહ્યો. એટલે કાંઈ કરણી કષ્ટ કરે, તે બાલ તપ અકામ નિર્જરામાંહિ ભજે.

સેન્નૂણું ભંતે સઠ્ઠ પાણેહિં, સઠ્ઠ ભૂએહિં, સઠ્ઠ-સત્તેહિં, પચ્ચખાયં મિતિ વયમાણુસ્સ કિંસુપચ્ચખાયં ભવઠ્ઠ, દુપચ્ચખાયં ભવઠ્ઠ, ગાયમાસિય સુપચ્ચખાયં ભવઠ્ઠ, સિય દુ-પચ્ચખાયં ભવઠ્ઠ, સેકેણુઠેણું ભંતે એવં પુચ્ચઠ્ઠ ॥૨॥ ગાયમા, જસ્સણું સઠ્ઠ પાણેહિં, જાવ સઠ્ઠ સત્તેહિં પચ્ચખાયમિતિ વયમાણુસ્સ, નો એવં અભિ સમન્નાગયં ભવઠ્ઠ જે ઇમે જીવા, ઇમે અજીવા, ઇમે તસા, ઇમે થાવરા, તસ્સણું જીવ પચ્ચ-ખાય મિતિ, વદમાણુસ્સ, નો સુપચ્ચખાય ભવઠ્ઠ, દુ પચ્ચ-ખાય ભવઠ્ઠ, એવં ખલુ સે, દુપચ્ચખાઠ્ઠ, સઠ્ઠ પાણેહિં જાવ સઠ્ઠ સત્તેહિં; તિવિહંતિવિહેણુ, અસંજય અવિરય, અપહિહય, પચ્ચખાય પાવકમ્મે સકિરિએ અસંવુડે, એકંતદંડે એકંત બાલેયાવિ ભવઠ્ઠ ॥ ૭: ॥

તથા તામલી મોરી તાપસે મિથ્યાત્વ સહિત તપ કર્યો. તો બાલ તપસી કહ્યો. તથા જમ્બલી પ્રમુખ નિન્હવ ઘોર તપના કરણુ-હાર પણ પરભવના આરાધિક નહિ. વિરાધક તથા પાસત્યા કુશી-લીયાદિક તપ કરે તથા તે સમીપે અનેરા તપ કરે તે બાલ તપ. અકામ નિર્જરા કહી. જે ભણી અસાધુની સંગતે સેવા તે મિથ્યાત્વ. વિપરીત સદ્દેહણા માટે.

ભાવ સમગ્ગ મોઢંત્રો, ઘોર વીર તવંચરે, અચરંતો
 ઈમં પંચ હુ આસન્નં નિરંઠયં ॥૧૧॥ કુસીસો સન્ન પાસ-
 ત્યો, સછંદે સખજે તહા, દિઠિએ વિ ઈમે પંચ ગાયમા ન
 નિરખએ ॥ છઃ ॥ તથા સાક્ષી મહાનીશીથે ૪થે અધ્યયને તથા
 નાગિલ શ્રાવક પ્રત્યે સુમતિ ભાઈ બોલ્યો. એ પાંચ સાધુ છઠ અઠમ
 માસખમણુ ઘોર તપ કરે છે. ઉણુકાળે આતાપના લીએ છે. તો
 એક વળાવો લીધો માટે. એવા ગુણુવંત તપસીને કુસીલ કેમ કહો ?
 તે વારે તે નાગિલ શ્રાવક બોલ્યો. હે સુમતિભાઈ, તમે બાલતપ
 અનુમોદો મા. એ અકામ નિર્જરામાંહિ ભજે. અસાધુને સાધુ સદ્દે
 તે મિથ્યાત્વ. અસાધકના દર્શન થકી, નંદમણિયાર શેઠની કરણી
 નિર્થક થઈ. ॥ ૩ ॥ એટલા માટે મિથ્યાત્વીના તપાદિક દેખી
 અનુમોદવા નહી. ॥૧૨॥ છઃ ॥

હવે મિથ્યાત્વ તે કોને કહીએ તે કહે છે. વિપરીત માને સદ્દે
 તે મિથ્યાત્વ. સાચાને ખોટું સદ્દે તથા ખોટાને સાચું સદ્દે તે
 મિથ્યાત્વ. તેહના ભેદ ૧૦ કહીએ છીએ. દશમે દાણે દશ પ્રકારે
 મિથ્યાત્વ પ્રશ્ન્યું. અધમ્મે ધમ્મ સન્ના કહેતાં ગોસાલા પ્રમુખના
 ગ્રંથને વિષે શ્રુતધર્મની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ (૧) અધર્મને ધર્મ કરી
 જાણે તે અધર્મ કયા કયા તે કહે છે. કન્યાદાન દીધે, ધર્મને હેતુએ,
 બ્રાહ્મણને સેજ્યાનાં દાન દીધે ધર્મને હેતુએ, બ્રાહ્મણને ક્ષેત્રના દાન
 દીધે, નદીએ નહાવા જાય, માધરનાનાદિક પીપળે પાણી ધાણે
 ધર્મને હેતુએ, તુલસીએ પાણી ધાણે ધર્મને હેતુએ. તે કેવળ અધર્મ
 છે. તેહને ધર્મ કરી જાણે. તે અધમ્મે ધમ્મસન્ના કહીએ ॥ ૧ ॥
 ધમ્મે અધમ્મં સન્ના કહેતાં—અરિહંતના ભાષ્યાં સિદ્ધાંત, તેહને વિષે
 અશ્રુતધર્મની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ. તથા બે પ્રકારનો ધર્મ છે. એક
 ધર્મ સાધુનો ખીજે ધમ શ્રાવકનો તેહને અધર્મ કરીને જાણે ॥૨॥
 ઉમ્મગ્ગે સન્ના કહેતાં—અન્ય દર્શની અને અસાધુના પ્રશ્ન્યા ઉન્માર્ગને

વિષે સન્માર્ગની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ. ॥૩॥ વીતરાગનો પ્રરૂપો જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર મોક્ષમાર્ગ તેહને વિષે, ઉન્માર્ગની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ. ॥૪॥ અજીવે જીવ સન્ના કહેતાં-પરમાણું પ્રમુખ અજીવને વિષે જીવની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ. તથા આકાશ અજીવ છે તેહને અન્ય તીર્થો ઈશ્વરની મૂર્તિ કરી સદેહે તથા કેટલાએક અજાણપણે પીતળની મૂર્તિને પ્રભુ કરી માને, પરમેશ્વરી માને. તથા પ્રતિમાને વીતરાગ કરી માને. જેમ કોઈક બાળક સિંહનો આકાર આલેખ્યો દેખી, સિંહ સદેહે તેમ મિથ્યાત્વમતી પ્રતિમાને વીતરાગ સદેહે. તથા ગાયના પૂંછડાને વિષે તેત્રીસ કોડી દેવતા રહે છે જે એવું માને. તે અજીવે જીવ સન્ના કહીએ. ॥૫॥ જીવે અજીવ સન્ના કહેતાં-પૃથ્વી પ્રમુખ સચિત્ત જીવને વિષે અજીવની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ ॥ ૬ ॥ અસાધુ સુસાધુસન્ના કહેતાં અસાધુને વિષે સાધુની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ અસાધુ તે પાંચ મહાવ્રત પાલે નહી. કેવલ વેશ માત્ર ધરીને પોતાના ઉદરને પૂર્ણ કરે તે. ॥ ૭ ॥ સુસાધુ અસાધુ સન્ના કહેતાં સાધુને* વિષે અસાધુની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ ॥૮॥ અમૃતેમૃત સન્ના કહેતાં-રાગદ્રેષ થકી અણુ મૂકાણાને વિષે મૂકાણાની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ. ॥૯॥ મૃત્તે અમૃત સન્ના કહેતાં-રાગદ્રેષ થકી મૂકાણાને વિષે અણુ-મૂકાણાની બુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વ ॥ ૧૦ ॥ એ મિથ્યાત્વના ૧૦ ભેદ ઠાણાંગસૂત્રે કહ્યા. હવે મિથ્યાત્વને શું કહીએ. મિથ્યાત્વ સહિત જીવને શો અવગુણ થાય તે કહીએ છીએ. આવશ્યક સૂત્ર પ્રમુખમાંહિ મિથ્યાત્વને સત્ય કહ્યું જેમ શરીમાંહી સત્યસાલે, ખાધું પીધું ગુણ ન કરે. તેમ મિથ્યાત્વ મૂક્યા વિના ધર્મ કરણી સફળ ન થાય. સૂત્ર:-તિવિહે સદલ પન્નતે, તં

* સાં સાધુ તે સંસારને વિષે જન્મ જરા મરણના દુઃખ થકી પોતાના પરના આત્માને મૂકાવવાને ઉજમાલ થયા અને મોક્ષ માર્ગ સાધે તેહને અસાધુ સદેહે તે મિથ્યાત્વ.

જહા, માયાસદ્ગેણું, ૧ નિયાણુ સદ્ગે ૨ મિચ્છાદંસણુ સદ્ગે ॥ ૩ ॥ મહાઅળ અણુમાર માયા સદ્ગ આલોવ્યા વિના, સ્ત્રીવેદ આંધી, મલ્લી કુમારી થયા. તથા ૧૨ મા બ્રહ્મદત્ત ચક્રવર્તી રાજ તથા વાસુદેવ રાજ નિયાણુ સદ્ગને પ્રતાપે ધર્મ કરણી કરી ન શક્યા. ॥ ૨ ॥ તથા મિથ્યાત્વ શલ્યને પ્રતાપે જમાલી પ્રમુખ નિન્હવે તથા સાવઘ આચાર્યે (સાક્ષી મહાનિશિથ ઉ. ૩) સંસાર વધાર્યો તથા સાતમે ઠાણે કહ્યું જે પંચમ આરામાંહિ અસાધુને પૂજે માને અને સાધુને પૂજે નહિ, માને નહિ. એટલે હેલે નિંદે એવું મિથ્યાત્વ આત્માનું કહ્યું. સત્તહિં ઠાણેહિં ગાઠં, દુસમં જણુજા, તંજ હા, અકાલે વરસે, કાલે નાવરસે, અસાધુ પૂજંતિ, સાધુ ના પૂજંતિ. ગુરૂ જણેહિ, મિચ્છા પડિવત્તો ॥ મણુદુહયા, ઉણું અધિકું તથા વિપરોત માને. તે મિથ્યાત્વ ॥ ૧૩ ॥ હવે મિથ્યાત્વ સેવ્યાના ફળ તથા મિથ્યાત પ્રરૂપ્યાના ફળ સંસાર વધારે. બોધ ખીજ દુર્લભ. સાક્ષી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના ૩૬ મા અધ્યયન મધ્યે કહ્યું, જે કુદેવ કુગુરૂ કુધર્મ ૩૫ ધર્મ, મિથ્યા દર્શનને વિષે જે રાતા છે. તેણે રંગે કરી રંગાણા છે. એટલે મિથ્યાત્વને વિષે માતા છે. મિથ્યાત્વ સહિત કરણી કરી જે જીવ મરે તેહને આગમીક ભવે બોધખીજ જિનધર્મનું પામવું ઘણું દુર્લભ. દોહિલું કહ્યું. એવા મરણુ સંસારમાંહિં ઘણા કરે.

સૂત્ર:-મિચ્છાદંસણુરત્તા સનિયાણુ કન્હલેસમોગાઠા, ઇય જે મરંતિ જીવા તેસિં પુણુ દુદલહા બોહી ॥ ૧ ॥ બાલ મર-ણાણિ બહુસો, અકામ મરણાણિ ચેવ, બહુયાણિ મરહંતિ તહેવ રાયા, જિણુવયણું જે ન યાણુંતિ ॥ ૨ ॥ છઃ ॥ તથા સન્વ ગર્ધ પખંદ, કાહંતિ અણુંતગે અકય પુણા, જિન સુણુંતિ ધમ્મં, સઉણુય જેય પમાયંતિ ॥ ૧ ॥ અણુ સઠંપિ બહુ-વિહં, મિછ દિઠીયા, નરા અબુદ્ધિયા, બદ્ધ નિકાય કમ્મા, સુણુંતિ ધમ્મં નય કરંતિ ॥ ૨ ॥

દશમા અંગના ૫ મા આશ્રવદ્વાર મધ્યે ॥ ૧૪ ॥ છઃ ॥ તથા
અતીતકાલે, અનંતમી ચોવીસીએ ૨૪ મા ધર્મસિરી નામા તીર્થંકર
મુગતિ ગયા પછી અસંજ્યાણું પૂયા એહવે નામે અછેરું થયું અને
હમણા પણ પંચમ આરામાંહી અસંજ્યાણું પૂયા નામે અછેરું વહે છે.
તથા જિન વદલલ સૂરિનો લખેલો સંઘપદક ગ્રંથ છે. તેના કાવ્ય ૪૦ છે
તે મધ્યે પણ પંચમ આરામાંહી અસંજ્યાણું પૂયા નામે દસમું અછેરું
કહ્યું. તે સંઘપદકના કાવ્ય ૬ લખીએ છીએ ॥ છઃ ॥

ઈહ કિલકલિકાલ વ્યાલવ ક્રાંતરાલ સ્થિત જીવિગત તત્વ
પ્રીતિ નીતિ પ્રચારે, પ્રસરદનવ બોધ પ્રસ્ફુટકાપથોધ-
સ્થગિત મુગતિ સર્ગે, સંપ્રતિ પ્રાણિ વર્ગે ॥૩૩॥ પ્રોત્સર્પદ્વલ-
સ્મરાશિગ્રહ સખ દશમાશ્ચર્ય સામ્રાજ્ય પુષ્યત્ મિથ્યાત્વધ્વાં
તરુદ્વેજગતિ વિરલતાંયાતિજૈનેન્દ્ર માર્ગે, સંકિલ્પ, મૂઢ
પ્રખલ જડ જનામ્નાયરકતૈર્જિનોક્તિ ॥ પ્રત્યર્થી સાધુવેષૈર્વિષયિ
ભિરભિતઃ સોયમ પ્રાથિ પંથા. ॥૧૧॥ કિંદિગ્મોહભિતાઃ કિમંધ
બધિરાઃ કિંચોગ ચૂર્ણી કૃતાઃ કિંદૈવો પહુતાઃ કિં મંગ ઠગિતાઃ
કિંવા અહોવેશિતાઃ કૃત્વા મૂર્ધનપદં શ્રુતસ્યયદમી દૃષ્ટોરુ-
દ્દાષા અપિ, વ્યાવૃત્તિં કુપથાજડા ન દધતે. સૂચંતિચેતકૃતે ૧૭
જિનગૃહ જિન બિંબ જિન પૂજન જિનયાત્રાદિવિધિ કૃતં;
દાન તપોવ્રતાદિ ગુરુ ભક્તિ શ્રુત પઠનાદિ આદત—સ્યાદિ
હ કુમત કુગુરુ કુઆહ કુબોધ કુદેશનાં શતઃ સ્ફુટ મન ભિમત
કારી વર ભોજન મિવ વિષલવનિવેશતઃ ॥૨૦॥ આકૃષ્ટં
મુગ્ધમીનાન્ બડિશાંપ શિત વદ્બિંબમાદશ્ય જૈનં, તન્નામ્ના
રમ્યરૂપાન્ પવરકમઠાન્ સ્વેષ્ટ સિદ્ધયયૈ વિધાય, યાત્રા સ્નાત્રા
દ્યુપાયૈર્નમસિતક નિશા જગરાચૈશ્છલૈશ્ચ ॥ શ્રદ્ધાલુર્નામ
જૈનૈશ્છલિત ઇવ શઠૈર્વંચ્યતે હા જનોડયમ ॥૨૧॥ સેપાહુંડા
વસ સર્પિણ્યનુ સમયહ સદ્ભવ્ય ભાવાનુભાવા, ત્રિંશશ્ચો-

અહોડયં ખખનખમિતિ વર્ષં સ્થિત ભસ્મરાશિઃ અત્યંત્યા-
શ્ચર્યમેત જિનમતહત ચેતત્સમા દુઃષ માયે, ત્યેવં પુષ્ટેષુ દુષ્ટે-
ષ્વનુકુલ મધુના દુર્લભો જૈનમાર્ગઃ ॥ ૩૦ ॥

શબ્દાર્થઃ—ઈં આ કિં સંભાવનાયાં, કં પાંચમા આરા
૩પી, વ્યાં સર્પં વં મુખ તેનો વચ્ચે લાગ સ્થિં ત્યાં રહ્યો. જુ.
સેવતો જીવસમુદે ગં ગર્ભ તં તત્વની પ્રીતિ નીં વળી ન્યાયનું
પાળવું ગયું તેથી પ્રં પ્રસરતું નં અણુપ્રીછવ્યો. પ્રં પ્રકર્ષે સ્ક્રું
સ્ક્રુતકાર કરતો. પં કુમાર્ગનો ઉં સમોહ સ્થં તેણે કરી રૂંધાણું સું
મુગતિને વિષે સં સ્વર્ગે ઉપજવું. હવે પ્રાં પ્રાણી જીવ એહવે,
તેહને સમુદે વધ. પ્રોં વૃદ્ધિ પામતું લં ભસ્મરાશી ગ્રહ ત્રીસમો.
સં મિત્ર છે. દં દશમું અછેરું જેહને સાં સમસ્ત દુક્રાધ પોષતો
એહવું દશમું અછેરું મિત્ર છે જેહને મિં મિથ્યાત્વરૂપ આંધકાર
તેણે રૂં રૂંધાણે જં સંસારને વિષે. વિં દુર્લભતાને પામ્યા છે. જિં
તીર્થકરને માર્ગે સં પરસ્પર વિરુદ્ધના ખોલણહાર દિં ગુણવંતના
દ્વેષી મું અછતાદોષભાષક જં મૂર્ખ જન, તેહની પરંપરા ત્યાં
રાતા જિં તીર્થકરના ઉં વચન પ્રં તેહના વૈરી એહવા લીંગે સાં
કેવલ સાધુવેશને ધરનાર વિં શબ્દાદિ વિષયવંતા, રં સર્વ પ્રકારે
સોં આગલ કહેશે વિસ્તાર્યું તે માર્ગ. કિં શું. દિં દિગ્મૂઢપણાને
ઈં પામ્યા છે. કિં શું આંધળા થયા છે. બં શું બહેરા થયા છે.
કિં શું યોગવંત ભાવે ભૂરકી ધાલી છે કિં શું દૈં કર્મ રૂંધ્યાં
છે. કિં શું અં કોમલામંત્રણે ઠં કોણે કે ધૂર્તર્યા છે. કિં શું.
વાં અથવા. પ્રં પાડુયાગ્રહ આવ્યા છે. કૂં કરીને મૂં મસ્તકને
વિષે. પં આચાર્યાદિકનું પદ લઇને. શ્રું સિદ્ધાંતનું. યં એહવે કહે
છે. દં દીઠા છે અનાચારના મોટા દોષ જેણે અં પણ. વ્યાં
નિવર્ત્યુ સર્વે કું ભુંડા માર્ગ થકી, જં મૂર્ખ લોક. નં નથી
કરતા, નથી ધરતા. સૂં વલી તે મૂર્ખજન કેહવો છે. નિંદા કરે છે

એ તં પૂન્યના કરનારની, જિં દેહરાં. જિં તીર્થકરની પ્રતિમા. જિં તીર્થકરની પૂજાદિક જિં તીર્થકરની યાત્રાદિક વિં એ સર્વ વિધિ કીધું. દાં દાનનું દેવું. તં તપનું કરવું. વં વ્રતાદિકનું કરવું. ગું ગુરની ભક્તિ શ્રું સિદ્ધાંતનું ભણવું સ્થાં એ સર્વથા એ છે. ઇં એણે સંસારે કું ભુંડા મતના લેસથી પણ. કું ભુંડા ગુરના ચોગ્યથી કું કદાગ્રહના લેસથી કું મિથ્યાત્વના લેસથી કું ભૂંડી દેશનાના લેસથી. રકું પ્રગટ અં અવાંછિતપણું થાય. વં પ્રધાન. ભોં ભોજન, ઇવં જેમ અવાંછિતકારી થાય. ત્રિં તેમ તે પ્રધાન ભોજન થયું છે. વિં વિપને ડલે કરી સહિત છે સંયુક્ત છે. આં તાણવાને અર્થે મું મૂર્ખ લોક રૂપી. મીં માછલાને. ળિયં જેમ ધીવર લોહના કાંટાને વિષે માંસની ડલી મૂકી મછને તાણે તેમ. શું કરીને બિં તીર્થકરની પ્રતિમા દેખાડીને તં વલી શું કરીને, તીર્થકરને નામે કરીને. રં સુંદરાકાર રૂપ છે. અં ઓરડા અને મહેને. ર્વેં પોતાના વાંછિતના સિદ્ધને કાજે, વિં કરીને. થાં યાત્રા અને સ્નાનાદિક એહવે ઉપાયે કરીને. નં નવાં ફલાદિક ઢોકવું. નિં રાત્રિ જાગરણાદિક કરીને છં એહવે છજે કરીને શ્રં શ્રદ્ધાવંત, ધર્મિષ્ઠ નાં લિંગીએ કેવળ નામ જૈન એહવે. ર્છં છલ્યાની પેરે છળ્યું. વળી કેહવે લિંગે, શં ધુતારે. વં વંચું, ઠચું. હાં વેદે છે. જં આ પ્રત્યક્ષ દેખીએ છીએ. ઉં સમૂહને સેં તેહવે વર્તે છે. દું ઉત્તમ પુરુષની હાણિ માટે, ધાતીલા અચં ઉતરતો કાળ. અં સમય સમયપ્રતિ દું હીનતાને પામે છે. ભં સડાભાવવર્ણાદિ અં સડાનો પ્રભાવ જેહને વિષે ત્રિં વલી ત્રીસમો ઉં ઉત્કટગ્રહ અચં, એકગ્રહ અં ૨૦૦૦ વર્ષની સ્થિં સ્થિતિનો ધણી છે. ભં ભસ્મ-રાશિગ્રહ, અને વળી અત્યંં છેલ્લું દસમું અછેરં જિં તીર્થકરના મં માર્ગના હં ધાતને અર્થે તં તે સરીખું દું પાંચમો આરો

૪૦ એણે પ્રકારે પુનઃ વૃદ્ધિ પામતે છતે દુઃકૃષ્ણ છતે અનિરંતર
મન વર્તમાનકાળે દુઃ પામતાં દોહિલું. જૈન તીર્થંકરનો માર્ગ.

અહિં તો પ્રસ્તાવિક માટે કાવ્ય ૬ લખ્યા છે પણ સંઘપટક
મધ્યે કાવ્ય ૪૦ છે તે મધ્યે એ વિસ્તાર છે તે લખીએ છીએ-ઉદ્દે-
શિકનું ભોગવવું ૧ જિનધરને વિષે રહેવું ૨ ઉપાસરાદિકને વિષે
ક્રોધાદિ કરવું ૩ દ્રવ્ય ગૃહસ્થ, દેહગાને વિષે અંગીકાર
કરવું ૪ જે આસન પ્રતિજ્ઞેષ્યું ન જાય તેહને રાખવું.
૭ એ ૭ બોલ લિંગી આદરે છે. ઇત્યાદિકનું નિરાકરણ કર્યું છે
॥ ૭: ॥ તથા પાર્શ્વચંદ્રે પણ દશમું અછેરં પંચમ આરે કહ્યું છે. તથા
દસમે ઠાણે દસ અછેરાં કહ્યાં ત્યાં દશમું અછેરં અસંજ્યાણું પૂર્યા
એહવે નામે કહ્યું છે. તેહના પ્રવાહમાંહિ જે જીવ પડ્યા તે ત્રણું
સંસારમાંહી રખડ્યા. અને વલી અસંજમી અસાધુની પૂજા પ્રભાવના
થકી અછેરાને પ્રભાવે કરી મિથ્યાત માંહિ પડ્યા થકા, સંસાર કંતાર
માંહિ પરિભ્રમણ કરશે. એ મિથ્યાત સેવ્યાનાં ફળ જાણવા ॥ ૧૫ ॥

હવે શ્રી વીતરાગને વિનંતિ કરીએ છીએ. અહો સ્વામી! કુગુરની
વાસના રૂપ પાસમાં પડ્યા જે નર, તે હરણની પેરે ટલવલે છે.
સ્વામી! તેહને સરણ તુમ્હારં તથા તુમ્હારા પ્રરૂપ્યા સિદ્ધાંતનું. સ્વામી
એ પાસથી કાઢો. વળી જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રના ગુણ વિના જે કુલા-
ચાર રૂપે કરાવે હિંસા, તે લુટે છે શુદ્ધ ધર્મને, તેહ રૂપ શુદ્ધ નેત્રે
દેખાડો. અજ્ઞણે પડે છે ફંદમાં, તેહને સ્વામી માર્ગ દેખાડો. લોક
વિના જેમ નગરની મેદની, જેમ જીવ વિના કાયા ફેક, તેમ દયા
વિણ પૂજા જેહવી નાટક તણી માયા; એહવે શુદ્ધ ઉપદેશ, વિતરાગ
પાસે માંગો. વિતરાગ વિના કોઈ તારવા સમર્થ નથો માટે વિનંતિ
કીધી સિદ્ધં ॥ ૧૬ ॥

હવે સમક્ષિત વિના દેશવિરતિ શ્રાવકનો ધર્મ તથા સર્વવિરતિ
સાધુનો ધર્મ અપ્રમાણ તે સૂત્ર સામે કહીએ છીએ. ઉત્તરાખ્યન

મધ્યે ભગવંતે ભાખ્યું. સમકિત વિના ચારિત્ર ધર્મ ન હોય. દુવિહૈચારિત્ર ધર્મને પન્નંતે તં જહા, આગાર ચરિત્ર ધર્મને ચૈવ, અણુગારચરિત્ર ધર્મને ચૈવ. બીજા ઠાણા મધ્યે દેશવિરતિ શ્રાવકનો ધર્મ તે આગાર ચારિત્ર ધર્મ. સર્વવિરતિ સાધુનો ધર્મ તે અણુગાર ચારિત્ર ધર્મ. એ બેહુ ધર્મ સમકિત વિના હોય નહી. જેમ પાયા વિના ભીંત નહી. આંક વિના મીંડાં અપ્રમાણ, મૂળ વિના વૃક્ષ નહિ તેમ સમકિત વિના ધર્મ અપ્રમાણ. તે માટે પહેલું શુદ્ધ સમકિત અંગીકાર કરી, પછી ચારિત્ર ધર્મ આદરવો. ૥૭:૥

સૂત્ર:-નત્થો ચરિત્તં સમ્મત વિહુણું દંસણે ઉભધયવ્વં, સમ્મત ચરિત્તાઇં, જુગવ્વં પુવ્વં ચ સમ્મત્તં ॥૧॥ ના દંસણીદ્સનાણું, નાણેણ વિણા નહતિચગ્ગેણ ગુણા, અગુણિદ્સ નત્થી મોક્ષો અમોક્ષદ્સ નત્થી નિવ્યાણું ॥ ૨ ॥ ઉત્તરાધ્યયનના ૨૮ મા અધ્યયન મધ્યે સમકિત વિના જ્ઞાન ન હોય, અને યદ્યપિ કાંઈ સિદ્ધાંત સૂત્ર ભણે તથા સાંભળે તો તે અશ્રુત અજ્ઞાન થઈ પરિણમે, જેમ સર્પ વિષવંત નરને સાકર ખાતાં કડવી લાગે, જેમ લૂણ ગળ્યું લાગે, તેમ સિદ્ધાંત મધ્યે દયા કહી. તે મિથ્યાત્વી અંતરંગ આત્માશું આત્મ કલ્પે ન જાણે. દ્રવ્ય દયા કરી ઉથાપે. ઇત્યાદિ અજ્ઞાન થઈ પરિણમે તથા જ્ઞાન વિના શ્રાવકના તથા સાધુના મૂળ ગુણ ઉત્તરગુણ ન હોય તથા ગુણ વિના કર્મ થકી મૂકાવું ન હોય. તથા કર્મક્ષય વિના મુગતિ ન હોય. એટલે ધર્મનું મૂળ સમકિત જાણવું ॥ ૧૭ ॥ છ: ॥

સમદંસણુદ્સ અનિયાણા સુક્કલેસ મો ગાઠા, ઇય જે મરંતિ છવા, સુલહા તેસિં ભવે હોહી ॥ ૧ ॥ સમકિત સેવ્યાના ક્ષણ સંસાર પરિત્ કરે. તેહને બોધ બીજ સુલ્લભ. ઉત્તરાધ્યયનના ૩૬ મા અધ્યયન મધ્યે ભગવંતે ભાખ્યું. સાચા દેવગુરુ ધર્મરૂપ દર્શનને વિષે જે રાતા છે તેણે રંગે કરી રંગાણા છે તેહને બોધ બીજ સુલ્લભ.

જિજ્ઞાસુવયણે અનુરક્તા, જિજ્ઞાસુવયણું જે કરંતિ ભાવેણું,
અમલા અસંકિ લિહા, તે હૃતિ પરિત સંસારી ॥ ૨ ॥ જે
જીવ મિથ્યાત્વ મૂળ મૂકી, રાગદ્વેષ ઉપસમાવી, અને દેવતત્ત્વ ગુરુ-
તત્ત્વ ધર્મતત્ત્વ રૂપ સમકિત દર્શનને વિષે રાતા થઈ, વિતરાગનાં
વચન સાચાં સદ્દહી, આજ્ઞા આરાધે. તે જીવને બોધ બીજ સુલ્ભ-
તે જીવ અવશ્યમેવ પરિત સંસારી કહીએ, પણ અમવ્યની પેરે
સંસારમાંહિ ખુંચી ન રહે, તથા ભગવતી અંગમધ્યે, ભગવંતે
ભાખ્યું. દર્શન સમકિતની ઉત્કૃષ્ટી આરાધના આરાધે તો તેણે ભવે
મુક્તિ જાય. તથા વિમાનિક દેવ થાય. બીજે મનુષ્યને ભવે મુક્તિ
જાય. તથા મધ્યમ આરાધના આરાધે તો બીજે ભવે મુગતિ જાય.
ત્રીજે ભવ અતિક્રમે નહિ. તથા જઘન્ય આરાધે તો ત્રીજે ભવે
મુક્તિ જાય. સાત આઠ ભવ અતિક્રમે નહિ તથા સમકિતદષ્ટિ
મનુષ્ય તથા પંચેન્દ્રિ તિર્યચ એક વિમાનીક દેવનું આઉખું બાંધે.
પણ બીજું ન બાંધે. તથા સમકિતદષ્ટિ દેવ તથા નારકી એક
મનુષ્યનું આઉખું બાંધે. બીજું નહિ. તથા પન્નવણા મધ્યે કહ્યું જે
સમકિતદષ્ટિ આરમા દેવલોક સુધી જાય. એ સમકિતના ફળ જાણવા.
એહવા સમકિતના ફળ જાણી શુદ્ધ સમકિત આરાધે. ॥ ૧૮ ॥

હવે તે સમકિતદષ્ટિ જિન તીર્થંકરની પ્રતિમા કરી પૂજે નહો.
તે આશ્રી ચર્યાના બોલ લખોએ છોએ ॥ ૧ ॥

ચોવીસ તીર્થંકરના ઘણા શ્રાવક શ્રાવિકા થયા છે. પણ કોઈએ
પ્રતિમા ભરાવી, તથા પ્રતિષ્ઠાવી તથા પૂજા કરી નથી. દેહરાં
કરાવ્યાં દીસતાં નથી. સૂત્ર માંહિ હોય તો દેખાડો ॥ ૧ ॥ ૨ પ્રતિ-
માને ગૌતમાદિક કયા સાધુએ પ્રતિષ્ઠી ? જે તે સૂત્ર માંહિ કહી હોય
તો કાઢી દેખાડો. ॥ ૨ ॥ ૩ શ્રી ઉપાસક સૂત્ર મધ્યે દશ શ્રાવકનો
અધિકાર ચાલ્યો છે, તેમણે પોસા કર્યા છે, ૧૧ પડિમા વહી છે,
પણ પ્રતિમા કોઈએ ધડાવી ? ભરાવી, ઝારી દીસતી નથી, દેહરાં

કરાવ્યાં દીસતાં નથી ॥ ૩ ॥ ૪ શ્રી ભગવતી સૂત્ર મધ્યે શ્રાવકના અધિકાર ઘણા ચાલ્યા છે. શ્રી તુંગીયા નગરીના તથા સાવથી નગરીના તથા ચાલંભીયા નગરીના શ્રાવકમાંહિ મોટા, મહા ડાહ્યા ચતુર વખાણ્યા દીસે છે. સાધુને ઘણા પ્રશ્નો પૂછ્યા દીસે છે, પણ ત્યાં કોઈ શ્રાવકે પ્રતિમા ઘડાવી, પૂજી દીસતો નથી ॥૪॥ ૫ શ્રી ભગવતી સૂત્ર શતક ઉદ્દેશા મધ્યે શ્રી મહાવીરને શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ તીર્થ પૂછ્યા છે. તે વારે શ્રી મહાવીરદેવે તીર્થ ૪ કહ્યાં. ૧ સાધુ ૨ સાધ્વી, ૩ શ્રાવક ૪ શ્રાવિકા એ ચાર તીર્થ કહ્યા; પણ ક્યાંઈ પ્રતિમા તીર્થ કહ્યું નથી ॥ ૫ ॥ ૬ શ્રી ભગવતી સૂત્ર મધ્યે તથા શ્રી જ્ઞાતા મધ્યે જાત્રા પૂછી છે. તે વારે તપનિયમ સંયમ ત્રણ જાત્રા કહી છે, પણ પ્રતિમા પ્રમુખ ખીજી કોઈ જાત્રા કહી નથી ॥ ૬ ॥ ૭ શ્રી ઠાણાંગ ત્રીજે ઠાણે શ્રાવકને મનોરથ ૩ કરવા ચાલ્યા છે, પણ પ્રતિમા કરવી, ઘડાવવી વગેરેનો તો મનોરથ કાંઈ ચાલ્યો દીસતો નથી ॥૭॥ ૮ શ્રી ઠાણાંગ ચોથે ઠાણે શ્રાવકને વીસામા ૪ ચાલ્યા છે, પણ પ્રતિમા કર્યાનો, પૂજ્યાનો, ઘડાવ્યાનો, વિસામો ક્યાંઈ ચાલ્યો નથી. ॥૮॥ ૯ શ્રી ઠાણાંગ ઠાણે ૯ મે ચાલ્યા છે કે જેવી પરંપરા શ્રી મહાવીર દેવે કહી, તેવી જ શ્રી મહાપદ્મ તીર્થકર કહેશે. બોલ ઘણા કહ્યા છે ત્યાં પણ પ્રતિમા ઘડાવવી પૂજવી કહી નથી. ॥ ૯ ॥ ૧૦ શ્રી ઉવવાઈ સૂત્ર મધ્યે સાધુને પંચ મહાવ્રત પાળતાં આરાધક કહ્યા તથા શ્રાવકને વ્રત ૧૨ પાળતાં આરાધક કહ્યા છે. પણ કાંઈ પ્રતિમા ઘડાવતો પૂજતો આરાધક કહ્યો નથી. ॥ ૧૦ ॥ ૧૧ શ્રી પ્રશ્ન વ્યાકરણ મધ્યે ૧ આશ્રવદ્વાર મધ્યે હિંસાના કરનારને મંદબુદ્ધિ કહ્યા છે. એટલાને અર્થે આરંભ કરે છે તે મંદબુદ્ધિયા. દેહરાં હાટ ઘર મઠ મંદિર કોટ, ખાઈ, પીટણી, ચેષ્ટપ્રતિમા, થૂલ, તલાવ, કુવા છત્યાદિ બોલ ઘણા ચાલ્યા છે. પૃથ્વીને અધિકારે છે, અત્ર એમ કહ્યું જે પ્રતિમાને અર્થે પૃથ્વીને હણે તે મંદબુદ્ધિ. અત્ર ફેટલાક કહે છે જે એ તો અન્ય તીર્થીની પ્રતિમા છે, પણ અત્ર

પાઠ મધ્યે વિવરણ ક્યું નથી. અને જે કદાગ્રહને લીધે એમ સ્થાપે છે, જે સ્વતીર્થીની પ્રતિમાને અર્થે જીવ હણે તે હિંસા નહી. એવું જે કહે છે તેને બીજું બાલપણું જાણવું. એક બાલપણું તે જે જીવની હિંસા કરે છે, પટકાયને હણે છે તે અને બીજું બાળપણું તે કે જે મૃષા બોલે છે જે હિંસાનું પાપ નહી. એ મહામંદ બુદ્ધિયા જાણવા. અજાણપણા માટે તથા સુયગડાંગને બાવીસમે અધ્યયને આર્દ્રમુનિ પ્રત્યે બૌદ્ધમતિ બોલ્યા. હે આર્દ્ર ! પિણ્ણાગ પિંડી મવિવિધ સુલે, કેઠપએજ્જ પુરિસેઠ મેત્તિ. અલાઉયં વાવિ કુમાર ઇત્તિ, સલિયઠ પાણિયઠ પાણિ વહેણ અમ્હં ॥૧॥ અહવા- વિ વિઘેણ મિલખૂસૂલે, પિણ્ણાગ બુદ્ધિએ નરં પઠજ્જ, કુમા- રગં વાવિ અલા ઉયંતિ, ન લિપ્પઠ પાણિવહેણ અમ્હં ॥૨॥

ઈલાદિક ૪ કાવ્યે બૌદ્ધાદિકમતીએ પોતાનો મત સ્થાપ્યો, તે ઉપર ઉત્તર ૨ કાવ્યે આર્દ્રમુનિએ કહ્યો છે તે જાણજો. ॥૧૧॥ ૧૨ શ્રી સુયગડાંગ ૧૧ મા અધ્યયને મોક્ષમાર્ગ તથા શ્રી ઉત્તરાધ્યયન ૨૮ મા અધ્યયને મોક્ષ જવાનો માર્ગ કહ્યો છે, પણ પ્રતિમા પૂજતાં ઝારતાં જાણ્યા, એમ કાંઈ કહ્યું નથી ॥ ૧૨ ॥ ૧૩ શ્રી આશાતના ૨૩ શ્રી સમાવાયાંગ તથા દશાશ્રુતસ્કંધ મધ્યે ટાળવી કહી, પણ પ્રતિમાની આશાતના કહીજ નથી. આચાર્યાદિક છે તો તેહની આશાતના ટાળવી કહી છે. ॥ ૧૩ ॥ ૧૪ શ્રી ઉત્તરાધ્યયન મધ્યે તથા દશ વૈકલિક મધ્યે કહ્યું છે જે પૂર્વભવના સંન્યા કર્મ તપ સંયમે ખપે, પણ કાંઈ પ્રતિમા ધડાવતો, પૂજતો ઝારતો કર્મ ખપાવે એમ કહ્યું નથી ॥ ૧૪ ॥ ૧૫ શ્રી ઠાણાંગ ૯ મે ઠાણે જીવ પુન્ય પ્રકૃતિ ૯ પ્રકારે બાંધતો કહ્યો છે, પણ કાંઈ પ્રતિમા ઝારતો, પૂજતો પુન્ય બાંધતો કહ્યો નથી ॥ ૧૫ ॥ ૧૬ શ્રી ઠાણાંગને ત્રીજે ઠાણે સાધુને અને શ્રાવકને આરાધના ૩ કહી છે. ૧ જ્ઞાનની ૨ દંસણની ૩ ચારિત્રની. પણ પ્રતિમાની આરાધના કહી

નથી ॥ ૧૬ ॥ ૧૭ શ્રી જ્ઞાતા મધ્યે થાવચ્ચા પુત્ર અણુગારને શ્રી શુક પરિવ્રાજકે યાત્રા પૂછી છે તે વારે થાવચ્ચા અણુગારે જ્ઞાન ૧ દર્શન ૨ ચારિત્ર ૩ તપ ૪ જાત્રા કહી, પણ પ્રતિમાની જાત્રા તો કહી નહી. ॥ ૧૭ ॥ ૧૮ શ્રી ભગવતી શતક ૧૮ મે ઉદ્દેશે ૧ શ્રી મહાવીરદેવને શ્રી સોમિલ બ્રાહ્મણે યાત્રા પૂછી છે, તે તે વારે તપ નિયમ સંયમ સજાય ધ્યાન, રૂપ યાત્રા કહી છે પણ પ્રતિમા યાત્રા કહી નથી ॥ ૧૮ ॥ ૧૯ શ્રી ઉત્તરાધ્યયન ૨૯ મા અં ૦ મધ્યે બોલ ૭૩ ફલાફલના કહ્યા છે. ત્યાં પ્રતિમા પૂજ્યાનું ફળ તથા ઘડાવ્યા ભરાવ્યાનું તથા નમસ્કાર કર્યાનું કાંઈ ફળ કહ્યું નથી. તે શા માટે? ॥ ૧૯ ॥ ૨૦ પ્રતિમાને સચેત પાણીથી નવડાવે કિંવા અચિત્ત પાણીથી નવડાવે? તથા પ્રતિમાને પૂજનારો કેવા પાણીથી અધોળાવે તે સૂત્રમાંહિં કયાંય કહ્યું છે? જો કાંઈ કહ્યું હોય તો કાઢી દેખાડો ॥ ૨૦ ॥ ૨૧ પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા સાધુ ચારિત્રીયા કરે કિંવા શ્રાવક કરે? આંચલીયા ગચ્છના કહે છે જે પ્રતિષ્ઠા શ્રાવક કરે અને બીજા ગચ્છના કહે છે જે સાધુ કરે. તે સૂત્ર મધ્યે કયાંય કહ્યું હોય તો કાઢી દેખાડો ॥ ૨૧ ॥ ૨૨ પ્રતિમાને પૂજનારો પહેલું પોતાનું શરીર પૂજે. કિંવા પહેલી પ્રતિમા પૂજે? કેમ કહ્યું છે તે સૂત્રમધ્યે દેખાડો ॥ ૨૨ ॥ ૨૩ દિગંબર કહે છે કે પ્રતિમા નગ્ન રાખવી. આભરણ અલંકાર જોઈએ નહિ અને નામ શ્વેતાંબર કહે છે જે પ્રતિમા નગ્ન રખાય નહિ, તો સૂત્ર મધ્યે કેમ કહ્યું છે તે દેખાડો ॥ ૨૩ ॥ ૨૪ તીર્થંકરની પ્રતિમા કરાવો છો તથા પૂજો છો તે કઈ અવસ્થાની જાણીને? બાલ અવસ્થાની ૧ રાજ્ય અવસ્થાની, ૨ ચારિત્ર અવસ્થાની, ૩ કેવળ જ્ઞાનની અવસ્થાની ૪ એ ચાર અવસ્થામાંહી કઈ અવસ્થાની પ્રતિમા ઘડાવવી પૂજવી કહી છે? સૂત્ર મધ્યે હોય તો દેખાડો ॥ ૨૪ ॥ ૨૫ તીર્થંકરની પ્રતિમા માંહી વેરો કરો છો તે શા માટે? તીર્થંકર તો ૨૪ માન્ય છે, પૂજનિક છે, અને જે મલ્લિનાથની પ્રતિમા ૧

અરિઠનેભિની પ્રતિમા ૨ મહાવીરની પ્રતિમા ૩ એ ત્રણ તીર્થંકરની પ્રતિમા બેસારતા નથી તે શા માટે ? એ તો મિથ્યામતિ જાણવી. સૂત્રમાં કેમ કહ્યું છે તે દેખાડો ॥ ૨૫ ॥ ૨૬ પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરેા છો, તે કયા સૂત્રે કહી છે, વગર પ્રતિષ્ઠિ પ્રતિમા નથી પૂજતા. અને પ્રતિષ્ઠા કર્યા પછી પૂજે છો તે શું ? પ્રતિષ્ઠા કીધે શો ગુણ આવે છે તે કહો. ॥ ૨૬ ॥ ૨૭ તીર્થંકર ૨૪ તો આરાધવા છે, અને જે એક તીર્થંકરની પ્રતિમા મૂળ નાયક કરી માંડે છે અને બીજા તીર્થંકરની પ્રતિમા નીચી બેસાડો છો તે શું ? કયા તીર્થંકરની પ્રતિમા વડેરી બેસારવી અને કયા તીર્થંકરની પ્રતિમા નીચી બેસારવી તે સૂત્રમાંહિ કેમ કહ્યું છે તે જે કાંઈ કહ્યું હોય તો કાઢી દેખાડો ॥ ૨૭ ॥ ૨૮ શ્રી વીતરાગદેવે એમ કહ્યું નથી, જે પ્રતિમા પુજતો, ઝારતો જીવ સમકિત પામે તથા સુલભ બોધી પાણું પામે તથા પરિત્ સંસાર કરે. જે કોઈ પ્રતિમા પૂજતાં ઝારતાં સમકિત પામ્યા હોય તો તથા સંસાર પરિત્ કર્યો હોય તો તથા સુલભ બોધી થયા હોય તો કાઢી દેખાડો. શ્રી સિદ્ધાંતમાંહી સાધુ દેખી ઘણા જીવ સમકિત પામ્યા છે તથા જાતિસ્મરણ ઉપજ્યું છે. તથા સંસાર પરિત્ કર્યો છે. તથા જીવની અનુકંપા થકી સંસાર પરિત્ કર્યો દીસે છે, પણ પ્રતિમા પૂજતાં, ઝારતાં કોઈ જીવે પરિત્ સંસાર કર્યો દીસતો નથી ॥ ૨૮ ॥ ૨૯ અઠોત્તરી સનાથ કર્યાની વિધિ ક્યાંથી કહો છો, શ્રી સિદ્ધાંતમાંહિ કાંઈ કહ્યું નથી. સાધુ ચારિત્રીયા એવો આદેશ કેમ આપે ? જે ૧૦૮ કુવાના પાણી લાવીએ, લલો શ્રાવક હોય છે તે ખાઈ પાણી તથા મીઠું એકઠું કરતો નથી. તો સાધુ ચારિત્રીઓ એમ કેમ કહે ? ॥ ૨૯ ॥ ૩૦ શ્રી સિદ્ધાંતે તીર્થ ૩ નામ તીર્થ કહ્યા છે. માગધ ૧ વરદામ ૨ પ્રભાસ ૩ કહ્યા છે, પણ કાંઈ ગિરનાર આપુ શેત્રુંજે ઈસાદિક નામે તીર્થ કહ્યા નથી. તો ભાવતીર્થ ક્યાંથી ? ભાવતીર્થ ૪ કહ્યા છે. ॥ ૩૦ ॥ ૧૯ ॥ એ ૩૦ બોલ ચર્યાના સાંભળી તે પ્રતિમા મતિ બોલ્યા જે શાસ્ત્રમાં

પ્રતિમા ઘણે ઘણે ઠેકાણે કહી છે. તથા કર્મગ્રંથે કહ્યું છે જે-ચેઈ સંધાઈ પડિણીઓ, તે કર્મગ્રંથ મધ્યે કહ્યું. જે પ્રતિમાના પ્રત્યનીક (વિરોધી) કર્મ આંધે તે માટે પૂર્વાચાર્યે પ્રતિમા માની દીસે છે. તો દેવેંદ્રસૂરિએ કર્મગ્રંથ મધ્યે કહ્યું છે કે જે પ્રતિમાને ઉત્થાપે, ન માને તેને મિથ્યાત્વ લાગે. એ પ્રતિમામતિ કર્મગ્રંથ અને સિદ્ધાંત સમ-તુલ્ય કરી માને છે તેણે તે પ્રતિમા માની, પણ સિદ્ધાંત અને પ્રકરણ મધ્યે ઘણો ફેર દીસે છે. તે તેને ઉપગાર માટે કર્મગ્રંથ અને સિદ્ધાંત મધ્યે ફેર છે, તે લખીએ છીએ—

એક મોહની કર્મ આશ્રી ૯ જીવહાણા સુધી વિરુદ્ધ કર્મ-ગ્રંથને મતે તે લખીએ છીએ. પહેલે જીવહાણે સમકિત વેદની ૧ સમમિછત્ત ૨ એ બેનો ઉદય નહી. શેષ ૨૬ નો ઉદય ॥ ૧ ॥ બીજે ત્રણ દર્શન મોહની વર્જી શેષ ૨૫ નો ઉદય ॥ ૨ ॥ ત્રીજે સમકિત મોહની ૧ મિથ્યાત મોહની ૨ અનંતાનુ બંધી ૪ એવં ૬ વર્જીને શેષ ૨૨ નો ઉદય ॥ ૩ ॥ ચોથે મિથ્યાત મોહની ૧ સમમિછત્ત ૨ અનંતાનુબંધી ૪ એવં ૬ વર્જી શેષ ૨૨ નો ઉદય. ૪ પાંચમે ચોથાની ૬ અપચ્ચખાણી ૪ એવં ૧૦ વર્જી શેષ ૧૮ નો ઉદય ॥ ૫ ॥ છઠે એ ૧૦, અપચ્ચખાણાવરણી ૪, એવં ૧૪ વર્જી શેષ ૧૪ નો ઉદય ॥ ૬ ॥ સાતમે પણ છઠાની પેરે ૧૪ નો ઉદય ॥ ૭ ॥ આઠમે પ્રથમના ૧૫ વર્જીને શેષ ૧૩ નો ઉદય ॥ ૮ ॥ નવમે સંજવલના ૪ વેદ ૩ એવં ૭ નો ઉદય શેષ ૨૧ નો ઉદય નહિ. ॥ ૧૦ ॥ ૧૧ ॥ ૧૨ ॥ ૧૩ ॥ ૧૪ ॥ મે સૂત્રવત્ એ લખ્યું તેમ કર્મગ્રંથ બીજે છે.

હવે સિદ્ધાંતે કેમ છે. તે લખીએ છીએ. પહેલે બેનો ઉદય નહી કહ્યું તે વિરુદ્ધ. ૧ બીજે ૩ દર્શન મોહનીનો ઉદય નહિ એ પણ વિરુદ્ધ. ॥ ૨ ॥ ત્રીજે ૨ નો ઉદય નહી કહ્યું તે વિરુદ્ધ ॥ ૩ ॥ ૪ ॥ ૫ ॥ ૬ ॥ ૭ ॥ ૮ મે સમકિત વેદનીનો ઉદય કહી

તે વિરુદ્ધ ॥ ૮ ॥ નવમે ૪ સંજવલના, વેદ ૩ એવં ૭ પ્રકૃતિનો ઉદય કહ્યો એ વિરુદ્ધ. ઇત્યાદિક એ જીવદાણે પ્રકૃતિ વિરુદ્ધ છે તેહની સાક્ષી સૂત્ર મધ્યે છે તે જીવદાણા ૧૪ નો વિસ્તાર ઋષિશ્રી ધર્મસિંહજીએ રચ્યો છે તેહથી જાણવો. એટલે સૂત્ર અને પ્રકરણ સમતુલ્ય કેમ કહેવાય ? પ્રત્યક્ષ વિરુદ્ધ દેખીએ છીએ તો સમતુલ્ય કેમ ? પોતાની માતા અને વાંઝણી એમ જે સાચું માને તે પ્રકરણ અને સિદ્ધાંત સમતુલ્ય માને. પણ સમતુલ્ય નહિ. વૃત્તિ ચૂર્ણી ભાષ્ય નિર્યુક્તિ પ્રકરણના ગ્રંથ એ ૫ સિદ્ધાંત સર્વોગે સરખા મળતાં દીસતાં નથી. જેમ કોઈ અદ્વિણીઓ પુરુષ ઘડીએકમાં ખરૂં બોલે, વળી ઘડી એકમાં અસત્ય પણ બોલે. અદ્વિણના કેદનું જોર તેથી, તેમ એ ૫ ના કરનારા કેટલુંક ખરૂં પણ જોડે વલી મિથ્યાત્વ મોહની અથવા જ્ઞાનાવરણીના જોર ૩૫ અદ્વિણનું જોર વાય તે વારે અસત્ય પણ જોડે. તે અસત્ય જોડયું છે તે થોડું માત્ર જણાવીએ છીએ. વૃત્તિકારે તે ભેદ લખીએ છીએ. શ્રી આચારાંગની વૃત્તિ મધ્યે કહ્યું છે જે સાતમું મહા પરિજ્ઞાધ્યયન અને સમવાયંગ સૂત્રે મહા પરિજ્ઞાધ્યયન નવમું કહ્યું તે માટે એ આચારાંગની વૃત્તિ મધ્યે છે તે વિરુદ્ધ ॥૧॥ તથા ઉત્તરાધ્યયનના ૬ ઠા અધ્યયનની વૃત્તિ મધ્યે કહ્યું જે સંધને કારણે ચક્રવર્તીના કટક ચૂરણ કરવાં. અને ન કરે તો અનંત સંસારી કહ્યો. ભમરા ભમરીનાં ઘર ભાંગવા કહ્યા. બૃહત્કલ્પ વૃત્તિ મધ્યે જાણી પ્રીછી બે ધંદ્રી જીવ આદિ પંચેદ્રી હણવા, વાયરો ડિલે ધાલવો. શ્રી દશાશ્રુતરકંધ વૃત્તિ મધ્યે. તથા નળદમયંતી કથા ભગવતી વૃત્તિ મધ્યે. ઇત્યાદિક વૃત્તિ મધ્યે વિરુદ્ધ. ॥૧॥

હવે ચૂર્ણિ મધ્યે જે વિરુદ્ધ છે તે થોડામાં લખીએ છીએ. કણુચરની કાંબ ફેરવી ॥ ૧ ॥ આચારાંગ ચૂર્ણિ ચોથા અધ્યયનની મધ્યે તથા નીશીથ ચૂર્ણિ મધ્યે સાધુએ ખુજલી ખણવો કહી ॥ ૨ ॥ મૈથુન સેવવું ॥ ૩ ॥ રાત્રિ આહાર લેવો કહ્યો ॥૪॥

અનંત કાયનો ઝાંડો લેવો ॥ ૫ ॥ મંત્ર ભણવા ॥ ૬ ॥ કેળાં
આદિ ફળ ખાવાં કહ્યાં ॥ ૭ ॥ કાચા પાણી પીવા કહ્યાં ॥ ૮ ॥
અદત્ત લેવાં ॥ ૯ ॥ ખાસડાં પહેરવા ॥ ૧૦ ॥ પાન ખાવા કહ્યા
છે ॥ ૧૧ ॥ લુહારની ધમણ ધમવી ॥ ૧૨ ॥ ફુલ સુંઘવાં કહ્યાં
॥ ૧૩ ॥ સ્નાન કરવાં કહ્યાં ॥ અનંતકાયને ઝાંડે ચઢવું ॥ ૧૪ ॥
આહાર આધાકર્મી લેવો ॥ ૧૬ ॥ ધૃતાદિક રાખવા કહ્યા ॥ ૧૭ ॥
ધાત પાડવી કહી ॥ ૧૮ ॥ નિધન ઉઘાડવાં કહ્યા ॥ ૧૯ ॥
અન્નલિંગ કરવાં ॥ ૨૦ ॥ થંભણી વિદ્યા પ્રગુજવી ॥ ૨૧ ॥
મૃષાવાદ બોલવા કહ્યાં ॥ ૨૨ ॥ ઇત્યાદિક ચૂર્ણ મધ્યે વિરુદ્ધ છે.

હવે ભાષ્ય મધ્યે જે વિરુદ્ધ છે તે થોડું શું લખીએ છીએ.
શ્રી આવશ્યકની ભાષ્ય ૨૮૦૦૦ સહસ્ત્રી મધ્યે ગણુધરવાદ ચાલ્યો છે,
ત્યાં ગૌતમ સ્વામીને બ્રાહ્મણે કહ્યું છે અને સૂત્ર સમવાયાંગે શ્રી
ઉદય કુલવંસા કહ્યા છે. ઈત્યાદિક વિરુદ્ધ ૩.

તથા નિર્યુક્તિમાંહિ જે વિરુદ્ધ છે તે કિચિત્ લખીએ છીએ.
॥ શ્રી સણુંત કુમાર ચક્રવર્તી ત્રીજા દેવસોકે ગયા કહ્યા છે.
જે ધનુષ્ય ૫૦૦ થકી ઉંચા હોય તે મુક્તિ જાય નહી. અને
ઠાણાંગ મધ્યે મરુ દેવ્યા સ્વામી મોક્ષ પહોંચ્યા કહ્યાં ॥ ૨ ॥ શ્રી
મહાવીર દેવના ૨૭ પૂર્વ ભવ કહ્યા છે ત્યાં એમ કહ્યું છે જે
મનુષ્યપણાથી મરીને ચક્રવર્તી થયા તે બોલ વિરુદ્ધ, એટલા માટે
જે પત્રવણા પદ ૨૦ મા મધ્યે કહ્યું છે જે મનુષ્ય મરીને તથા
તિર્યચ મરીને ચક્રવર્તી થાય નહિ. ગતિ ૨ ના જીવ આવીને ચક્રવર્તી
થાય. પહેલી નરકનો આવ્યો થાય, સર્વ દેવતા માંહિથી થાય ॥ ૩ ॥
શ્રી ભરત ચક્રવર્તીએ થૂલ ૯૯ ભાઈનાં કરાવ્યાં. તથા એક થૂલ
શ્રી આદિનાથનો કરાવ્યો. જીમ્મલે ૧૦૦ થૂલ મુક્તિ ગયા પૂંઠે કરાવ્યાં
અને સમવાયાંગ સૂત્ર મધ્યે કહ્યું છે જે શ્રી આદિનાથ ૧ તથા ભરત
ચક્રવર્તી ૨ તથા બાહુબલ ૩ તથા બ્રાહ્મો ૪ તથા સુંદરી ૫ એ ૫ નું
આવખું ૮૪ લાખ પૂર્વનું કહ્યું છે. તો શ્રી ઋષભદેવ ને બાહુબલ સાથે

મુક્તિ કેમ ગયા? એ વિરુદ્ધ ૥૪૥ શ્રી અરિહનેમિના ગણધર ૧૧ નિર્યુક્તિ મધ્યે કહ્યા છે. અને શ્રી સિદ્ધાંતે ૧૮ ગણધર કહ્યા છે. ૥ ૫ ૥ શ્રી પાર્શ્વનાથના ગણધર ૧૦ નિર્યુક્તિ મધ્યે કહ્યા છે અને ગણધરસૂત્રે ૮ કહ્યા છે. ૥૬૥ શ્રી મલ્લિનાથનું ચારિત્ર તથા કેવળજ્ઞાન માગશર શુદ્ધિ ૧૧ નું નિર્યુક્તિ મધ્યે કહ્યું છે. અને જ્ઞાતાસૂત્રે પોશ શુદ્ધિ ૧૧ નું કહ્યું છે ૥ ૭ ૥ તથા ડાલનાં પૂતલાં કરવા કહ્યાં તે વિરુદ્ધ ૥૮૥ પીપળા છેદવા ૥૯૥ તથા તીર્થંકર ગૃહસ્થને વાંદે તે વિરુદ્ધ ૥૧૦૥

હવે ચૂર્ણિ તથા વૃત્તિ મધ્યે એમ કહ્યું છે. દેહરામાંહિ વૃક્ષ હોય છે. ચારિત્રીઓ દેહરે આગ્યો હોય, વૃક્ષ દેખીને ગામમાંહિ આવક હોય તેને કહી કઢાવે. તે ન હોયતો કોટવાલ, શેઠ, મેહતો, રાજા, ઠાકુર હોય તેને કહીને કઢાવે. તે ન કાઢે તો પછી પછવાડે રજે-હરણ ખોસે, કાછડું બાંધે, બાંધીને તે વૃક્ષ પુંજીને પછી પોતાના હાથથી જયણા કરે. એ જયણા કયે સૂત્રેથી નીકળી છે? જયણા નામ તો ગુણ નિષ્પન્ન છે. સર્વ જીવનું જતન કરે તે જયણા કહી. સંખ્યાતા અસંખ્યાતા અનંતા જીવના પ્રાણ લઈને, જયણા દેડે કહી તે મળે નહિ. શ્રી સુયગડાંગ અધ્યયન ૭ માં—

જાયં ચ વુર્ઠિં ચ વિણા સયં તે, બીચાર્થ અસંજયં
આય દંડે, આહાસેલોએ અણુવજ્જ ધમ્મે, બીચાર્થ જે હિંસર્થ
આયસાએ ૥૧૥ ગખ્લાઈ મિજ્જંતિ ખુયા ખૂયાણા, નરા પરે
પંચ સિહા કુમારા, જીવાણુગા મજ્જિમ ઘેર ગાય, ચયંતિ તે
આગિખએ પલીણા ૥૨૥

એ ઉપર વાઘ ને વાનરની કથા છે.

એક વાઘ ભુખ્યો ક્ષુધાતુર દિન ૫ તથા ૭ નો. હોડી ન શકે. થોડું થોડું ચાલતો એક વાનરે દીડો. તેણે પૂછ્યું—મુંડે મુંડે કાંય કાંય હિંડે. વાઘ બોલ્યો—ઈર્ષ્યા શોધું છું. જાણો છો રખે જીવ દુહવાય. વલી વાનર બોલ્યો—તમે દુઃખળા કેમ? વાઘ કહે—પચ્ચખાણુ ઘણા

કર્થી, તેથી દુખજો. આજ છઠનું પારણું છે. તે વારે વાનરે કહ્યું: દયા આણી કહે તો ફળ છે તે આપું, પારણું કરો. તેવારે વાઘ બોલ્યો-આહાર આણી આપશો તો પારણું કરશું. તે વારે વાનરે વૃક્ષ ઉપરથી ફળ નાખ્યા. વાઘે એકઠાં કીધાં. કરીને ઢગલો કરી બેસી રહ્યો. ખાય નહી. તે વારે વાનર બોલ્યો-કેમ તમે બેસી રહ્યા, પારણું ન કરો? તે વારે વાઘ બોલ્યો. આજ પારણું તો છે, પણ કોઈ અતિથિ આવે તો તેને આપીને પછી પારણું કરું. તેવારે વાનર બોલ્યો-વનમાંહિ અતિથિ કોણ આવશે? કહે તો હું અતિથિ થાઉં. વાઘ કહે: પ્રભાણ, તમે આવીને લ્યો. વાનર ત્યાં લેવા આવ્યો. તેવારે વાઘે વાનરને હથેલી મેલી. વાનર ચપલ હોવાથી નાસી ગયો. હથેલી ન ફાળી, વૃક્ષપર ચઢ્યો. કહેવા લાગ્યો. તમારે અતિથિને એમ માન જોઈએ છીએ. વાઘ બોલ્યો-અમે હાસ્ય કરતા હતા. તમે આવી લ્યો. તે વારે વાનર કહે:—તમારો હાસ્ય જાણ્યો. તમે માર્ગે જાઓ. વાઘ નિવૃત્તિને ચૂર્ણિનો કરનાર. બે મોઢે જોતો. વાઘની ઈર્ષ્યા અહ તપ અતિથિ અને જતિની જયણા સરીખી દીસે છે. ડાહ્યા હોય તો વિચારી જોજો. વાઘ મુખથી અતિથિ કહીને તેહનું માંસ ખાવાને તાકે, તેમ મૂર્ખ જયણા કહીને વૃક્ષના મૂળ કાઢે. ઇતિ ॥૪॥.

હવે પ્રકરણ મધ્યે વિરુદ્ધ ઉપર લખ્યું છે. કર્મગ્રંથાદિક મધ્યે છે. ઇત્યાદિક પરંકૃત ગ્રંથ મધ્યે ઘણાજ વિરુદ્ધ છે. કેટલા લખીએ? લખતા પત્ર ઘણાં થાય તે માટે અનેરાં પત્રથી જાણજો ॥૫॥ ૨૪ ॥

હવે પૂજના પ્રરૂપક કહે છે-પૂજ કરતાં આરંભ પણ હોય, ધર્મ પણ હોય, તે ઉપર દષ્ટાંત છે. એક પુરુષ સૂતો હતો ને સોય-ણામાં (સ્વપ્નામાં) સૌનેયાની કડાહ (ચર) દીડી. તે કાઢવા લાગ્યો. તેણે તેમાંનું ધન ઠાંસી ઠાંસીને લુગડા સાથે આંધીને ભર્યું. પ્રભાત થયું. ત્યાં તો ન મળે ચર કે ન મળે ધન, પણ તૃણાનું પાપ તો આંધ્યું તેમ

આરંભ ખરો. તથા સ્ત્રી ગર્ભ ધરે તે વારે મહા હર્ષ હોય. આણુંદ-
હર્ષ માનતી ગર્ભ ધરે. અને તે ગર્ભ વછૂટ થાતો હોય તેવારે ત્રાસ
છૂટે. જાણે જે એ અકામ કેમ કયું? તેમ હિંસા ધર્મ કરતાં હર્ષ,
આનંદ સુખ હોય, શાતા હોય, પણ તે હિંસાના કર્મ ઉદય આવે
તે વારે રોતાં પણ જીવ છૂટે નહિ. હિંસાના ફળ ભોગવતાં ગાઠાં
દોહિલાં થાય જીવને ॥૨૫॥ હવે તે મિથ્યાત્વી પ્રાકર્મ ફેરવી ઓળી
આંખિલ તપ કષ્ટ રૂપ પરાક્રમ કરેછે. તેથી શું ફળ છે તે કહે છે.

જેય ખુદ્દા મહાલાગા, વીરા અસમત્ત દંસિણો, અશુદ્ધ
તેસિં પરચ્છંતં, સફલં હવથ સંવસો ॥૧॥ જેય ખુદ્દા મહા-
લાગા, વીરાસમ્મત્ત દંસિણો, શુદ્ધં તેસિં પરચ્છંતં, અફલં
હોઈ સંવસો ॥૨॥

સુયગડાંગે મિથ્યાત્વી પ્રાક્રમ ફેરવે તેણે સંસાર ફળ વાધે. તે
ઉપર દૃષ્ટાંતે કરી કહે છે—જેમ એક ઉંદરે પ્રાક્રમ માંડ્યો. જે એક
કરંડીઓ હતો તે કરડે. તે કરંડીઓ કરડતે કાણું પડ્યું. તેમાંહિ
ઉંદર પડ્યો. તે કરંડીયા માંહિ સર્પ હતો. તેણે ઉંદરને માર્યો.
ઉંદર મૃત્યુ પામ્યો. જે એ ઉંદરે કરંડીઓ કરજ્યાનો પરાક્રમ ન
માંજ્યો હોત તો મૃત્યુ ન પામત, તેમ હિંસા ધર્મને વિષે પ્રાક્રમ જે
કરે, તે સંસારને વિષે ઘણા જન્મ મરણ વધારે. દુઃખ પામે. ઉંદરને
દૃષ્ટાંતે. ઉંદરે પ્રાક્રમ માંડ્યું. કરંડીઓ કરડી જાય. માંહિ ભોરિંગ
નીકળ્યો. તેમ કલેવર થાય ॥ ૧ ॥ ૬ ॥

હવે પ્રતિમા તીર્થંકરની શ્રાવક પહેલાં ન પૂજતા એમ કોઈ
પુછે જે, તો ક્યાંથી કયા દિનથી પૂજા દેહરાં રાત્રિ જાગરણ
ઉજમણા ઈલાદિક કયા દિનથી થયા તે લખીએ છીએ.
પહેલાં શુદ્ધ શ્રાવક પ્રતિમાની પૂજા કરતા નહી તે માટે તે પરંપરા
સ્તોક માત્ર લખીએ છીએ. શ્રી મહાવીર નિર્વાણાત્, શ્રી સુધર્માસ્વામી,

પાંચમા ગણધર પાટે બેઠા. શ્રી સુધર્માસ્વામી પછી જંબૂસ્વામી, જંબૂ પછી કેવલજ્ઞાન વિછેદ ગયું. તેથી લોકને વિષે એક અંધારું થયું. તે વાર પછી શ્રી પ્રભવસ્વામી, શ્રી સિન્હલવ આદિ દેર્ઘ બાવીસ પાટ લગી તરતો માર્ગ ચાલ્યો. ત્રેવીસમી પાટે શ્રી આર્ય સાધુ થયા, જેમણે પત્રવણા ઉદ્ધર્યો. પૂર્વમાંહિથી તે વાર પછી છપાટ લગે ચૌદ પૂર્વ રહ્યા અને વેર સ્વામી લગે દશ પૂર્વ રહ્યાં. તે વાર પછી પૂર્વ વિછેદ ગયાં. વરસ ૧૦૦૦ જગમાંહિ બીજું અંધારું થયું. પછી કેટલેક કાળે દેવર્ધિક્ષમા શ્રમણ ચારિત્રિયાએ અલ્પધારણા બાળી સિદ્ધાંત પુસ્તકે લખ્યું. તેહવે કાળને અવસરે બાર વરસી એક દુકાળ પડ્યો. અન્ન દુર્લભ થયું. પછી ઉત્તમ ઋષિ હતા તેણે સંત્રારા કીધા અને બ્રહ્માચારી રહ્યા તેણે કંદમૂળ પત્રાદિક ભક્ષી રહ્યા. તે કાલે ચંદ્રગચ્છ વ્યવહારીયા ધનાઢય હતા. તેહને ધાન અને ધનનો અંત આવ્યો. પછી વિષ ભક્ષવા લાગ્યો. તે વારે ગુરૂએ જાણ્યું. પછી કહ્યું અમે તમને જીવવાનો ઉપાય કહીએ. જે તમે ચાર પુત્ર મુઝને આપો, શેકે કહ્યું: આપીશું. પછી કહ્યું. આજ-થકી સાતમે દિને ધાનનું વહાણ આવશે, તેમજ થયું. ચાર પુત્ર લેઈ વેશ પહેરાવ્યો. તેથી ચિત્રવાલાદિ ચાર ગચ્છની સ્થાપના થઈ. ગુરૂએ નિમિત્ત લાખ્યું હતું તે દક્ષિણ સમુદ્ર દુકડા બાળી વાહણે જીવાર આવી. જીવારે જીગ ઉદ્ધર્યો. તે જીવારીનું નામ ત્યાંથી દેવાણું જીવારી. પહેલું આચારાંગે, બીજું નામ દીધું છે, પછે સાધુ બ્રહ્માચારી રહ્યા હતા તે દક્ષિણ દિશાએ આવ્યા. ચંદ્રગુપ્ત રાજના સ્વપ્નાં, વ્યવહાર સૂત્રની ચૂલિકા મધ્યે કહ્યા છે. તે લખીએ છીએ. દક્ષિણ દિશામાં ધર્મ રહેશે તથા કુમતિ કરી ડાંડા સાહી નાચશે. એઈની સ્થાપના કરશે. તેહના દ્રવ્યના આહાર કરશે. માલારોપણ કરશે. ઉજમણા કરશે. રાતિજગાદિક કરશે. ચારવણું માંહિ વાણી-યાને કુળે ધર્મ હશે. સૂત્રની રૂચિ અલ્પ મનુષ્યને હશે. ઈત્યાદિ ૧૬ સુપન વિચાર લખીએ છીએ.

તેણું કાલે તેણું સમઝેણું, પાડલી પુરે નામં નયરે હોત્યા,
 વન્નઝો, જહા ચંપા તહા ભાણિયન્વા, તત્થણું પાડલિ પુરે
 નયરે, પાડલે નામં વણ સંડે હોત્યા. વન્નઝો તત્થણું પાડલી-
 પુરે નયરે, ચંડગુત્તે નામં રાયા હોત્યા. મહયા હિમવંત,
 તસ્સણ ચંદગુત્તસ્સ રત્તો, પિય દંસણાનામં ભારિયા હોત્યા.
 સુકુમાલ પાણી પાયા, જાવ, સુરવા, તસ્સણું ચંદગુત્તસ્સ રત્તો,
 પિય દંસણાઝે દેવીઝે અત્તાણ પિયદંસણે નામં કુમારે હોત્યા.
 સુકુમાલ પાણી પાયા, જાવ સુરવા, જહા સવ્વ ભદ્દે તહેવા
 પચ્ચુ વેષ માણે વિહરઈ, ચંદગુત્તે રત્તો સમણો વાસણ અઢે
 દિત્તે; વિછણે વિપુલ ભવણા સયણાસણ, જાણ વાહણા ઇણા,
 બહુ ધણ ધણ, બહુ જાય રૂવરયા આઠિગપઠિગ સંપડિત્તા,
 વિછડીય વિપુલા ભત્ત પાણ પભૂયા, અભિગય જીવા જીવે,
 ઉવલદ્ધ પુણપાવે, આસવ સંવર નિજ્જર કિરિયાહિગરણ બંધ
 મોખ કુસલા અસહેજ્જ દેવસુર નાગ સુવણું. જકખ રકખસ,
 કિંનર કિંપુરીસ, ગંધવ મોહરગ દેવગણેહિં નિગ્ગંથાઝો, પાવ-
 યણાઝો, આણાઈકમ્મણિજ્જનિગ્ગંથે પાવયણે, નિસંકિઝે
 નિકંખિઝે, નિવિત્તિગિચ્છા, લઘઠા, ગહિયઠા, પુછિયઠા, અભિ-
 ગયઠા, વિણી છીયઠા, અઠિમિજ્જ પેમાણું રાગ રત્તા. અય
 માઝોસો, નિગ્ગંથે પાવયણે અઠે અયં પરમઠે. સેસે આણુઠે.
 ઉસીય ફલીહ, અવંગ દુવારા, ચીયંતતે અંતે ઉર પર ધર
 પવેસા. બહુહિં સીલવય ગુણ, વેરમણ, પચ્ચખાણ, પોસહો-
 વવાસેહિ, આઉદ્ધસઠ મુદ્ધિઠા, પુણમાસીણું, પડિપુણ પોસહ
 સમં, આણપાલેમાણે, સમણે નિગ્ગંથે કાસુઝે એસણિજ્જે,
 અસણું પાણું ખાઈમં સાઈમં. વત્થ પડિગ્ગહ કંબલ પાય

પુછણું વા, પીઠ ફલગ, સેનન સંથારએણું ઉસહ ભેસનનેણું
 પડિલાભે માણે વિહરઈ. તએણું સે ચંદ્રગુત્તેરાયા, અન્નયાક
 યાઈ જેણેવ પોસહ સાલા, તેણેવ ઉવાગછઈ (ર)તા, પોસહસાલા
 પમનનઈ (ર)તા. પરકાય પોસહ પડિનગરમાણુસ્સ, તઈયાએ
 પોરસીએ સુહ પસુએ, ઉહીરમાણે, ઉહીર માણુસ્સ, સોલસ્સ સુમિ-
 ણા પાસઈ(ર)તા. ચિંતાસોગ સાગર પવિઠા, જાવ પડિબુદ્ધા, ચિંતા
 સમુપ્પન્ના અહકમ્મેણું, ઉદ્ધએ દિવાયરે, પોસહ પારેઈ પારિતા
 તેણું કાલેણું, તેણું સમએણું, સંભૂય વિજયસ્સસીસે, જુગ
 પહાણે ભદ્ધાહુ નામં આણુગારે, જાઈસંપન્ને જાવ બહુસ્સુએ
 ભદ્ધાહુ નામં આણુગારે, પંચહિં આણુગારસ એહિં સદ્ધિ.
 સંપરિવુડે. પુન્વાણુ પુર્વિ ચરમાણે, ગામાણુગામં દુઈનનમાણે,
 સુહં સુહેણું વિહરમાણે, જેણેવ પાડલીપુરે નયરે જેણેવ પાડલ
 વણુસંડે, તેણેવ ઉવાગછઈ (ર)તા. પાડલિપુરે નયરે, બહિયા,
 પાડલ વણુસંડે, આહાપડિરૂવે ઉગ્ગહા ગિન્હઈ ગિન્હિતા,
 સંનમેણું તપસા અપ્પાણું ભાવે માણે વિહરઈ. તએણું સે
 પાડલિપુરે નયરે, સિંઘાડગ તિક ચઉક ચચ્ચર પહેસુ મહા
 પહેસુ જાવ પરિસા પન્નુવાસઈ, તએણું સે ચંદ્રગુત્તે રાયા,
 ઇમીસે કહાએ લદ્ધઠે સમાણે, હઠતુઠા કોડુંબીય પુરિસે, સદ્દા-
 વેઈ(ર)તા એવં વયાસી, ખિપામેવ ભો દેવાણુપ્પિયા, પાડલી-
 પુરં નયરે, સલિંતર બાહિરંચ, આસીય સમ જય. જહા
 કુણિઓ દોચ્ચં પિ. કોડુંબીય પુરિસે સદ્દાવેઈ(ર)તા. એવં
 વયાસી, ખિપામેવ ભો દેવાણુપ્પિયા, આભીસે કહછી, ચઉ-
 રંગીણી સેણા સમનજય, પચ્ચપીણુ હ, એવં વુત્તા સમાણા,
 કોડુંબીય પુરિસે હઠતુઠા, જાવ પચ્ચ પીણુંતિ, ચંદ્રગુત્તે રાયા,

નહાએ કચબલી કમ્મે, કચ કોઉ મંગલ પાય છિત્તે. જાવ સરીરે
 વિભૂસીય આભિસેક હત્થી. દુરૂહધ (૨) તા, ખડુ પરિવારા
 સંપરી વુડા. પાડલી પુરં નયરે મજ્જં મજ્જેણું, નિગછધ
 (૨) તા. જેણેવ પાડલ વણ ખડે, જેણેવ ભદ્યાહુ નામં
 અણુગારે, તેણેવ ઉવાગછધ (૨) તા. પંચ વિહેણું અભિ
 ગમેણું, કરેધ (૨) તા. સચિત્તાણું દંવાણું વોસરિયાએ ॥૧॥
 અચિત્તાણું દંવાણું અ વોસરિયાએ ॥ ૨ ॥ એગ સાડી
 ઉત્તરાસણું કરેધ (૨) તા. ॥ ૩ ॥ અંજલિ કદ્દુ મત્થયં
 કરેધ ॥ ૪ ॥ ચખુ ફાસે એગાદિઠીએ ॥ ૫ ॥ વંદધ નમં
 સધ (૨) તા. તિવિહાએ, પળુવાસણાએ, પળ્લુ વાસેધત્તા;
 ધમ્મં સૂણેધ (૨) તા. ધમ્મ કહા ભાણિયંવા, તઓપછા-
 સોલસ્સ સુમિણસ્સ, અથો પુછધ ભયવં અજ્જરયણી. મમં
 ધમ્મં ચિત્તાએ, વટ્ટમાણસ્સ, સોલસ્સ સુમિણા દિઠા. તત્થ
 પઠમં સુમિણે, કપ્પ રૂપ સાહા ભગા (૧) ખીએ સુમિણે
 અકાલે સુરિએ અથમીએ દીઠે (૨) તધયે સુમિણે ચંદ
 સય છદ્ધો દીઠો (૩) ચઉત્થે સુમિણે ભૂયા ભૂય નિચ્ચંતિ
 દિઠો. (૪) પંચમએ સુમિણે દુવાલસ્સ ફણો કન્હ સપ્પો
 દિઠો (૫) છઠે સુમિણે આગયં વિમાણું વિલયં દિઠો (૬)
 સત્તમીએ સુમિણે ઉક્કરડીયાએ કમલં સંજ્ઞાયં દીઠો (૭)
 અઠમએ સુમિણે ખળૂયં ઉજ્જાયં કરેધ દિઠો. (૮) ણવમે
 સુમિણે મહા સરોવર સુક્કો દાહિણે દિસાએ અપ્પજલં ભવિ
 સેધ દિઠો. (૯) દસમે સુમિણે સુણુહો સોવન્ન થાલે પાયસ
 ભખેધ દિઠો (૧૦) ઈગારસમે સુમિણે હત્થીય રૂઢો વાનરો
 દિઠો. (૧૧) દુવાલસ મએ સુમિણે સાયરો મજ્જાયા મુચ

સઘં દિઠો (૧૨) તેરસમએ સુમણે મહારથા વછા જુતા
 દિઠો (૧૩) ચઉદસ મએ સુમણે મહાધરયણું તેયં હીણું દીઠં
 (૧૪) પન્નરસમએ સુમણે રાય કુમારો વસહ આરૂઠો દીઠો
 (૧૫) સોલસમએ સુમણે ગય કન્હા જ્યૂયલા ઝુઝતા દિઠો
 (૧૬) એએણું સુમેણાણસારેણું લયવ્વં જણુ સાસણે કિં
 લવિસ્સઘં. ઇય ચંદ ગુત્તસ્સ રાયસ્સ વયાણું સોચ્ચા, લદ-
 ખાહુ અણુગારો, જુગ પહાણો, ચઉ વિહં સંઘ સુખં લણિયં.
 ચંદગુત્તે રાયા સુણે હ અત્થો. તં પઠમં સુમણે કમ્પ રૂપે
 સાહા લગા, તસ્સ ફલં અજ્જ પલઠએ, કેવિરાયા સંજમં
 ન ગિન્હઈ (૧) ખીય સુમિણે અકાલે સૂરિએ અથમેણું,
 તસ્સ ફલં કેવલ નાણું વો છ અજં જયસ્સ (૨) તીએસુમણે
 ચંદ સય છદ્દભૂએ, તસ્સ ફલં એગે ધમ્મે અણુગમગ્ગે
 લવિસ્સઈ (૩) ચઉથે સુમણે ભૂયાભૂયં નચ્ચંતિ, તસ્સ ફલં
 અસંજયાણું પૂયા લવિસ્સઈ (૪) પંચમે સુમણે દુવાલસ્સ
 ફણો, સંજુત્તો અહી દીઠો, તસ્સ ફલં દુવાલસ્સ
 વાસાઈ દુકાલો લવિસ્સઈ. તેણું કાલીય સુય પમુહા,
 સુયારો લવિસ્સઈ. ચેઈ દવ્વ આહારિણો મુણિ
 લવિસ્સઈ, લોભેણુ માલારોવેણું ઉજ્જમણુ માર્ઠ ખહવે તવ
 પલાવા પૂયાઈ સંતિ, તત્થ જે સાહુ ધમ્મકંખિણો, તે ખહચ્ચો
 વેમગા ઉવદંસેતિ (૫) છઠે સુમણે આગયં વિમાણું વિદલયં,
 તસ્સ ફલં ચારણા સમણે દેવે, ભરહે, ઈરિવએસુ ન આગ-
 મિસેઈ (૬) સત્તમે સુમિણે કમલં ઉકરડીયાએ ઉદયં દિઠં,
 તસ્સ ફલં ચત્તારિ વનાપન્નતા; તં જહા, પ્રાણ્ણ વંસસય
 ક્ષત્રી શૂદ્ર, ચત્તારિ વણુમજ્જે, વસ્સહત્થે ધમ્મે પન્નતે, તેણું

વાણિયગા અણેગમગ્ગા ગિન્હસંતિ, સુત્તરૂઠ અપ્પ જણાણું
 લવિસ્સઠ (૭) અઠમે સુમણે પાણૂઓ ઉળેયં કરેઠ, તસ્સ ફલં
 સમણા રાયમગ્ગં મોત્તણું, પળેય ઇવ ઉળેયં કરિસંતિ. તેણું
 સમણા નિગ્ગંથાણું પૂયાસક્કારેસમાણે, તથેવાલવિસંતિ (૮)
 નવમે સુમણે મહાસરૌવર સુક્કં, તસ્સ ફલં ભરહેવાસેતિદ્દિસં
 ધમ્મં વિછેદં, એગંદા હિણુ દિસં થેવ ધમ્મં લવિસ્સઠ (૯)
 દસમે સુમણે સુણ હો સુવણ થાલે પાયસ લખેઠ, તસ્સ ફલં
 ઉત્તમ લહી મન્નિઝમ ધરે ગમિસ્સંતિ, કુલ ક્કમમગ્ગં મોત્તણું,
 ઉત્તમા નીય મગ્ગં પવિસ્સઠ (૧૦) ઇગારસ્સમે સુમણે ગય આરૂઠ
 વાનરો દીઠો; તસ્સ ફલં સુહીયારિઠિસમા, દુજણા દુહીયા અવ
 માણાપય ઠાયા. સજણા દુખાગ, હરિવંસ્સ જાયવ, પમુહાણુકુલે
 રજ્જહીણું લવિસ્સઠ (૧૧) ખારસમે સુમણે, સાયરો મજ્જાયા
 મુચ્ચસેઠ, તસ્સ ફલં રાય અમુગ્ગ ચારિણો; ખત્તીયા વિસંભ-
 ખાયં કરે ઇ લવિસ્સઠ (૧૨) તેરસમે સુમણે મહા રહેવખા
 જુત્તા દીઠો, તસ્સ ફલં વેરાગલાવે ચારિત્તં ન ગિન્હસેઠ.
 જે વઢંલાવે ગિન્હસંઠ (૧૩) બહુ મગ્ધ રયણું તેયણું દિઠું;
 તસ્સ ફલં ભરહે ઇરવહે સમણા કલહ કરા, ડમરા કરા;
 અસમાહિ કરા, અનિબુય કરા, થેવસ નેહા લવિસ્સઠ (૧૪)
 પત્તરસ્સમે સુમણે રાય કુમારો વસહારૂઠો દીઠો, તસ્સ
 ફલં ખત્તીયકુમારા રાયલઠા લવિસઠ, જુવણા સંવં ગિન્હં
 સ્સઠ (૧૫) સોલસમે સુમણે ગય કન્હા જુયલા, ઝુઝં કરંતા
 દીઠા, તસ્સ ફલં અપ્પ મેહા, અપ્પકાલં, વાસિણો મેહા,
 પુત્તાયસી સાય અકાલ લાસિણો. દેવગુરૂ અમ્મા પીયરો, સુસુ
 સગા ન લવિસ્સઠ (૧૬) દુસમ આરો મહા દુહ દાયગો.
 લોયણું જેસિંહ પરક્કમા તે લવસમુદ્ તરી ઊણુ, કેઠ

દેવલોગાંમિ સેઈ, તાં સોર્યા ચંદ્રગુપ્તે રાયા કામ લોગાં તિવ્વ-
 તએ, વેરાગ ભાવે પૂહુતે. જીવ પંવઈએ દેવલોગગએ, એયાણિ
 સુમણાણિ સોર્યા, શુદ્ધ મગ્ગય વસઈ, સોસીહય ભવિસ્સઈ.
 ઈતિ સોલ સુપન વિચાર, શ્રી વ્યવહારની ચૂલિકામાંહિ છે. એ
 મધ્યે એમ કહ્યું જે, ચૈત્યની સ્થાપના કરશે એવા કુમતે કરી.
 ડાંડાસાહી નાચશે. એમ કહ્યું તે ક્યારે થયું તે સંવતની વાત લખીએ
 છીએ. તે ખંભાત પાટણ છે તે મધ્યે નીકળી છે. તેહના કેટલાએક
 બોલ લખીએ છીએ—શ્રી મહાવીર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી ૪૭૦ વર્ષે
 વિક્રમ રાજ થયો. તેનો શાકે (શક—સંવત) ચાલ્યો. શ્રી વિક્રમાત્
 ૩૩૫ વર્ષે નિગોદ બ્યાખ્યા કાલિકાચાર્ય ૪૫૩ વર્ષે કાલિકાચાર્યેણ
 ગર્દભાલી જિત્યા. ૫૨૩ વર્ષે કાલિકાસૂરિએ પાંચમથી ચોથે પશુસણ
 આણ્યા. ૬૦૯ વર્ષે દ્વિગંબર મતોત્પત્તિ. ૭૮૦ વર્ષે સ્વાતિ સૂરિભિઃ
 પંચકાર્ય પૂર્ણિમાથી ચૌદશે પકખ સ્થાપ્યો. ૮૮૦ વર્ષે દેહરાં પ્રતિમા
 ધર્મ મંડાણાં, એક પાઠ ૧ સંવત ૪૧૨ ચૈત્ય સ્થિતિ ૧૦૦૮
 પોસાલ મંડાણી. ૧૦૫૫ હરિભદ્રસૂરિ ૧૪૪૪ બૌદ્ધ હોમ તેણે ૧૪૪૪
 અંથ રચ્યા. સંવત ૧૧૫૯ પૂર્ણિમા પક્ષ, સંવત ૧૨૦૧ ગુરૂથી ચેલો
 પુસ્તક દશ વૈકાલિક દેખી અલગો થયો. ચાહિડને દેહરે વાદ કીધો
 તેણે ચાહિડગછ કહેવાણો. ચામુંડા સ્થિતિ. સંવત ૧૨૦૪ જિન
 વલ્લભ વાદ કીધો. સંવત ૧૨૦૧ બારણે નીકળ્યો. સંવત
 ૧૨૦૪ વાદ કીધો. પછે જિત્યા. પછે જિનવલ્લભ ખરતર કહે-
 વાણા, ખીજા કુળા કહેવાણા. પછે જિન વલ્લભે ૨ સંધ-
 પટા કીધા. પછે મરાવી નાખ્યો. ખરતર, સંવત ૧૨૧૪ આંચલીક,
 સંવત ૧૨૩૬ પૂર્ણિમા પક્ષ, ૧૨૫૦ આગમિક, સંવત ૧૨૮૪
 વસ્તુપાલ તેજપાલ, સંવત ૧૨૮૫ તપગછ ક્રિયા. એ લખ્યા જોતાં
 ૪૭૦, ૮૮૦, ૧૩૫૦ વર્ષે આજ સંવત ૧૫૩૨ સુધી ગણતાં ૨૦૦૨
 થયાં. મહાવીરને મોક્ષ પહોંચ્યા, તે વારે ભસ્મગ્રહ હતો તે ઉતર્યો.
 તે વારે હુંકાનું પ્રવર્તન દીપતું થયું. એટલે ભસ્મગ્રહ બેઠો, પણ

૧૦૦૦ વર્ષ સુધી પૂર્વ રહ્યા હતાં, તેણે ભસ્મગ્રહનું બળ ન ચાલ્યું. પછે પૂર્વ વિષેદ ગયા પછી, ૩૫૦ વર્ષે બાર વરસી દુકાળ પડ્યો. પછી ચૈત્ય સ્થાપના, પેટ ભરાઈ માંડી કીધી છે. (૨૭)

હવે હુંકા થયાની વાત લખીએ છીએ:—

સંવત પનર બત્રીસો ગયોં, એક સુમતિ મત તિહાંથી થયો,
અહમદાવાદ નયર મઝાર, હુકો મહિતોં વસઈ વિચાર, ૧
તઉં દેષીજી રધી આચાર, તે ગાથાનોં કરઇ ઉદ્ધાર.
અંથ અર્થ મેલી અતિ ઘણો, સંગત જે તે લીખવા તણો, ૨
તીસ્યેં તેહનેં મીલ્યો લખમશી, તેણે એ હુઈ વાત વિમાસી અસી
સૂત્રે બોલ્યો જે આચાર, એ પાસે તે નહિ લગાર ૩
ભણે અંથને રાખે વેસ, થાપે નિત્ય કુકો ઉપદેશ,
લોક પ્રવાહી જાણી નહી, ગુરૂ જાણી વંદે છે સહી. ૪
સૂત્રે તો ગુરૂ તે લાખીયા, સાચી જે પાલે રિષિ ક્રિયા,
સાધુ તણો તો નામ નિઅંથ, એ તો દેખી તાસ અંથ. ૫
સાધુપંથી લાખા નિરવધ, એ તો બોલે છે સાવધ,
જ્યોતિક નિમિત્ત પ્રકાશે ઘણા, વૈદક કરે પાપ કર્મ તણાં. ૬
નવિ કદપે નવિ કરે વિહાર, ખમાસમણે વિહરે અવિચાર;
આધા કર્મીં લે આહાર, પાપ થકી ન કુટલે લગાર. ૭
લોક ભોળવી એ લોભે પડ્યા, મછરોગેં અભિમાને ચડ્યા,
એહને વાંઘે લાગે પાપ, એહવે સુમતિએ કહ્યો જવાબ. ૮
યત:—અસંજયં ન વંદિજા, માયરં પિયરં ગુરૂ,
સેણા વય પસત્યારં, રાયાણું દેવ ચાણિય ॥૧॥ ૯
પાસત્યાર્થ વંદ માણુસ્સ, નેવ કિત્તિ ન નિજ્જરાહોઈ,
જાયાઈં કાય કિલેસો, બધો કર્મસ્સ આણુઈ ॥૨॥ ૧૦
કિઈ કર્મમંચ પસંસા, સુસાલ જણું સિકમ્મ બદ્ધાય,

જે જે પમાયઠાણા, તેતે ઉવ બૂહિયા હુંતિ ॥૩૥ ૧૧
 એ સુમતિ દેખાડી લોકને, લોક ઘણો સંકાણો મને,
 કુચરસંગથી ખીહનો ઘણો, છંડે સંગ મઠપતિ તણો; ૧૨
 પૂછે તેહને મહાત્મારે વાણિયા, કાંઈ કર્યો દોહિલ પ્રાણીયા,
 કુળચર કાં વાંઘો નહી, અમ્હે ભણાવ્યા તુમ્હને સહી. ૧૩
 પ્રતિભોધિને શ્રાવક કર્યા, વડે તુમ્હારે અમ્હને આદર્યા,
 આજ તુમ્હે શું સમજ્યો ધર્મ, તેહનો અમ્હને ભાખો મર્મ. ૧૪
 વળતો ઉત્તર લુંકા કહે, તુમ્હ દિઠે અમ મન નવિ રહે,
 તુમ્હે કહાવો સદ્ગુરુ સાધ, ઘણા લગાડો છો અપરાધ. ૧૫
 ગુરુ છત્રીસ ગુણે પરવર્યા, તે તો તુમ્હે ન દીસે જરા,
 તો કિમ ગુરુ જાણી વાંદીએ, તવ ઉત્તર દીએ લિંગીએ. ૧૬
 ગુણુ અવગુણની વાત મત કરો, વેસ જોઈ મન નિશ્ચલ કરો.
 જિનશાસને વંદવો વેસ, એહવો તે દેખાવે ઉપદેશ. ૧૭
 એ વાત લુંકે સાંભળી, તેહને ઉત્તર આપે વળી,
 વેસ તણો છે કવણુ વિસેસ, જાન કરે શુદ્ધો ઉપદેશ. ૧૮

ગાહા—

વેસો વિ અપમાણો, અસંજમ પએ સુવદ્ધ માણુસ,
 કિં પરિત્તિ અવસેસં, વિસં ન મારઈખજજતં ॥૧૥ ૧૯
 તવ લુંકાને કહે મહાત્મા, કાંઈ કરો દોહિલ આત્મા,
 વેસ તણો છે મહિમા ભલો, સાક્ષી તે ઉપર સાંભળો ૨૦

ચતઃ—

ધર્મં રખઈ વેસો, સંકઈ વેસેણુ દિખએ અહં,
 ઉમજોણુ પડંતં, રખઈ રાય જણુ ઉચ્ચ ॥૧૥ ૨૧

લુંકો કહે* ન મનાય એમ, કેવળ વેસ મનાય કેમ,
 સાધુ ગુણે વંદીએ વેસ, અવસર નથી જાણો ઉપદેશ. ૨૨
 લુંકો કહે અમ્હે પરિખ્યો ધર્મ, તુમ્હે ન જાણો તેહનો મર્મ,
 ગુરૂ આચારી ગુણવંત દેવ, અમ્હે તેહની સારં સેવ. ૨૩
 પુનઃ જો તુમ્હે મને વિમાસ, કુગુરૂ તણી નવિ રહીએ પાસ,
 વરે સવિ જે વિષધર સાપ, કુગુરૂ સેવતાં છે બહુ પાપ. ૨૪
 વળી જે હીણાચારી હોય, ગુણવંત પાસે વંદાવે સોય,
 તે પુનઃ હોય ટુટો પાંગલો, દુર્લભ બોધિ ધર્યો મેં સૂણ્યો ॥૨૫॥
 શ્રી આવશ્યક નિર્ચકતે, જે બંભયેરલઠા,
 પાયે પડંતિ બંભ ધારી, તે હુંતિ ટુંટ મુંડા, બોહિય સુદુલ્લહા તેસિં ૨૬
 ભણ્યા ગુણ્યા ગુણ તસુ માંહિ, લોચ કરે, આણ્યાણિ પાધ,
 તો પુનઃ પાસત્યા દિક પંચ, મ કર્યો તસુ સંગતિનો સંચ. ૨૭
 ચંપકમાલા અશુચિમાંહિ પડી; ઉત્તમ મસ્તક તે નવિ ચડી,
 તિમ કરણી પાસત્યા કરે, તસુ વંદના ખરે ૨૮

યત:—

અસૂઈ ઠાણે પડિયા, ચંપકમાલા ન કીરઈ સિરેં,
 પાસત્યાઈ ઠણિસુ, વટમાણા તહ અપુજજા. ૨૯
 પ્રાદ્ધણ ચૌદવિદ્યાનો જાણ, ચંડાલી સંગતિ રહિએ અજાણ.
 જિમ પામે નંદા અતિ ઘણી, કુસીલ સંગતિ એહવી ગણી ૩૦

* લુંકો લુંકો કહે વેશ ઉપર દષ્ટાંત સાંભલો, જિમ બાંધણે
 સાકર બાંધી, બાંધણ ઉપર સાકરનું નામ લખ્યું હોય અને તે સાકર
 કાઢીને કડૂ ભર્યો, બાંધણ ઉપર નામ તો સાકરનું છે. પછી કોઈ
 બાંધણ છોડી ખાય તો સાકરનો સ્વાદ આવે, તો બાંધણના ગુણે
 જે વસ્તુ હોય તો રાખે તેમ ધર્મ હોય. તો વેસ રાખે, પણ ધર્મ
 નહિં તો વેસ શું કરે? બાંધણને દષ્ટાંતે.

યત:—

પક્ષણુ કુલે વસંતો, સ ઉણીદારઓ વિગ રહિઓ હોઈ,
 ધ્યિ ગર હિયા સુવહિયા, મજિમ સંતા સંતા કુસીલાણું. ૩૧
 એ પરમતિં વિમાસી કરી, કુગુરૂ તણી સંગતિ પરિહરી,
 શુદ્ધ ધર્મ અમ્હે આચરું, કુગુરૂ કુદેવ સંગતિ પરહરું. ૩૨
 તુમ્હે તો નિર્ગુણ ગુરૂ આદર્યા, દેવ અજીવ નિહાળી ઠર્યા,
 અજીવ કાળે કાય છ હણો, એ ઉપદેસ કહો કેહ તણો. ૩૩
 જા આરંભના ઠામ નવિ લને, તાં સમકિતનો ગુણ ઉપને,
 દયા કહી છે શ્રી વીતરાગ, અમ્હે રહ્યાએણો વચને લાગ. ૩૪
 પ્રતિમા પૂજા હોય આરંભ, દયા વિના બીજો ધર્મ દંભ,
 આચારંગ અધ્યયન ચૌથે કહ્યો, સમકિત તણો પ્રસંગજ લહ્યો. ૩૫
 પ્રાણીભૂત સર્વ જીવ, એમ વિહણવા નહી સદીવ,
 ગૃહસ્થને એ ઉપદેશ, એમ કરતાં સવિ ટળે કિલેશ. ૩૬

ઈતિ પાસત્યાના દોષ નિર્ગુણને વાંઘાના દોષ કહ્યા. હવે
 કોઈ કહેશે જે શું તે વેષધારી સૂત્ર લણુતા નહી હોય? તેહનો ઉત્તર
 લખીએ છીએ. ૨૮

સિદ્ધાંત લણે ઘણુંયે, પણ સમજણે નહી. તેહનું લણ્યું કામ
 ન આવે, તે ઉપર દષ્ટાંત કહે છે. જેમ ગધેડા ઉપર ચંદન ભર્યું,
 પણ વાસના ન જાણે તેમ લણે પણ સિદ્ધાંતના ભાવભેદ ન જાણે.
 સિદ્ધાંત ભાવભેદ શા માટે ન જાણે તે કહે છે. જ્ઞાનાવરણીનો
 કદાચિત્ જીવને ક્ષયોપશમ લણુવા આશ્રી થયો હોય તો, લણુતાં
 આવડે પણ મિથ્યાત્વ મોહનીનો ઉદય હોય તેણે કરી શુદ્ધ ન સદેહે.
 યથા દષ્ટાંતે-જેમ સર્પ વિષનો ધણી કડૂય વસ્તુ ખાધે થકે ગળી
 લાગે (૧) તથા ધંતુરો લક્ષીત પુરુષ જેમ પીત સર્વ વસ્તુ પીળા
 દેખે, (૨) તથા મદિરા પીધાની પેરે ગહિલ્યો (ઘેલો) થાય. (૩)

તથા ભૂત વળગે. જેમ તેમ બોલે, શુદ્ધિ ન રહે, જેમ મિથ્યાત્વ મોહનીને ઉદયે, જેમ તેમ સદેહે, (૫) એહવું જાણી શુદ્ધ સદેહીએ. જેમ ઘણી નિર્જરા થાય. રાગ આશા ઉરી:--

બાવા તેં સૂત્ર લાણી કહા કીનો, આધાકર્મીં વ્યાપાર ન છાંડયા, કુપરંપરા મેલી ના—બાવા૦

નિત્ય પિંડ તેડયા આહાર ન તજ્યા, સેવક સમ આધોનો, નિશદ્દિન સાથ સંઘાતે ચાલે, મિથ્યામતિ લીનો—બાવા૦ ૨

આધાં પાછાં સૂત્ર પ્રરૂપે, દુર્ગતિથી નવિ બીહીનો, ખખર નહી જિન માર્ગ કેરી, જયુત્યું ઘાલી કીનો—બાવા૦ ૩

શ્રી જિનમાર્ગ છાંડી કરીને, ઉન્માર્ગ મેં લીનો, કુચુર તણે ઉપદેશ ગ્રહીને જિમવારેં રહ કીનો—બાવા૦ ૪

સ્થાખ્યા ધુખ્યા જિન ગુરૂ માને, તેણે કોણ કહે રસ મિનો, આક ધંતુરાનો રસ પીનો, છારે સ્વાદ અમીનો—બાવા ૫

શુદ્ધ પરપક ઉપરે દ્રેષી, તત્ત્વચ્ચાનનોં હીણે, નિર્મલ જિન મત કરી રાખે, ઉનકો જન્મ નગીનો—

બાવા તેં સૂત્ર લાણી કહા કીનો.

૭

ઇતિ સૂત્ર અમીરસ પદ સંપૂર્ણ: ॥૨૯॥ જે કોઈ એમ કહે જે મિથ્યાત્વી પાસે સિદ્ધાંત સાંભળ્યાની તથા લણ્યાની શી બાધા! તે ઉપર ઉત્તર લખીએ છીએ—આંખમાંહિ ગાયના દુધની જગ્યાએ આકડાનું દૂધ ઘાલ્યું, અવગુણ કરે. ગાહા—

દંસણ સમકિત પરમત્થ સંથવો વા, સુદ્ધિ પરમત્થ, સેવણા વાવિ, વાવણું કુંદસણું, વગણા સમ્મતસ્સ, સદહણા ॥૧॥

ઇતિ વચનાત, મિથ્યાત્વનાં ૪ લક્ષણ કહીએ છીએ. મૂળ થકાજ વિતરાગનાં વચન સદેહે નહી, ૩૬૩ પાખંડીમત ॥૧॥

તથા કાંઈક સદેહે કાંઈક ન સદેહે, જમાલી પ્રમુખ ૭ નિન્હવવત્ (૨) તથા આઘાંપાછાં સદેહે પેઢાલપુત્રવત્ (૩) તથા નાણું તરેહિ, ધસાદિ સંકાદિ વેદે (૪) એ ચાર લક્ષણ: ૩૦ બોલ ગણ્યા છે. હવે મિથ્યાત્વી અસાધુ તથા વાવન્ન કુદંસણની સંગતિ ન કરવી. તે ઉપર ૫ હેતુ ૧ કારણ લખીએ છીએ.

૧ મિથ્યાત્વીની સંગતિ ન કરવી. એ પક્ષ. (૧) ૨ શા માટે સમકિતને અતિયાર લાગે તે માટે, એ હેતુ ॥ ૨ ॥ ૩ દ્રાણ દૃષ્ટાંતે, નંદમણીયાર શેઠ તથા સોમિલ્લ બ્રાહ્મણને દૃષ્ટાંતે ॥૩॥ ૪ જે જે મિથ્યાત્વીની સંગતે, તે તે મિથ્યાત્વનું દર્શન (૪) ૫ તે માટે તે ન્યાયે કરી મિથ્યાત્વીની સંગતિ ન કરવી. (૫) ૬ કારણ મિથ્યાત્વીની સંગતિ વિના સમકિતને અતિયાર ન લાગે (૬) શ્રી વીતરાગ ગણધર, શ્રી સાધુચારિત્રીયા, સંસારમાંહિ સાર પદાર્થ છે, વંદનીક પૂજનીક છે. એહજ વિતરાગાદિક ગૃહવાસે હોય અને ષટ્કાયને આરંભે વર્તે, તેવારે સાધુને વંદનીય નહી. તો પ્રતિમા અજીવ અચેતન અને જ્યાં ષટ્કાયનો આરંભ વર્તે તેવારે સાધુને વંદનીક કેમ હોય ॥ ૧ ॥ ૨ તથા તીર્થંકર ગણધર સાધુ એહની ભક્તિ આરંભે ન થાય; તો અજીવની ભક્તિ કેમ થાય ? ॥ ૨ ॥ ૩ તથા ગુણ વંદનીક કે આકાર વંદનીક, તો પ્રતિમામાંહિ કેહનો ગુણ છે ? અને જે આકાર વંદનીક, તો આવડા પુરુષ આકારવંત છે તે કેમ વંદનીક નહિ ॥૩॥ ૪ પ્રતિમા કઈ અવસ્થાની છે ? જે ગૃહસ્થની તો સાધુને વંદનીક નહી, અને જતિનો તો ચિન્હ દીસતો નથી. જે જતિ જાણો તો ફૂલ પાણી દીવા કાં કરો, (૪) ૫ તથા દેવ મોટા કે ગુરૂ મોટા, જે દેવને ફૂલ ચઢે તો ગુરૂને કેમ ન ચઢાવો ! જે જાણો ગુરૂ મહાપ્રતી, તો દેવ શું અપ્રતી છે ? (૫) ૬ તથા શ્રાવકx

x શ્રા.૦ કહેતા—શ્રવે અને વક=વચન સાધૂના એટલે સાધૂનાં વચનને સંબિંજનાર તથા સાંભળી સદેહે તે માટે શ્રાવક.

સાધુને વાંદવા આવ્યો હોય અને કુલદ્વળ કને હોય તો અલગો રહે, સંઘટ થાય તો દેવને કેમ ન થાય, તથા ગુરુને દીવાની ઉજ્જે થાય તો દેવને કેમ ન થાય ॥૬॥ ૭ તથા કેટલાએક શ્રાવક પ્રાયઃ પ્રતિમા પૂજાવે છે, પૂજણુહાર ધર્મ જાણી પૂજે છે, તો જતિ કેમ ન પૂજે? ધર્મ તો જતિ ચે પણ કરે છે. તો કેટલેક હિસ્સે જે જતિ વિરતી છે, પણ જીઓને જતિને પાપ કરવાનો નીમ છે. પણ ધર્મ કરવાનો નીમ નથી. તો કીલે કેમ ન પૂજે ॥૭॥ ૮ તથા પ્રતિમાના વાંદણુહાર પ્રતિમાને વાંદે, તેવારે વંદના કેહને કરે છે? જે એમ કહે જે હું પ્રતિમાને વાંદુ છું. તો વીતરાગ અલગા રહ્યા, વંદાણુ નહી અને એમ કહે કે એહ વિતરાગ જીદા નહી. તો અજીવે જીવ સન્ના થાય અને જીવ એક સમે બે કિરિયા તો ન વેદે ॥ ૮ ॥ ૯ તથા કેટલા એકના દેવગુરુધર્મ સારંભી, સપરિગ્રહી અને કેટલાએકના દેવ ગુરુ ધર્મ નિરારંભી, નિઃ પરિગ્રહી છે, વિચારી જે જે. ॥૯॥ ૧૦ તથા કેટલાએક એમ કહે છે, જીઓને જે પૂતલી દીકે રાગ ઉપજે, તો પ્રતિમા દીકે વૈરાગ્ય કેમ ન ઉપજે? તેહના ઉત્તરઃ કોઈક અનાર્ય પુરુષને પ્રહાર મૂકે તો પાપ લાગે. તો તેહને વાંદે તો ધર્મ કેમ ન લાગે? તથા બેટા વોસિરાવ્યા ન હોય તો તેહનું પાપ આપને લાગે, પણ બેટાનો કીધો ધર્મ કેમ ન લાગે? ॥ ૧૦ ॥ ૧૧ તથા કેટલા એક એમ કહે: છાણુનો ગોરસ કીધો હોય અને ભાંગીયે તો પાપ, તો તેહને વાંદે તથા દૂધ પાય તથા વીસામણુ કીધે ધર્મ કેમ નહિ? ॥૧૧॥ ૧૨ તથા કેટલાએક એમ કહે છે:—અમારે પ્રતિમા પૂજતાં હિંસા તે અહિંસા, તો રેવતીનો કીધો કોહલા પાક શ્રી વિતરાગે કેમ ન લીધો? આધાકર્મી આહાર કેમ ન લીએ? જે ફૂલ પાણીની ભક્તિ, તે આહ વસ્તુ છે. અને લાડૂ જલેખી આદિ વીતરાગ ગણુધર સાધુને કાજે કોઈ કરે તો, એતો અંતરંગ ભક્તિ છે. આગળ વળી ધર્મની વૃદ્ધિ ધણી થાય, વિચારી જે જે ॥ ૧૨ ॥ ૧૩ તથા વળી કોઈ એક ગલીના વાણિજનો નિયમ નવ ભાંગે ત્યે અને ગલીના

વાણિજનો લાભ બીજને દેખાડે, તો તેહના નિયમ ભાંગે, તો જીએને જેણે પંચ મહાવ્રત ઉચર્યા હોય, તે સાવધ કરણી માંહિ લાભ દેખાડે, તો તેહનાં વ્રત હામ કેમ રહે ? વિચારી જોજો. ॥૧૩॥

૧૪ તથા શ્રી અરિહંતની સ્થાપના માંહિ શ્રી અરિહંતના ગુણ નથી અને ગુરૂની સ્થાપના માંહિ ગુરૂના ગુણ નથી. કેટલાએક એમ કહે છે, જે ગુણ તો સ્થાપના માંહિ નથી પણ આપણો ભાવ ભેલીએ. તો વંદનીક પૂજનીક થાય. જો ગુણ વિના દેવની તથા ગુરૂની સ્થાપના માંહિ આપણો ભાવ ધાલે ગરજ સરે, તો આપની માતાની તથા રૂપા સોનાની જ્વાહિરની ગુલખંડ સાકર પ્રમુખમાં, આપણો ભાવ ધાલે ગરજ કેમ ન સરે ? આ ડાહ્યા હોય તે વિચારી જોજો. તો દેવગુરૂની ગરજ કેમ સરે ? માટે ગુણ વિના ગરજ ન સરે. વંદનીક જ્ઞાનદર્શન ચારિત્ર સહી જાણે. ॥ ૧૪ ॥ એ પૂર્વોક્ત પ્રશ્ન તથા ઉત્તર લખ્યા તે લોક આગળ પ્રકાશતાં કેટલાએક ઉત્તર દેવાને અસમર્થ પણે જૂઝ કરવા માંડે છે, તે ઉપર વિતરાગને વિનતિ કરીને સત્ય પદાર્થ પ્રકાશતાં પ્રભુ તુમ્હારો શરણુ છે. તે માટે લખીએ છીએ.

શ્રી જગગુરૂ જિણુવર વિનવું, વિનતડી અવધાર,
ત્રિભુવન નાયક એ તો, જીગતા જીગતિ વિચાર. ૧

દશમ અછેરો સખળ વળી, મિલિયા ગ્રહ મિથ્યાત,
તેણે કહેવા કે નવિ લહે, સાચી આગમ વાત. ૨

લોક પ્રહેં અતિ ચતુર, પરમાર્થે અખુઝ,
જે કોઈ સાચું કહે, તેહ શું મંડે જૂઝ. ૩

જૂઝ કર્યાનો ભય નથી, જે ખોલે તુમ્હ પ્રાણી,
તેહ તણું આગળ વચન, કૂડો કૂડ નિમાણી. ૪

સ્વામી તુમ્હારો જે વચન, છયકાય હિતકારી,
તેમ એ પ્રભુ કિમ લોપિએ, ત્રિભુવનનો આધારી. ૫

- ત્રસ થાવર જે જીવ જગે, અશરણુ અને અનાથ,
તેહિજ તેહનો પ્રભુ શરણુ, તેહનો તુંહીજ નાથ. ૬
- વેદ ન આપ સમાણુ તસુભાષી ત્રિભુવન સ્વામી,
આગમેં ગોયમ આગલે, જેવી હશે તુમ્હ નામી. ૭
- શરણેં મેલ્હી સાધુનેં, રૂડી પરે લલાવી,
છય કાય હિત ચિંતવી, પહુતા સિવ ઠાઈ- ૮
- અવિરત જને છકાય જેમ, ધસ મસ ધંધો લાઈ,
દેખી વાહર જે કરે, તે વાહર કહાઈ. ૯
- જે તુમ્હે કીધા વાહરં, તેઈ ઉઠાડે ધાડે,
ખાહુખલે અવગુણી ધણી, ધંધો લે શ્રુત વાડે. ૧૦
- તે તર ફળ કેમ ઉછરે, જે ખાવા ધાવે વાડેં,
વોલાવા ચોરી કરે, તો કિમ લાંધિયઈ ઉન્નડે. ૧૧
- પુઠવી શરણેં કુલાલ જે, પોસે નિય પરિવાર,
તેઈજ આંપી દ્હલવો, તો કુણુ રાખણુ હાર. ૧૨
- નાવડ જલેં આજીવિકા, જન ઉત્તારે પાર,
તેણે પ્રવાહે પ્રવાહીયે, તો કુણુ રાખણુ હાર. ૧૩
- તર્થેં મધુ ધતિ જે સદા, ઈચ્છે લહીશું પાર,
ઘર પરન્તલે તેય જે, તો કુણુ રાખણુ હાર. ૧૪
- જીવન જે જીવહ તણો, વાયે વાયુ સુહકાર,
તેય વિડંબિ દેહને, તો કુણુ રાખણુ હાર. ૧૫
- તર મળેં જે વેલડી, વિહંગે કર્યો આધાર,
સર્પ જ ચવી જે હણે, તો કુણુ રાખણુ હાર. ૧૬
- મંત્રિ પુરોહિત છત્રપતિ, સેવકનો સાધાર,
મરણુ હેતુ તે ચિંતવે, તો કુણુ રાખણુ હાર. ૧૭

- વાડી ખાયે જો ચીલડાં, કિહાં હોય તાસ પોકાર,
જો રાજા ચોરી કરે, તો કુંભ રાખણ હાર. ૧૮
- પાવક પ્રગટે નીરથી, હાર હોય જો સાપ,
તો કહે લોક કિસ્તું કરે, જીવો વિચારી આપ. ૧૯
- જિણે મહાવ્રત આદર્યા, પ્રભુ તુમ્હ પ્રવચન લાધ,
જે તે જીવ રાખે નહી, બીજાનો શો અપરાધ. ૨૦
- નિત્ય વાસિ અતિ જિહાં રહે, મમત કરે સંભાળ,
અર્થે કરાવી જેહને, તે કિમ પોસહ સાલ. ૨૧
- તેય ઉપાશ્રય બોલીએ, જેહ દુષણ નહી કોય,
આપ અર્થે કીધો ગૃહી, ઘર દ્યે સુધો જોય. ૨૨
- યદપિ ઘર જિમ પૂરિયાં, દીસે ગરથ લંડાર,
ઘરણી વિણું તંહ ચિહું નહી, ઘર ભાષા અવહાર. ૨૩
- પોસહ સાલા ન ઘર નહી, નહી ઉપાશ્રય જેણ.
લિક્ષાયર વસવા ભણી, મઠ બોલી જે તેણ. ૨૪
- તેહના પતિ જે મઠપતિ, તે કિમ બોલે સાચ,
ભોલેહિં ગુરૂ ભોલેં અદ્યા, રતન વરાસેં કાચ. ૨૫
- દુજણ બલી રાઉલ વળી, વાનર વીછી ખાધ,
સેણ ચડયો ચરડાહ કરે, દાઘ કર દેવેં દાઘ. ૨૬
- તેહનો હિવ કહેવું કિસ્તું, મંડયો નવલો રાજ,
શ્રુત વિપરીત પરંપરા, કરે દ્રોહિ નિજ કાજ. ૨૭
- ઋષભાદિક ચઉવીસ જિન, ભરતાદિક બહુ રાય,
ઈસર તલવર માડંબી, કોડંબી સત્યવાહ. ૨૮
- ઈસ શેઠી સેના પતિ, આગે હૂવા અનેક,
પ્રવચન જોઈ જાણજો, મન આણજો વિવેક. ૨૯

- તેહનાં નામન ફેરવો, સંજમ અવસર જોય,
ગુણ વિણ નામે મોટ કે, ગુણસાર વિહાય. ૩૦
- ખાલલ ફૂડે પોગરે, કિમ ગજવેલિ કહાય,
નામ બળે સંજમ વિના, કુણુ નિરવાણુ જાય. ૩૧
- નામ ફેર પ્રવચન વિનાં, એ કેહવો આચાર,
કર્ણુ વેધ કીધે કહો, કિમ લાભે લવપાર. ૩૨
- પ્રવચનેં પ્રભુ તુમ્હે કર્યો, પહેરે ઉજ્જળ વેશ,
સિર ઢકેવા કંબલી, બહુ મૂલેંકસ વિસેસ. ૩૩
- જળે ભરી ગોળે ગાડુયા, રાખે વસતી મઝારિ,
ગછ વિણસે કાપુરિસ, એ આદરે સુ નારિ. ૩૪
- આમંત્રણે જઈ ગોચરી, ઘરે આસણે બેસંતિ;
અણુએ સેવતાં, બોધિનાસ પાવંતિ. ૩૫
- આધાકર્મ આહાર દ્યે; આજીવકા અવિચાર;
મુહમંગલિયા જિમ કરે, પેટ કાજે કઈ વાર. ૩૬
- સાલા લહુડી ને વડી; પાદહણુપુર ભર્યચ્ય;
ઈસી નાણા કોરટા; વેગડ નામેંજિ ગચ્છ. ૩૭
- ભાણુ સઉલ ઇત્યાદિ બહુ, વિવિધ ગછ જગમાંહિ,
પર વચન કેડે પરંપરા, કિંવા લોક પ્રવાહિં. ૩૮
- માંહોમાંહિ કમલ બલેં, જૂયા ફૂયા નામે,
ચઉરાસિથી અધિક છે, તિહ કુણુ આગમ ઠામે ૩૯
- નેશ્રા કરે આપ આપણી, શ્રાવક જિન પ્રસાદ,
વાડ ઓલાં મંડી રહ્યા, ઈમ કિમ જિનમત નાદ (નામ) ૪૦
- પ્રાસુક જલે જતન વિકરી, સર્વત દેશત નહાણુ,
પ્રવચન વાસો જે કરે, ભંજે તે તુમ્હે આણુ. ૪૧

જિણિ તનિ પોતે ઉફેડીએ, સુવિહિત મણુ મનેં આણુ,
તિણુ નિજ પોત ઉફેડે, આણુ ભંગ પ્રમાણુ. ૪૨

પાય પખાલી પડિછમે, વિધિ માર્ગ બોલાંતિ
પયલોહણે પ્રવચન વચન, ચંદન ખર તોલાંતિ. ૪૩

વડે પ્રર્વિ જિ જિકારવેં, ન ગિણે રાતિ નદીહ,
તે પ્રભુ આગળ શું કહું, તુમ્હ આણુ અબીહ. ૪૪

ચૈતર શુદ્ધિ તેરસ દિવસે, જન્મ થયો શ્રી વીર.
ઉછલાદ્ર વિકારવે, જોવું સાહસ ધીર. ૪૫

માત્ર આણુ વધં એણિં મસિં, વલી વધારે તેય,
પુત્ર જન્મ તેહવે હૂવે, એ આરોગે જેય. ૪૬

ચૈત્ય તપ ઊજમણુ, ખામણુદિક અનેક,
ધન મેલવા કારણે, કરે ઉપાય અનેક. ૪૭

ઇમ ધન લેઇ ચેલણુ, તેહને આપે દીક્ષ,
કહો કિસીપરે પાલશે, તો વ્રત ભંજક શીખ્ય, ૪૮

માંખી મધ કણુ કીટિકા, સંચે તે કિણુ કાજે,
તિમ ભિક્ષુક ધન મેલવી, શું જાણી જિનરાજે. ૪૯

યત:—

વરત્યા કેરી રિધડી, જિહમુંકે તિહ જાય,
હિયે ધસકોં પેટે, ફલ આપણુ ભીક્ષી ખાય. ૫૦

જિન પ્રતિમા પોતે કરી, ધૂપ વાસ કર્પૂર,
ઈણિ હિંસા પૂજા કરે, તેહથી સિવપદ દૂર. ૫૧

જે અકાજ મુનિ નહુ કરે, કિમ કરાવે તેહ,
તે અનુમોદે કેણિ પરે, એ મુઝને સંદેહ. ૫૨

સાધુ વેસે પૂજા લહે, નામગુરુ કહેવાય,	
લોક વચને તેહજ ગુરુ, તે શ્રુત કૂડો થાય.	૫૩
બહુ મુંડા થોડા શ્રમણ, વાસે દુસમકાલી,	
સાચું જાણી એ વચન, વિરલા લે સંભાળી	૫૪
જેય ચોર તે ગુરુ કસ્યા, જે ગુરુ તે ચોર,	
એ નતિ ભૂમલોકનો કિંવા કાળ કઠોર	૫૫
લોક તણો દુષણ કસ્યો, શું દુષી જે કાળ,	
કર્મ ટાળે પુરા પુરુષ, કુણિહી નદીએ આળ.	૫૬
પુણુ સ્વામી હું કિમ કરું, તુમ્હ ઉપર અતિ ભાવ,	
દેખી આણુ વિરાધના, મને મોટો દુઃખ થાય.	૫૭
શ્રુત વિપરીત સમાચરી, બોલેં શ્રુત વિપરીત,	
શ્રુત અવહીલેં બાહુ બલે, એણિ દુખે દાઝે ચિત્ત	૫૮
લોક ન જાણે બાપડા, કાંઈ ધર્મ ઉપાય,	
બાંધી રાખે બળદ જિમ, જિહાં સંચે ત્યાં જાય.	૫૯
અંતરંગ સંગતિ નહી, બાહિર રંગે રમંતિ;	
શિખરે કલસ ત્રાંબા તણો, સોવનમય પલણુંતિ.	૬૦
પરમાર્થ થોડું અછે, બહુ ગાડરી પ્રવાહ.	
જોવું રાસ ભિમયણિ યઈ, લોક સોક અવગાહ.	૬૧
ભાષા સમતિ જે કહે, ધર્મ તણો પરમત્ય,	
તે ગુરુ નિશ્ચે જાણીએ, તારણ તરણ સમર્થ.	૬૨
ભાષા સુમતિ ન લજિએ, જે જિન શાસન સાર,	
એ કિઉં સૂત્ર બોલીએ, રૂલિએ અનંત સંસાર	૬૩
શ્રાવક જિન ગુરુની ભગતિ, આગે કરતાં જોય,	
તે પર દીસે થાપના, અંતર કરે ન કોય	૬૪

ગુરૂની પરે ગુરૂ થાપના, હિવડાં સમ વડે થાય,
 અરિહંત અરિહંત સ્થાપના અંતર ઘણો તિ કાય ૬૫
 સમવસરણે અભિગમ ભણ્યા, શ્રાવકને અધિકાર,
 જિણુ હરિપૂણુ તે જાઈએ, તેહ તેણે અનુસાર ૬૬
 ગ્રંથે પૂણુ ઈમ સાક્ષી છે, ટાળે કદાચહ બુદ્ધ
 સમચિત્તે જે વિચરશે, તે લહેશે ક્ષણ સિદ્ધ ૬૭
 એણી પરે જે માને તદ્દા, જિન પ્રતિમા પ્રાસાદ,
 જિન ઈંબ ઉથાપતાં, મંડે લોક વિવાદ ૬૮
 જે મંડે તો મંડિ જે, તેમની નાવે રીસ,
 કુડ સાચ જેય છે, તે જાણે જગદીશ (તેલહી ગીતીસગીતાર્થ)
 જગદીશ્વર પય સમરતાં, પાળતાં તુમ્હ આણુ,
 અપજશ જશ દુઃખ સુખ સહી, જે હુઈ તે સુખમાણુ ૭૦

ધતિ સમાપ્ત ॥ ૩૨ ॥

હવે મિથ્યાત્વના ચાર ભેદ લખીએ ધીએ. તે લોકિક ૧ કુપ્રાવ-
 ચનીક ૨ લોકોત્તર ૩ બોલ મધ્યે લોકિક કુપ્રા વચનીક પ્રાયઃ એકજ
 ગણ્યો છે. એટલા માટે લોકિક મિથ્યાત્વના ૩ ભેદ. દેવગત ૧ ગુરૂ-
 ગત ૨ પર્વગત ૩ એ મધ્યે લોકિક દેવગત મિથ્યાત્વ તે કોને
 કહીએ, રાગદ્વેષ સહિત એવા જે લોકના દેવ તેને દેવ કરીને માને
 તે લોકિક દેવગત મિથ્યાત્વ કહીએ. તે દેવ ક્યા ક્યા તે કહે છે.
 હરી ૧ હર ૨ બ્રહ્મ ૩ ગોગો ૪ ક્ષેત્રપાલ ૫ આસપાલ ૬ હનુમાન
 ૭ અંબા ૮ ભવાની ૯ ઈત્યાદિક દેવના જે નામ દીધાં તેને દેવ
 કરી માને. તે લોકિક દેવગત મિથ્યાત્વ લાગે ॥ ૧ ॥ હવે લોકિક
 ગુરૂગત મિથ્યાત્વ કહે છે. જે આરંભ પરિગ્રહ સહિત એવા જે
 લોકના ગુરૂ, તેને ધર્મને હેતુએ ગુરૂ કરી માને. તે લોકિક ગુરૂગત
 મિથ્યાત્વ કહીએ. તે લોકના ગુરૂ કહીએ છીએ. બ્રાહ્મણ ૧ યોગી ૨

સન્યાસી મોટી જટાધારી ૩ કડી કાપડી ૪ તાપસ પંચામિ સાધે અને ધૂમ્રપાન કરે તે ૫ ભગત ટીલાં ટપકાં કરે તે ૬ વૈરાગી માલા ધારી તે ૭ એટલા પ્રમુખ જેટલાં નામ દીધાં તેને ધર્મને હેતુએ ગુરૂ કરીને માને. તે લૌકિક ગુરૂ મિથ્યાત્વ લાગે ॥૨॥ લૌકિક પર્વગત મિથ્યાત્વ કોને કહીએ. હોળી, બજેવ, સરાધ, નોરતાં ઇત્યાદિકનાં પર્વ તેહને પર્વ કરી માને. તે લૌકિક પર્વ ગત મિથ્યાત્વ લાગે ॥ ૩ ॥ હવે લોકોત્તર દેવગત મિથ્યાત્વ કોને કહીએ, શ્રી વિતરાગની પ્રતિમા કરીને પુત્રાદિક સંસારની લાલચે પૂજે, માને તો લોકોત્તર દેવગત મિથ્યાત્વ લાગે. કોઈ કહેશે જે સંસારની ઇચ્છાએ વિતરાગની પ્રતિમા કરી પૂજે તો, મિથ્યાત્વ કિમ લાગે ? તેનો ઉત્તર-શ્રી વિતરાગ તે સમક્ષિ દષ્ટિ શું જાણે ભોગી કે અભોગી તો કહે શ્રી વિતરાગ અભોગી. તે વારે વિતરાગે ભોગ છાંડ્યા તો છાંડી વસ્તુ આમંત્રણ કરે તો સમક્ષિ કેમ રહે ? શ્રી વિતરાગ કામભોગ, ૫ ઈન્દ્રિયના વિષય છાંડી, કર્મ ખપાવી મોક્ષ પહોંચ્યા, તેની પ્રતિમા કરી ધૂપાદિક ઉપેવી છકાયનો આરંભ કરી, વીતરાગની ભક્તિ માને. એ મિથ્યાત્વ, યથા દષ્ટાંતે-જેમ કોઈક પ્રમુખે વમન કર્યું. તે વારે કોઈક મૂર્ખ મિત્રે જોયું જે એ મિત્રને પાછું ખવરાવું. તેથી તે મૂર્ખ મિત્રે ઠીપ્પ મધ્યે વમન લેઈ, તે મિત્રના મોઢાં આગળ લાવી કહે, જે આ તમે ભોગવો. મહારી ઇચ્છા છે. અમને તમારી ભક્તિ થાય. તે મિત્ર ભોગવે કે ન ભોગવે ? મિત્રને મૂર્ખ જાણે. તેમ જે શ્રી વિતરાગે ભોગ છાંડ્યા તેનાં નામની પ્રતિમા કરી પાંચ ઇન્દ્રિયના વિષય પૂરે તો વિતરાગ ભક્તિ કેમ માને ? અપિતુ ન માને. શ્રી વિતરાગની આશાતના થાય. આશાતનાએ સમક્ષિનો અભાવ થાય. તે માટે મિથ્યાત્વ લાગે તથા કોઈ કહેશે જે પ્રતિમા કરીએ, પણ છ કાયનો આરંભ ન કરીએ; દીપ ધૂપાદિક કાંઈ ન કરીએ. અને ધર્મ જાણી પરમાર્થે પ્રતિમા પૂજીએ. તે વારે મિથ્યાત્વ ન લાગે; ઇતિ પ્રશ્ને-અથોત્તર:—શ્રી વિત-

રાગની પ્રતિમા જો પૃથ્વીની કરે તો, આરંભ ઘટ્ટથી થયો જ. અને જો પિતળ આદિકની કરે તો પરિગ્રહ મધ્યે કહે છે, તો એ આશ્રવ શા અર્થે કરે? શ્રી વીતરાગ હતા તો પંચેન્દ્રિય પ્રતિમા એકેન્દ્રિયને પંચેન્દ્રિય જાણીએ તે મિથ્યાત્વ લાગે. એ લોકોત્તર દેવગત મિથ્યાત્વ ॥ ૪ ॥ હવે લોકોત્તર ગુરુગત મિથ્યાત્વ તે કોને કહીએ. જતિનો વેશ લઈને પંચ મહાવ્રત ન પાળે. મનોગુપ્તાદિક ત્રણ ગુપ્તિ ન પાળે, ૯૬ દોષરહિત આહાર પાળી ન વહોરે, તેને ગુરુ કરીને જાણે, વાંદે, પૂજે તે લોકોત્તર ગુરુગત મિથ્યાત્વ લાગે ॥ ૬ ॥ એ છ ભેદ ગ્રંથાંતરથી લખ્યા છે.

હવે ૫ પ્રકારે મિથ્યાત્વ છે તે ગ્રંથાંતરથી લખીએ છીએ. અભિગ્રહિક ૧ અનાભિગ્રહિક ૨ અભિનિવેશિક ૩ સાંશયિક ૪ અણુભોગિક ૫ પાંચ નામ કહ્યાં. હવે પાંચના અર્થ લખીએ છીએ. અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ તે કોને કહીએ—ધર્મની પરીક્ષા ક્યાં વિષે, પોતાના વડાવડેરા કુળની રીતે જે ધર્મ કરતાં આવ્યા તેજ ધર્મ સાચો એમ માની—લોહ વાણીયાની પેરે હઠવાદ કરે, તે અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ. (૧) અનાભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ તે કોને કહીએ—સર્વ દેવ, સર્વ ગુરુ, અલ્લા, રામ, એ સર્વને દેવ કરી માને, સર્વ ગુરુ કહેતા બ્રાહ્મણાદિકને માને, જતિ પ્રમુખને નમસ્કાર કરે, એ અનાભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ કહીએ. (૨) અભિનિવેશિક મિથ્યાત્વ તે કોને કહીએ? વીતરાગનો માર્ગ ઓલખીને પોતાની આજીવિકાને અર્થે અથવા માનપૂજાને અર્થે પ્રતિમા, પ્રતિષ્ઠા, ઊજમણા, રાત્રિજગરણાદિક ઉત્સૂત્ર ભાષે તે અભિનિવેશિક મિથ્યાત્વ કહીએ. ॥ ૩ ॥ સાંશયિક મિથ્યાત્વ તે કોને કહીએ? જે એટલા મતમતાંતર છે તે માંહિ ન જાણે કયો ધર્મ ખરો હશે, કયો ધર્મ ખોટો હશે! એવો સાંશય મનમાં રાખી રહે તે સાંશયિક મિથ્યાત્વ કહીએ ॥ ૪ ॥ અનાભોગિક મિથ્યાત્વ તે કોને કહીએ? ધર્મ અધર્મનું સ્વરૂપ જાણે નહી,

તે અનાભોગિક મિથ્યાત્વ કહીએ. ॥ ૫ ॥ એ મિથ્યાત્વના ભેદ કહ્યા. હવે સાંશયિક નિર્વાણ કરીએ.

પત્રમાં, પ્રશ્ન ત્રીજો એમ લખ્યું હતું જે વધી વિશેષે પૂછો. જે વેળા દ્રૌપદીને પરણવાને અવસરે નેમનાથજીનું પ્રવર્તન નહોતું કહ્યું તે કયા સૂત્રને અનુમાને? તેનો ઉત્તર:-સૂત્ર શબ્દાનુમાને જણાય છે જે, તે સ્વયંવરમંડપ મધ્યે શ્રી વાસુદેવ, અળદેવ, શ્રી નેમીકુમાર એ ત્રણે ઉત્તમ પુરુષ આવ્યા દીસે છે. તે સૂત્ર-પદ્મમંતાવ વિન્ધિ-પુંગવાણું, દસાર વર વીર પુરિસ, તિલોકઅલવગાણું, સત્રુસય સહસ્સ માણાવયદગાણું, ભવસિદ્ધિ ॥૪॥ વરપુંડરિયાણું ચિહ્નગાણું સત્રુસય સહસ્સ અલ વીરિય, રૂવ જોવણ ગુણ લાવણ, કિત્તિય, કિત્તણું કરેતિ । ઇતિ પાઠમધ્યે લોક અલવગાણું કહ્યો, તે શ્રી નેમકુમારજી જાણવા. કેમકે શ્રી નેમનાથ વિના ત્રણ લોકમાંહિ અલવંત કોણ હોય? ઉક્તં ચ, અપરિમીય અલા જિણ વરિંદા । ઇતિ વચનાત્ । પહેલું ત્રણે લોકમાંહિ સર્વોત્કૃષ્ટ તીર્થંકરનું અળ સાર પછી ગણધરનાં અળ, ત્યાર પછી ચૌદ પૂર્વધર સંદેહ ઉપજે, કેવળીને પૂછવા આહારિક લબ્ધિ આહારિક શરીર નીપજવે, હાથ માઠેરાં માત્ર, તેનાં રૂપ અળ, તેહ થકી ઉતરતા પાંચ અનુત્તરવાસી દેવતાનાં અળ, અનુક્રમે ઐવેયકના, આર દેવલોકનાં, ભવનપતિનાં, જ્યોતિષીના, વ્યંતરનાં અળ, સારપછી ચક્રવર્તીનાં અળ, વાસુદેવ, અળદેવ, મંડલિક રાજનાં અળ, તેથી ઉતરતાં, તદનંતરં છ સંઘયણ, છ સંસ્થાન વિશેષ બીજા મનુષ્યનાં અળ, તે માટે ત્રૈલોક મધ્યે અળવંત, શ્રી અહિંયા નેમનાથ; પણ શ્રી વાસુદેવ અળદેવ એ જે તેજ પણ નેમનાથ નહિ, એમ જે કહે તે ખોટા, તે માટે શ્રી નેમનાથ ત્રૈલોક અળવંત શબ્દ માટે જાણવા.

હવે સૂત્ર તથા વૃત્તિ મધ્યે ફલાવ્યા છે તે લખીએ છીએ. શ્રી જ્ઞાતાના પમા અધ્યયન મધ્યે રેવત નામા પર્વતનું વર્ણન ચાલ્યું છે. ત્યાં કહ્યું છે. રેવત પર્વત કહેવો છે. દસારવરવીરપુરિસ, તે

લોક અલવગાણું, સોમે. સુભગે, પિયદંસણે, સુરવે પાસાધએ (૪) દસારા સમુદ્ર વિજ્યાદયઃ । તેષુ મધ્યે વરાસ્તે એવ વ્યવરાવીરં, પુરુષા ચેતે, તથા તે લોક અલવગાણું, ત્રૈલોક્યા દપિ અલવત્તો, અહિલ-અલ, નેમિનાથ યુક્તત્વાત્ તે વાદં સમુદ્રવિજય તે માંહિ વરં પ્રધાન એવા વીર પુરુષ જે તે, એટલે અલદેવ વાસુદેવ તથા તેં ત્રિલોક્ય થકી અલવંત, અતુલઅલ નેમીનાથયુક્ત જે તે, એટલે નેમિનાથ પ્રમુખને, તે પર્વત સોમ્ય સુભગ છે એટલે તે લોકઅલવગાણું શબ્દે નેમનાથ ફલાવ્યા છે. તે માટે એ શબ્દાનુસારે તે દ્રૌપદીના સ્વયંવરમંડપ માંહિ, શ્રી નેમનાથ ૧ તથા વાસુદેવ ૨ અલદેવ ૩ એ ઉત્તમાદિક દીસે છે તે નકી જાણજો. ॥ ૩ ॥ ૩૪ ॥

વલી કોઈ પૂછે, પ્રતિમા પૂજે નહિ શા માટે ? તેહને દષ્ટાંતે કરી જવાબ દધએ છીએ. જેમ કોઈ જાખનો ધણી નિર્ધનને પગે લાગે તેમ પાંચ ઈન્દ્રિયને પામીને એકેન્દ્રિયને પગે લાગવું તે અયુક્ત, તથા અજીવ જડને પગે લાગવું તે અયુક્ત. વલી કોઈ કહે, જે એ તો ભગવંતનો નમુનો છે. ઉત્તર-ભગવંતનો નમુનો એ પ્રતિમા નહી, જે ભણી બાજરીનો નમુનો બાજરી, તેમ પંચેન્દ્રિયનો નમુનો એકેન્દ્રિય નહિ. જેમ ધરનું ખત મોટું હોય ને નમુનો કરે તે વારે થોડા માંહિ ઉતારે, પણ બીજી વસ્તુએ ખતની ગરજ ન સરે, તેમ પાપાણાદિકની પ્રતિમાએ તીર્થંકરની ગરજ ન સરે ॥ ૩૫ ॥ વલી જિણપડિમા તો અચ્ચેતિ જાવ ધૂવંદહધએ પાઠ છે. જિણ શબ્દે કેટલાએક બોલ્યા, જે તીર્થંકરની પ્રતિમા છે. તેહનો ઉત્તર જુઓઃ-અહો દેવાણું પીયા, એ તીર્થંકરની પડિમા નહી. એ કામ દેવ જિનની પ્રતિમા તે કેમ ? ઇતિ પ્રશ્ને-અથોત્તર-એ પાઠ મધ્યેજ ધૂવં ડહેઈ (૨)તા કહ્યું તો જિન પ્રતિમા આગળ ધૂપ ઉમેર્યો તો જિન શબ્દે તીર્થંકર કેમ કહીએ ? જિન શબ્દનો અર્થ આવશ્યક નિવૃત્તિ મધ્યે ફલાવ્યો છે જે-જિણ કહેતાં સામાન્ય મનુષ્યમાંહિ પ્રધાન એટલે કેવળી તથા અરિહંત અંતરંગ વૈરી હણ્યા છે. શ્રી

૩૪ અતિશય ૩૫ વાણીના ગુણુ તેણે કરી સહિત, એહવા જિનની પડિમા આગળ ધૂપ ઉખેલ્યો. કહે તે બાલ મૂર્ખ જાણવા. જેહ લણી સિદ્ધાંતને વિષે કહ્યું છે. જે શ્રી અરિહંતના સમોસરણને વિષે શ્રાવક જાય. તે વારે પૃથ્વી પાણી અગ્નિ વનસ્પતિ ફૂલની માલા ઈત્યાદિક તેહનો ટાળો કરે. એટલે ગૃહસ્થ સરીખો પોતાના મુખથી તંબોલાદિ સચિત્ત વસ્તુ કાઢે, પાસે એકેન્દ્રિયનો સંઘટો ન રાખે, તો બુદ્ધવંત હોય તે વિચારી જોજો. વલી બીજો ઉત્તર:-શ્રી જિન તીર્થંકર તો નિર્વિષયી-પાંચ ઇન્દ્રિયના વિષયો વશ વાર્યા, તેહની પ્રતિમા હોય તો ધૂપ તો નાશિકાનો વિષય છે તો તેનો ભોક્તા કોણ, તે માટે અત્ર વિષયી કામદેવની પડિમા. જે લણી નિરવિષયીની આગળ ધૂપાદિક ન હોય તે માટે જિન શબ્દે કામદેવ તેહની પ્રતિમા માંડી દીસે છે. પણ તીર્થંકરની પ્રતિમા નહીં એહ પાઠને અનુમાને. સિદ્ધાંત સાક્ષી નક્કી જાણજો ॥૩૧॥૩૬॥ વલી સંવાદો પ્રતિ પૂછીએ. જે તમે તીર્થંકરની પડિમા કહો છો, તો એટલા ૫ પ્રશ્નોનો ઉત્તર દીયો. તે લખીએ છીએ. ધૂપનો ભોક્તા કોણ ૧ નિવેદનો ભોક્તા કોણ ૨ તથા તાલ સારંગી પગે ધુધરા બાંધીને નાચો છો એનો ભોક્તા કોણ, એ પાંચે ઇન્દ્રિયના વિષયનો ભોક્તા કોણ, વળી એહનો કરણહાર એમ જાણે છે કે હું શ્રી તીર્થંકરને રીઝવું છું. અને જે તીર્થંકર રીઝે* તો વિષયી કહેવાય. તે તો તમે નિર્વિષયી કહેલ છે. તો એ પાંચ ઇન્દ્રિયના વિષયનો

* રી૦ પણ રીઝવે ક્યાંથી ? કામ ભોગ આમંત્રી ખમાવવું પડે, સાક્ષી અનાથી અણગારને શ્રેણિક રાગએ કામભોગ આમંત્રી પછી ખમાવ્યું. તે ગાથા.

પૂછિ ઉણ મએ તુભં, જાણ વિગ્ધાઓ જે કઓ,

નિમંત્તિયાય ભોગેહિં, તં સઘ્વં મરિસેહિમે ॥ ૧ ॥

સાધુને ભોગ આમંત્રી પછી ખમાવ્યું છે એ સૂત્ર આગળ સાક્ષી. તો શ્રી જિન આગળ ભોગ આમંત્રણે કરીને ધર્મ કહે એ ને નક્કી ખોટો જાણજો. ૭૦ ॥ ૪ ॥

ભોક્તા કોણ ? તે માટે તીર્થંકરના નામની પ્રતિમા કરો છો, છકાયનો આરંભ કરો છો, પાંચ ઇંદ્રિયના વિષય પોષો છો, તે ઘણું જ ભૂલો છો, વિચારી નો નો. આંખો ઉઘાડી નો નો. ઘણું શું લખીએ. ॥૩૭॥

હવે કામદેવ કુલ પાણી ધૂપાદિકના ભોક્તા છે તે માટે કામ-દેવની પ્રતિમા આગળ ધૂપાદિકે ઈહ લોકે પ્રત્યક્ષ દેવમૂર્તિ આગળ, મહેસરિ પ્રમુખ પૂજા કરે છે, તે પોતાની ઈચ્છા પૂર્ણ થાવા માટે અને સૂત્રે પણ કહ્યું છે. શ્રી અંતગડ સૂત્રે અર્જુન માલાગાર, મુદ્દગર પાણી દેવની પ્રતિમા પૂજતાં મુદ્દગર પાણીયક્ષ પ્રગટ થયો. તે સેવકનું કષ્ટ ભાંગ્યું, પણ તીર્થંકર નિર્વિષયી આગળ કુલ પાણી ધૂપાદિક ન હોય. જે ભણી વિતરાગ મોક્ષ પહોંચ્યા તે ન આવે. તે માટે તીર્થંકરની પ્રતિમા નહિ, ઈત્યાદિક સૂત્રે હરિણ ગમેષી દેવતાની મૂર્તિ આગળ પૂજા કરતાં તુલ્યો. સુલસાની ઈચ્છા પૂર્ણ થઈ. એ દેવતાની પ્રતિમા આગળ પૂર્વે અને હમણા પણ સંસારની ઈચ્છાએ ફૂલ પાણી ધૂપાદિક કરે છે, પણ નિરવિષયી તીર્થંકરની પ્રતિમા આગળ કુલ પાણી ધૂપ એ શું ? એ વિતરાગે જીવ કહ્યા તે રાખવા કહ્યા. તો તેહની જ પ્રતિમા છે એમ કેમ કહેવાય ? એ સત્ય ડાહ્યા હોય તે વિચારો નો નો. ॥ ૩ ॥ ૩૮

વળી કેટલાએક સુમતિ દ્રૌપદીની પૂજાને ગોત્ર દેવની પૂજા કહે છે એ પણ હોય. ॥ ૩૯ ॥ વળી કોઈ પૂછે જે આવડું કુપંથ મથન કરો છો તે શા માટે, તે લખીએ છીએ. પોતાના કર્મની નિર્જરા તથા પર ઉપગારનો હેતુ માટે. વળી વિશેષે પૂછો—શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામીએ કમઠ તાપસનો તપ દુષ્ટ અનર્થકારી ઠહી, કુપંથ મથન કર્યો કહ્યો છે !!! તત્ર શ્લોક:—

વન્દિ જવાલાવલીઠં કુપથ મથન ધીમાતુર સ્તોક લોકસ્યાગ્રે
સંદર્શ્ય નાગં કમઠ મુનિ તપઃ સ્ફષ્ટયન્ દુષ્ટમુચ્ચૈઃ યઃ કારુણ્યામૃતા-
ન્ધિ વિધુરકિલ સ્વસ્ય સઘઃ પ્રપદ્ય પ્રાજ્ઞેઃ કાર્યં કુમાર્ગં સ્ખલનમિતિ
જગાદેવ દેવંસ્તમસ્તં ॥ ૧ ॥ ૪૦ ॥

ધત્યં મિથ્યાપથ કથતથતયા તસ્યયાપીહ, કશ્ચિત્, મેદ જ્ઞાસી-
દનુ ચિતમથો માકુપન્ કોપિ યસ્માત્ જિનબ્રાંત્યા કુપથ પતિતાન્,
પ્રેક્ષ્ય નૃસ્તતપ્રમોહા પોહાયેદ કિમપિ કૃપયા લિખિતં ચ ॥૧૧૧૪૧૧॥

વં અગ્નિ તેહની, જ્વાં જ્વાલાએ કરી, અં અધઅળ્યો કું
માર્ગ, મં મથવાને વિષે ધીં બુદ્ધિ છે જેની, માં માતાને અને,
અં સ્મરત લોક. સ્યાં આગળ, સં દેખાડીને, નાં સર્પને કં
કમઠનામા, મું તાપસનું, તં તપ, ર્દં પ્રગટ કરતો, દું દુષ્ટ કરે
છે એવું અનર્થ, યં પાર્શ્વનાથ કાં દયા રૂપી, અં અમૃતનો,
અં સમુદ્ર, વિં કષ્ટમય, કિં સંભાવનાયા, સ્વં આત્માને સં
તત્ક્ષણાત્, પ્રં અંગીકાર કરીને, પ્રાં પાંડિતે, કાં કરવું કું ભુંડા
માર્ગનું, રખં ઉથાપવું. મિં ઇમખોલતાની પેરે ખોલ્યા. જં પાર્શ્વનાથને.

(એ ચક્રબંધ કાવ્ય છે એ કાવ્ય મધ્યે કહ્યું જે પાંડિતે કુમાર્ગનું
ઉથાપન કરવું પણ તે માટે એ પૂર્વોક્ત કુપંથ મથન કરવા થકી
ભુંડા મત માન્યો તે માટે કાવ્ય ૧ કહેલ છે.)

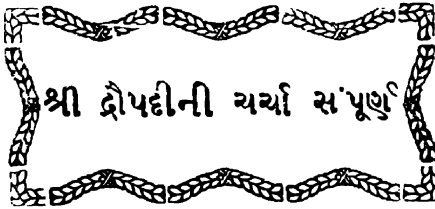
ઈં એણી પ્રકારે, મિં મિથ્યાત્વ માર્ગ તેહને, કં કહેવે કરી,
તં સત્ય કહેવે કરી કં કોઈનર એ સંસારને વિષે, મેં રેષં એ
એ પૂર્વોક્ત, જ્ઞાં જાણપણું, અં અનુયોગ્ય, માં રખે કોઈ કોપ
કર્થો, યં જેણે કારણે, જિં તીર્થકરની બ્રાંતિ કરી, કું કુમાર્ગને
પામ્યાને, પં પડ્યાને, પેં દેખીને, નૃં લોકને, સ્તં તે લોકનો
પ્રકર્ષ મોહ તે, અં ટાળવાને અર્થે, ઈં એ પૂર્વે કહ્યું તે સર્વ
કિં કોઈકે, કૃં દયા, કૃપા કરીને, લિં મેં લખ્યું છે.

એ પૂર્વોક્ત ઉત્તરોત્તર મુઝને લાધા. તે સદ્ગુરના સંગથી, તે
માટે શુદ્ધ ગુરની સેવા કરવી. તે ઉપર ૬ બોલ ઉતારીએ છીએ. ૧
ગુણવંત શુદ્ધ શ્રદ્ધાવંત ગુરનો સંગ કરવો. ૨ કોણ હેતુ? શુદ્ધ જ્ઞાનાદિ
પ્રાપ્તિ હેતુવાત્ એ હેતુ: ૩ કોણ દષ્ટાંતે?—ગૌતમાદિ તથા શુક પરિ-

પ્રાજ્ઞકને દર્શાંતે. ૪ ઉપનયઃ— જે જે ગુણ ગુરુ તથા શુદ્ધ શ્રદ્ધાવં-
તના તે તે જ્ઞાનાદિ પ્રાપ્તિનો હેતુઃ ૫ તસ્માત્ તથા ન્યાયેણ શુદ્ધ
શ્રદ્ધાવંત ગુરુનો સંગ કરવો, ૬ કિંકારણું—શુદ્ધ ગુરુના સંગ વિના
જ્ઞાનાદિકની પ્રાપ્તિ ન હોય. ॥૪૨॥

એ બેંતાલીસ બોલ ગણ્યા છે. સંભારી રાખવા માટે, પણ
એકેક બોલ ઘણા અર્થ સહિત છે. તમેવ સચ્ચં નિઃસંકં, જં
જિણુહિં પવેધયં ॥ ઇતિ સમાપ્તેયં ॥ છઃ ॥

લિપિકૃતં લાહાવરી બેઠતાદાસ મેવાસાહા!!!

અમારાં છેલ્લાં પ્ર

જૈન સિદ્ધાન્તની વાર્તાઓ	ભા. ૧ લો.	
„ „ „	ભા. ૨ જો.	
જૈન સાહિત્યની કથાઓ	ભા. ૧ લો*	૦—૫—૦
„ „ „	ભા. ૨ જો*	૦—૫—૦
આદર્શ જૈન રત્નો		૦—૮—૦
જંબુસ્વામી ચરિત્ર		૦—૮—૦
આદર્શ જૈન સ્તુતિ		૦—૪—૦
હિંદી જૈન સ્તુતિ.		૦—૬—૦
શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વિચાર નિરીક્ષણ (આ. ૨ જી)		૦—૧૦—૦
જૈન ધર્મનો ઇતિહાસ અને પટ્ટાવલી*		૨—૦—૦
પર્યુષણના વ્યાખ્યાનો (વર્ષ ૪ થુ)		૦—૪—૦
જૈનાગમ કથા કોષ		૧—૪—૦
વીરભાણુ ઉદયભાણુ ચરિત્ર		૦—૭—૦
શ્રી લોકાશાહ મત સમર્થન		૦—૮—૦
શ્રી દ્રૌપદીની ચર્યા		૦—૪—૦

* આ નિશાનીવાળાં પુસ્તકો ખલાસ થઇ ગયા છે. નવી આવૃત્તિનો વિચાર ચાલે છે. અમારા ઉપરોક્ત પ્રકાશનો ઉપરાંત જૈન ધર્મના તમામ જાતના પુસ્તકો, સૂત્રો, ગ્રંથો, ચરિત્રો, પાઠ્ય પુસ્તકો, ટીકાવાળાં આગમો અન્ય હરકોઇ પ્રકાશન સંસ્થાના પુસ્તકો આ કાર્યાલયમાંથી મળી શકે છે. ઓર્ડરના પ્રમાણમાં વ્યાજખી વળતર મળે છે. વધુ માટે અમારૂં સૂચિપત્ર મંગાવો.—

સ્થાનકવાસી જૈન કાર્યાલય.

પંચભાઈની પોળ:—અમદાવાદ.